FİZİKÖTESİ AÇISINDAN UFUKLAR VE DAHA ÖTESİ

III

DOĞUM IŞIĞI

YAZARIN ÖBÜR ESERLERİ

(DİRİLİŞ YAYINLARI'ndan)

ŞİİR:

ŞİİRLER I	Monna Rosa
ŞİİRLER II	Şahdamar/Körfez/Sesler
ŞİİRLER III	Hızırla Kırk Saat
ŞİİRLER IV	Taha'nın Kitabı/Gül Muştusu
ŞİİRLER V	Zamana Adanmış Sözler
ŞİİRLER VI	Ayinler/Çeşmeler
ŞİİRLER VII	Leylâ ile Mecnun
ŞİİRLER VIII	Ateş Dansı
ŞİİRLER IX	Alınyazısı Saati

GÜN DOĞMADAN (Şiirlerin Toplu Basımı)

HİKÂYE:

HİKÂYELER I	Meydan Ortaya Çıktığında
HİKÂYELER II	Portreler

PİYES:

PİYESLER I • ARMAĞAN

ÇEVİRİ ŞİİR:

BATI ŞİİRLERİNDEN • İSLÂMIN ŞİİR ANITLARINDAN

DÜŞÜNCE:

RUHUN DİRİLİŞİ • KIYAMET AŞISI • İNSANLIĞIN DİRİLİŞİ • ÇAĞ VE İLHAM I-II-III-IV • YİTİK CENNET • MAKAMDA • İSLÂMIN DİRİLİŞİ • DİRİLİŞ MUŞTUSU • DİRİLİŞ NESLİNİN ÂMENTÜSÜ • İSLÂM • İSLÂM TOPLUMUNUN EKONOMİK STRÜKTÜRÜ • DÜŞÜNCELER I-II • GÜNDÖNÜMÜ • DİRİLİŞİN ÇEVRESİNDE • FİZİKÖTESİ AÇISINDAN UFUKLAR VE DAHA ÖTESİ I-II • YAPI TAŞLARI VE KADERİMİZİN ÇAĞRISI I-II • UNUTUŞ VE HATIRLAYIŞ • VAROLMA SAVAŞI • ÇAĞDAŞ BATI DÜŞÜNCESİNDEN • SAMANYOLUNDA ZİYAFET

DENEME:

EDEBİYAT YAZILARI I Medeniyetin Rüyası Rüyanın Medeniyeti Şiir
EDEBİYAT YAZILARI II Dişimizin Zarı
EDEBİYAT YAZILARI III Eğik Ehramlar

İNCELEME:

YUNUS EMRE • MEHMED ÂKİF • MEVLÂNA

GÜNLÜK YAZILAR:

FARKLAR • SÜTUN • SÛR • GÜN SAATİ

SÖYLEYİŞLER:

röportaj:

TARİHİN YOL AĞZINDA

konferans:

ÇIKIŞ YOLU I- Ülkemizin Geleceği
ÇIKIŞ YOLU II- Medeniyetimizin Dirilişi

meydan konuşması:

ÇIKIŞ YOLU III- Kutlu Millet Gerçeği

SEZAİ KARAKOÇ

FİZİKÖTESİ AÇISINDAN UFUKLAR VE DAHA ÖTESİ

III

DOĞUM IŞIĞI

3. baskı

DİRİLİŞ YAYINLARI
P.K. 1279, Sirkeci - İstanbul. Nuruosmaniye Cd.
Derin Han, No: 8/1, 34410 Cağaloğlu - İstanbul
Posta Çeki No: 348155 Tel: (0212) 519 04 57
www.dirilisyayinlari.gen.tr

Diriliş Yayını : 41

Birinci Baskı : 1995
İkinci Baskı : 1998

BU KİTAP

Bu kitap, 5 Ocak 1990 – 5 Şubat 1992 tarihleri arasında, Haftalık **DİRİLİŞ** Dergisi'nde **FİZİKÖTESİ AÇISINDAN** başlığı ve **DİRİLİŞ** imzasıyla yayınlanan yazılardan oluşmuştur.

© Diriliş Yayınları. BU KİTAP DAHİL BÜTÜN ESERLERİMİZİN TÜM YAYIN HAKLARI SAKLIDIR (Değerlendirme amacıyla yapılacak kısa alıntılar dışında, yazarın yazılı izni olmadan, hiçbir surette alınamaz, çoğaltılamaz, çevirisi yapılamaz, radyo, TV'lerde okunamaz, kaset ve CD'lere aktarılamaz, Internet dosyası açılamaz).

Baskı-Cilt: Bayrak Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti.
Davutpaşa Cad. No: 14/2 Topkapı - İstanbul

İstanbul – Ekim 2009

FİZİKÖTESİ AÇISINDAN UFUKLAR VE DAHA ÖTESİ

III

DOĞUM IŞIĞI

KARDEŞLİK

Acem şairinin, daha doğrusu büyük islâm şairinin "hemme âlem, âza-yı yekdigerend" (bütün dünya, biri diğerinin üyesidir) sözü, toleransın vecizesi gibi görülüp övülmüştür. Ümanizmin çok önceden ifade edilişi gibi görülmüştür. Aslında, bu düşünce, şairin kendi şahsî düşüncesi değil, doğrudan islâmın getirdiği dünya görüşünün göstergesi, uzantısı bir fikirdir.

İnsanlar birbirine muhtaç ve bağlıdırlar. İnsanlık dünyası da, hayvanlar âlemine ve bitki dünyasına, bu üçü de cansızlar âlemine, dünya tüm olarak kozmik âleme, kozmik âlem de sonsuz boyutlarıyla metafizik âleme, o da Tanrı'ya muhtaç, bağlı, özlemlidir. Vahdet-i vücud görüşü, bu gerçeğe dayanarak, ezeli ve ebedi, tek var olan Allah'tır, dışta görülen dünya ve varlıklar, gölgedir fikrini ileri sürmüştür. İlahî aşk fikri yine bu temel ve değişmez gerçekten kaynaklanmaktadır.

Evet, insanlar, insan olmak itibariyle, belli bir anlamda kardeştirler. Ancak, bu kardeşliğin gerçek bir anlam ifade edebilmesi için, inanç ve ahlâkta

belli bir birlik sağlanması şarttır. Asıl kardeşlik, inanç ve düşünce, anlayış birliğinden doğan kardeşliktir. Sadece biyolojik benzerlik ve özdeşlik, kan kardeşliği gerçek kardeşliği sağlayamamaktadır.

Gerçek kardeşlik, insanı 'fayda', 'çıkar' düşüncesinin üstüne çıkaran kardeşliktir. Aynı ideale sahip olmanın kardeşliğidir, asıl kardeşlik. İdeal kardeşliği de diyebiliriz buna.

Gerçek bir ümanizm, ancak inançtan gelen bu kardeşliğe dayandığı zaman, sürekli ve köklü bir insancılık olabilir. Dinin insana verdiği merhameti, başka hiç bir fikir ve aklî sistem sağlayamaz. Şefkat, merhamet, sevgi, kökü fıtratımızda olsa da, ancak din tarafından eğitilerek yüceliğine kavuşan ham duygulardır. İlkel duygu, ancak dinin eğitiminden geçerek medenîleşir. Yoksa kendi ırkına, cinsine olan sevgi, başka ırk ve cinslere zulme kaynaklık edebilecek kadar bir ifrat ifade edebilir.

"Yeryüzünde fesad çıkaranlardan olmayınız", "Fitne, katilden eşeddir", "yeryüzünde fitneyi ortadan kaldırıncaya kadar savaşınız" ölçüleri, evrensel barışın temel ilkeleridir. İnsanlar arasında kurulması gerekli gerçek kardeşliğin ortamını oluşturmak için bu ilkeler vaz edilmiştir. Savaş, ancak barış için olursa meşrudur.

Din derken İslâmı kastediyoruz elbet. Öbür dinler, tefrit ya da ifrat yönlerine saparak, Tanrı vahyi özelliklerinden uzaklaşmışlardır. Yüzde yüz merhamet, adalet ve şefkat olan din özü, bu sapmalar yüzünden yitirilmiştir.

Bu sebepledir ki, insanlık, islâmın kardeşlik idealine dönerek, yeni bir çıkış yolu bulabilir. Kur'an-ı

Kerim, "bütün mü'minler kardeştir" diyerek, bu kardeşliğin temelinin inanç olduğunu, yani Allah'a ve onun bildirdiklerine inanma olduğunu ilân etmiştir. Şekil bakımından olduğu kadar öz bakımından, ledünni ilimler açısından, ruh özgürlüğü ve manevi aşk açısından da bu inanç kardeşliğine dönmek, insanlığın çırpınışına bir çare, hatta tek çaredir.

SEÇKİN AN, KADER ŞOKU

Tarihin, toplumların psikolojisi açısından incelenmesinde, kimi çağ ve dönemlerde yorgunluk, hevessizlik, girişimlerde cesaretsizlik gözlemlenir, kimi çağ ve dönemlerde de, ateşlilik, heyecan, hararet, atılım. Dinlenme dönemlerini zaruri görmek mümkündür. Büyük atılımlardan sonra toplumların da adeta kişiler gibi bir dinleniş dönemine girmeleri olağan karşılanabilir. Ama, yeterince dinlendikten sonra, günü gelmiş bir atılıma geçmek için sıçrama yapamayan, hevesçe kırgın görünen toplumlar, yeni bir doğuş ve diriliş fırsatını kaçırabilirler. Sonradan uyansalar bile, artık atlanılacak vagon gitmiş, yakalanacak kuş uçmuştur. Dinlenişini ve atılımını zamanlayamayan toplumlar için, gelecekler karanlıktır.

Bir kişi için olduğu gibi bir toplum için de, kendini aşma, daha doğrusu yürünen yoldaki tıkanıklıkları giderip ileri atılma anı gelip çatmış olabilir. Bu an, öyle bir dörtyolağzı demektir ki, oraya gelen toplum, kurtuluş, diriliş, parlayış yönünü ya da batış, sönüş, kayboluş doğrultusunu alabilir. Kaderin lütfu

ya da kahrı bu anlarda çehresini gösterir. Tarihte birden büyük bir hareketin doğup geliştiğini ya da koskoca bir imparatorluğun ansızın yıkıldığını görürüz. İşte bu beklenmedik, umulmadık oluşlar, hep o kritik anda harekete geçme ya da tersine olduğu yerde muhlanıp kalmanın, bir kararlılığın ya da bir tereddüdün eseri olarak tezahür ederler.

Seçkin an ve o anın şuuru... Tarihin dönemeçlerini tayin eden, tarihin muhtevasını mayalandıran, kıvamlandıran, zenginleştiren, renklendiren kader şoku. Bu şokun uyandırdığı ya da büsbütün karamsarlığa gömdüğü ülkeler. Tarihin canlı cansız sayfaları bu keskin çizgilerle, kabartmalarla süslenir, ya da uçurumlarla şerha şerha yarılır.

Kimi zaman, büyük devrimin ilk tohumu sessizce atılır seçkin bir anda. Bir kişinin etrafında toplanan bir avuç insanla başlar dönüm noktası. Kimi zaman da tarrakalarla, kıyamet gürültüleriyle. Dış görünüm, şekil, ses veya sessizlik önemli değil aslında. Önemli olan, anın içinde büyük bir enerjinin bulunup bulunmaması, bunun açığa çıkarılıp çıkarılamamasıdır.

Havarilerin, sahabenin tarihi değiştiren ışığı etrafa saçışları, böyle bir seçkin kader anını değerlendirecek, yitirmeyecek şuur ve heyecan taşımalarındandı.

Fevkalâde başarıların sırrı, bu idrakde saklı, bu şuurda gizli.

GECEDEN GÜNDÜZE

Ne uzun bir geceymiş bu Ya Rabbi! İki yüz yıl süren bir gece. Halâ da tükenmeyecekmiş gibi koyu koyu dalgalanan, ışığa, aydınlığa direnen bir gece!

Ne kırımlar, ne zulümler, ne aldanışlar gördük, bu, yüzyılların kara gecesinde! Aldatıcı umutlar, yalancı şafaklar gördük. Hayal kırıklıklarının en korkunçlarıyla karşılaştık. Tüm islâm dünyası olarak ezildik, yakıldık, boğulduk.

Bu, karanlığın karanlığı geceyi artık sona erdir Tanrım! Biz de, tüm islâm âlemi olarak, ışığı ve aydınlığı, güneşi ve gündüzü görelim. Adeta unuttuğumuz bu kutlu nimetlerine kavuşalım. Yarıdan fazlamız halâ esaret ya da ezilmişlik, sefalet ve sömürülüş kahrı altında yok olmakta. Öbür yarımız da mutlu ve umutlu gözükmüyor. Beceriksizliğin, anlayışsızlığın, düzensizliğin, adaletsizliğin, tembelliğin tutsağı gibi kendi kendine kavrulup duruyor.

Çepçevre gece ruhu, baykuş ötüşü hakim. Her islâm ülkesinin ufkunda gulyabani görüntüleri.

Ruhumuzun İskender'i gözükmeyecek mi Tanrım? O İskender ki, bir kılıç darbesiyle bu karanlığın

yuvasını deşecek ve kördüğümünü kesip atacak, çözecektir. Medeniyetimizin büyük gündüzüne yeniden bir yol açılacaktır böylelikle.

— • —

Allah isterse, bir gecede çevirir gönülleri. Siyahı beyaz eder, karayı aka çevirir. Ama şerefin insanoğlunda olmasını istediği içindir ki her değişimi bir emeğe, zahmete bağladı. Her kazanç, her nimet, bir çalışmayla, bir çileyle irtibatlı oldu. Elde edenin, değerini bilmesi ve kolay kolay elden çıkarmaması için amaçlara ulaşma bir çok şartlarla kayıtlandı.

Müslümanlar, bin yıl, inançlarının, medeniyetlerinin saçtığı mutlulukla dolu yaşadılar. Ancak, düşmanları yılmadı, bitip tükenmez saldırılarla onların bu mutluluğunu yok etmek için ellerinden geleni yaptılar. Kıskançlıkları onları saldırılarında amansız ve insanlık dışı bir canavara dönüştürmüştü. Bununla birlikte, onlar, dıştan yaptıkları bu hücumlarından netice alamadılar. Ne kadar çok insan ve silâhla gelirlerse gelsinler yenildiler. Haçlı seferleri bunun en tipik misalidir. Sonra, belki de, en umulmadık bölgelerde tahrik yaparak, Doğu'dan bir fırtına gibi moğol akınlarının başlamasını sağladılar. İslam Âlemini yakıp yıkan bu akın da sonunda moğolların müslümanlaşıp islâmın hizmetine girmesiyle noktalandı.

İslâm Âlemini dıştan yıkamayacağını anlayan düşmanlar bu kez içten vurmayı planladı. Suret-i haktan görünerek içimize sızdı. Mecburi olarak Batıya giden görevlileri her türlü ahlâk kurallarının dışındaki usullerle avlamaya çalıştılar. Bembeyaz bir

kâğıttaki en ufak bir lekenin hemen görülmesi gibi, müslümanların her tesirden azade masumluğu etkilendi. Saflığımızı Batı istismar etti. Sonunda ve uzun çalışmalarla önce devlet yönetiminde bir gedik açmasını becerdiler. Daha sonra yine dıştan vurarak içten çözülmüş birliği büsbütün dağıttılar. Şimdi ise, tüm islâmı, kavram olarak yok etmek çalışması içindedirler. Oysa, farkında değildirler ki, islâm, bu kez kendi içlerine nüfuz etmeğe başlamıştır. İslâm Âlemi uyanınca, talih tersine dönecek, Avrupa'nın islâmlaşması gündeme gelecektir.

— • —

Evet! Bu gece kıyamete kadar sürmeyecek, hakikatın ışığı parlayacak, islâm medeniyetinin yeni büyük gündüzü tekrar kendini gösterecektir.

YANDAŞLIK

İnsanlığın durumu, içinde bulunulan çağ, bölge ve ülke şartları nice umut kırıcı olursa olsun, insan, yanlışın ve yalanın, çirkinin ve kötünün, adaletsizliğin ve haksızlığın, zorbalığın, sömürünün karşısında olmalıdır. İnsanoğlu, insan olmak hasebiyle, toplumu ve insanlığı ilgilendiren konularda bir tavır takınma, bir durum alma ve bir jest belirleme zorundadır. Bunun ölçüsünü, Büyük Peygamber vermiştir: "bir kötülük gördüğün zaman elinle düzelt. Gücün yetmezse, dilinle kına. Ona da gücün yetmezse, kalbinle ona düşman ol. Ki bu, inanmanın en zayıf derecesidir."

İnsan, kötülüğü, bizzat düzeltmeğe çalışmakla, en büyük riskle karşı karşıya kalacaktır. Dille düzeltme, ya da kalben o kötülüğe "buğz", daha az risk taşıdığından, inanmanın en yüce derecesi, "fiilen" görülen atılımda saklıdır. Cihat da, bu sebeple, insan için en yüksek manevi bir rütbe kabul edilmiştir. Geleneğimizde şehitlik ve gazilik olarak vasıflandırılmıştır bu rütbeler.

Akan suyun durgun suya üstünlüğü gibidir, düşünceyi teorik plandan çıkarıp "iş"te gösterme. Arının bal yapma isteği ya da içgüdüsü, o "bal"ı yaptığı zaman, bizim için bir anlam ifade eder.

"Korku", daha çok baskıyı, daha çok haksızlığı, daha fazla kötülüğü davet edicidir. Tedbirli olmak ya da çılgın olmamak demek, hareketsizce, korkudan donup kalmak demek değildir. Şartları ve çevreyi kollaya kollaya, yoklaya yoklaya hedefe doğru ihtiyatla gitmek demektir, tedbirlilik. Hedeften, amaçtan vazgeçiren tedbir, tedbir değil, hüsran getiren, insanı mutlaka korktuğuna uğratan bir cesaretsizlik, kararsızlık ve görev kaçaklığıdır.

İnsan olmak demek, en yüksek görevde olmak demektir. Meleklerden daha yüksek bir görevde olmak demek. Görevden kaçmak, insan olmaktan kaçma denli düşürücü bir eylemdir.

Görev ağırdır. Ama o kadar da şereflidir.

Kim görevden kaçarsa, görev de ondan kaçacaktır. Asıl mahrumiyet ve kayıp, görev dolayısıyla insanın uğrayabileceği zararda değil, görevden kaçma, kopma ve uzaklaşma sebebiyle içine düşülecek ruh hali, vicdan azabı, şuuraltı karmaşası ve başa gelecek maddî ve manevi felâketlerdedir.

İyiye, doğruya ve güzele yandaş olmalıdır insan. Ruhça ve maddece ilerleme bu yandaşlıkta gizlidir. Bu yandaşlık, ileriliğin harareti ve alevidir, nuru ve meşalesidir. Gözlemde, hüküm vermede ne kadar yansız olmak gerekliyse, değer hükümlerine sahip olmakta ve gözlemlerden yararlanmakta, erdem sitesini inşada o kadar yanlı olmak gereklidir.

Kahramanlar, toplumu ışığa kavuşturacak ide-

alin yanlılarıdır. Terörün militanlarından, fedailerinden daha çok, onlar, evrensel barışın militanlarıdır, fedaileridir. Anarşizmin ve terörizmin kökünü bu kahramanlar kurutabilirler. Yoksa çıkar esasına dayalı komünizm ve kapitalizm sistemleri ve bu sistemlerin görevlileri, adamları değil. Bu sistemler, terörün ve anarşinin besleyicileridir.

Zalimin mazlumu ezmesine müsaade etmeyecek ve razı olmayacak ruh, en soylu ruhtur. Bu ruhta olanların çoğalmasıyla zulmün cesareti kırılır. Tanrı'dan başkası önünde eğilmeyen bu soylu ruhların varlığı, kuvvetlilerin zayıfları ezmesine karşı, insanlığın tek sigortasıdır.

Ne mutludur olumlu yönde akıncı ruh taşıyan fetih ve diriliş insanı!

Ne mutludur hakka yandaşlık eden!

Ne mutlu, o insana ki, Allah'ın çizdiği yolda korkmadan, ürkmeden yürür!

Ne kadar uzaklaşılmış olursa olsun ilâhî insanlık sitesini yeryüzünde yeniden gerçekleştirmek için, hayatını ortaya koyacak insana, ne mutlu!

YİRMİ BİRİNCİ MİLÂDÎ YÜZYILA GİRERKEN

Japonlar, Batı Medeniyetinin en büyük gücü olan teknolojiyi, hem de adeta ruhundan kavrayarak ülkelerinde dev bir verim mekanizması halinde işletip dünya ekonomisinde söz sahibi oldular. Bu başarı onları Batıya minnettar kılmadı. Onları, budizmi küçük görmeye, hıristiyanlığa hayran olmağa itmedi. İki dinli ya da tam dinsiz de yapmadı onları. Japonlar yine budist kaldılar. Bütün başarılarını dinlerine ve milletlerinin ahlâk, dayanıklılık, sağlamlık ve disiplinine atfettiler.

Çinliler, Batıya karşı, rejimlerini komünist bir rejim olarak vaz ettiler. Ama kalben komünist olmadılar. Ate olmadılar. Budizm ve atalardan kalma dinler, bugün bile, Çinlinin asıl inandığı, uyguladığı yaşantı biçimini oluşturuyor. Çinli, çinli olarak kaldı. Belki ilerde komünizmi de tümüyle tasfiye edecektir.

Hint, milliyetçi, asyacı, brahmanist ve budist çizgiyi, Batıya bir karşıtlık gibi korudu ve koruyor. Hintlilik, Batıya karşı bir gururdur. Ganj, Hintlinin inançlarıyla ördüğü bir istiklâl ve iftihar bayrağıdır.

Asya, tümüyle Batı Medeniyetine karşı kişiliğini korudu ve koruyor.

— • —

Komünizm ve sosyalizm, 19. ve 20. yüzyılda Avrupa'yı uzun boylu meşgul etti. Kafalar ve ruhlar, hep bu ütopyanın kâbusuyla dolu oldu iki yüz yıl. Anarşi, terör, savaş, zulüm, esaret, kara emperyalizm olan kapitalizmle kızıl emperyalizm olan komünizm arasında paylaşılmaz araçlar oldu insanlığı ezmek için. 2000 milâdî yılına yaklaştığımız şu sıra, bir parça, ruhlarda bir çözülüş ve çözümleniş gözüktü: komünizm, hatta sosyalizm, insanlığın derdine bir çare değildir. Şimdi bir bölüm insanlık, uzun süredir kafasına takılıp kalan bir muammayı çözümlemiş gibi rahatlamış görünüyor. Kuş gibi hafiflemişliğin psikolojisini yaşamak istiyor doğu avrupalılar, haklı olarak.

Komünizmin sırrının bu çözülüşü, sadece ona yönelik bir etki olmayacak, uzun vâdede kapitalizmin de insanlık için bir çözüm olmadığını ortaya koyacaktır. Yani, 2000 milâdî yılına girerken, bir zemberekten boşanmışcasına sökün eden değişimler, ne kapitalizm teknoloji ve ekonomisinin, ne de liberalizmin bir zaferidir. Bu, komünizmin çöküşü ve içyüzünün deşilip ortaya dökülmesi olayıdır ki, eğer bunu sağlayan insan ruh ve onuru, direnir ve bir atılım daha yaparsa, kapitalizmin de astarını yüzüne çevirip tüm foyasını ortaya koyabilir.

Ama yüce insanlık ruhu, bu gücü nerden alacaktır? Hıristiyanlıktan mı? Ne gezer. Hıristiyanlık, hiç

bir zaman kapitalizmle olan ortaklığını feshetmeyecektir. Bu yüzden de, hiç bir zaman, eteği zulüm bulaşığından temizlenmiş olmayacaktır. Mazlumun değil, zalimin yanında olacaktır hep hıristiyanlık.

— • —

Evet, yüce insanlık ruhu bir kez daha kımıldanmış, canlanma işareti vermiştir. İnsanlığın ölmediği, ruhun ölmediği, belki donduğu anlaşılmıştır. Ama bu buzu kim, hangi manevi güç çözecektir? Yirmi birinci milâdî yüzyılın sorusu ve sorunu budur. İskender'in kılıcıyla ikiye biçtiği kördüğüm budur.

İnancımıza göre, bu kutlu güç, islâmdır. Ancak, onun bu kurtarıcılığını bilen karanlık güçler, tüm imkânlarını seferber edip akı kara gösterircesine hakikatı ters yüz edeceklerdir. İslâm Avrupa'ya yayıldıkça bunlar büsbütün kızgınlaşıp binbir set inşasına girişeceklerdir Batı insanının ve toplumunun ruhunda. Ve en çok da, islâmın doğup geliştiği ülkelerde onu karalama, gözden düşürme kampanyasını yürüteceklerdir. Ülkemizde basının islâma yönelttiği saldırı, iftira sağnağı, bu uluslararası menşeden kaynaklanmıyor mu?

DEĞİŞİM VE İSLÂM DÜNYASI

Doğu Avrupa'da ve hatta Rusya'da olan değişikliklerin asıl anlamı, toplumların hayatında sun'i olarak geçmişle ilişkiyi kesmenin bir netice vermeyeceği gerçeğidir. Yetmiş yılı aşkın bir zamandır Rusya'da, kırk beş yıl da Doğu Avrupa'da, halk, dininden, geçmişinden, tarihinden soyutlanarak yaşatılmak istendi. Eleştirisiz, büyük bir suskunluğun boğduğu toplumlar, içlerine kıvrıla kıvrıla, adeta, çehresi olmayan amorf bir kitleye dönüşmüşlerdi. İyice gerilmiş bir yay gibi boşanışın, belki de, sebebi bu.

— • —

Rusya'da ve Doğu Avrupa'da geçmişin ve en başta da dinin yeniden gündeme geldiği bir zamanda İslâm Âlemi ne durumdadır? Nerededir ve nereye gitmektedir? Bunu gözden geçirmekte büyük bir zaruret olduğu halde, ne yazık ki, hiç bir islâm ülkesinde, bu türlü bir toplu bakış çıkışına pek rastlanmıyor. Ancak, patlak verdikten sonra, toplum olaylarına eğilme, nerdeyse gelenek haline gelmiş âlemimiz-

de. Bu da, iş işten geçtikten sonra duruma el koymak demektir ki, faydası son derece sınırlı olacaktır; olup bitenlere müdaheleden ziyade seyirci kalınacaktır.

— • —

Suudi Arabistan, tüm zenginliğine ve dış bir modernleşme sürecini yaşamasına rağmen, ruhça durgun, adeta bedevilik sınırını bir türlü aşamama tutukluğu içinde, geçmiş zamanların medeniyetimize has problemlerine ve imkânlarına yabancı durmakta devam ediyor. Sanki geçmiş ve gelecek, çevre ve bölge gerçeği yok Suudi Arabistan'ın. Ekonomik güçle ayakta duruş, çağla kaplanmış "an"ı yaşama hakim varoluşuna ve haritada duruşuna bu ülkenin. Kendini, düşünüş açısından böylesine sınırlayan bir ülkenin bu konumunu aynı şekilde on yıl bile sürdürmesi mümkün görünmemektedir.

— • —

Şah'ın maddî imkân gururuna kapılarak, sözde çağdaşlaşma, gerçekte ansızın geçmişten sıyrılma denemesi, İran'da tam bir tepkiyle karşılaşmış, batılılaşma özentili bu rejim silinip gitmiş, mollaların ülke üstündeki geleneksel nüfuzu tüm siyasî ve idarî işlemleri de kapsayacak boyuta ulaşmıştır. Diğer bir deyişle, uzun süredir değişmeyen bir geçmişi yaşayan halk, kimliği oluşturan bu manevi dayanaktan birdenbire mahrum edilmek istenince, inadına ona ısrarla sarılmak ihtiyacını duydu. Her an batılılaşacakmış gibi duran yönetimi, yerli bir fransız ih-

tilâlini andıran bir ayağa kalkışla devirdi. Buna islâm devrimi ismini verdi iranlılar, her zamanki abartılı mizaçlarının gereğiyle. Bu hareket, şiiliğin klasik konumuyla direnişinden başka bir şey değildi ve birinci raundu almıştı. İran, halka dayanan bu platformdan hareketle evrensel islâmın aydınlar kadrosundan payını alan bir yükselişe ermezse, uzun süre, şimdiki düzeni koruma imkânını bile ilerde bulamayacak gibi gözüküyor.

— • —

Sancılı bir ülke de Pakistan. İslâm Dünyası liderliğine oynaması gereken bu ülke, batıcılıkla islâm arasında gidip gelen bir dalgalanmanın sarsıntısını yaşamaktan bir türlü kurtulamıyor. Ziyaülhak'ı öldürterek islâma dönme sürecini durduranların Pakistan'ı nereye götüreceklerini bildikleri söylenemez zaten.

— • —

Suriye ve Irak, diktatörlüğün, islâma karşı oluşan en zalim ateşinde yanıp duruyorlar. Mısır, gözü hep Batıda, kendi zengin hazinesini küçümseyen bir insanın görüntüsüne benzer bir çıkmaza saplanıp kalmış durumda.

Filistin, Lübnan istilâ ve işgalin cehennemini yaşıyor. Ürdünde bir afete uğramanın hafakanını yaşasa yeri. Afrika'daki islâm ülkeleri, Sudan ve Nijerya, uzakdoğudaki islâm ülkeleri, Endonezya ve Malezya, hep aynı batılılaşma batağında çırpınıp duran, kendini bir türlü bu kültür tutsaklığından kurtara-

mayan, kendi benlik ve kimliğini bulamayan ülkeler durumunda.

— • —

İslâm ülkeleri içinde, en umutlu ve en umutsuz, en umut veren ve en umut vermeyen ülke ise Türkiye. Bir yandan ekonomik bir canlılık gösteren, askerî bir güç ifade eden ülke, öte yandan, yazısını, kültürünü yitirmiş, batılılaşmayı en sığ taklit düzeyinde deneyip duran, hep çıkmazdan çıkmaza saplanan, geçmişini ciddi bir şekilde yeniden ele almaya girişmeyen, yanaşmayan, tek hakiki varlık gücü olan islâmı, en basit ilkel bir idrakten öte bir kavrayışla gündeme getirmeyen, basını, bürokrasisi ve aydın kitlesiyle halkından kopmuş ülke.

Anlaşılıyor ki, İslâm Âleminin kaderi, Türkiye'deki kördüğümün çözülmesine bağlı. Sır, Türkiye kaderinde gizli.

GEÇMİŞİ İNKÂR FELÂKETİ

İslâm dünyasında, islâmî olarak görülen akımlar içinde de, son derece tehlikeli bir eğilim gözlenmekte: geçmişin tümden inkârı.

Bugüne kadar, Batı'ya kapılmış olanların eğilimiyken, şimdi, İslâm aydını diye bilinen bir kesime de sıçramış bir hastalık gibi görünüyor bu inkâr modası.

Geçmiş yüzyıllarda, bunun tam zıddı bir tavır ve tutumla geçmişe aşırı bağlılık gösterme ve âdeta geçmişe kapanma, bu sebeple de yaşanan çağı ister istemez ihmal etme olayı vardı. Bu aşırılık, islâm âlemini medeniyetçe büyük bir krizin içine attı. Geçmiştekinden başka değer tanımama ve yaşanan çağın hakkını vermeme ne kadar zararlı olmuşsa, şimdi, geçmişi inkârla bir yerlere varılacağını sanmak da o kadar, hatta daha çok zararlı olacaktır.

Kendini radikal olarak tanıtan, islâm devrimcisi diye niteleyen bu sözde yeni akımlar, gerçekte, çok dar bir bilgi dağarcığı ve slogan fakirliği içinde kendi kendilerini aldatmaktan öte bir başarının sahibi olabilmiş değildirler. Ve zaten bu formasyonla iddialarının sahibi olabilmelerine imkân ve ihtimal yok-

tur. Bu tür hareketler gelişemez ve devrim boyutuna asla ulaşamaz. Böylelerinin çölsü yoksunluğuna radikalizm demek gülünç olur.

Gerçekte, bu iddiacılar da, batıcıların saplandığı geçmişi inkâr bataklığına yakalanmış çırpınmaktadırlar. Bunlar, solculara karşı bir aşağılık duygusu içindedirler. Fırsat buldukça da onlarla kucaklaşıp durmaktadırlar.

Kuşkusuz, geçmişi, en ufak ayrıntısına kadar, hiç eleştirmeden kabul edelim demek istemiyoruz. Bugünü, yüzyıl yüzyıl geriye doğru geçmişle bağlantılıyarak, Peygamber Efendimiz devrine kadar götürme gereğini vurguluyoruz. Büyük Medeniyetimizi eşsiz bir yelpaze gibi düşünmeliyiz diyoruz. İmam-ı Azam da, İmam-ı Gazzali de, Muhyiddin-i Arabî de, Mevlâna da, İmam-ı Rabbani de, yani her değerimiz medeniyetimizin temel taşıdır. Bu değerlerimizle irtibat kuramayan ya da kurmayan, kendi yapısını onların kurduklarına bina etmeyen hareketler, o boş çağdaşlık iddialarıyla, tabii ki, köklü bir çıkış yapacak gücü hiç bir zaman kendilerinde bulamayacaklardır. Kısır bir çember içinde dönüp durarak, güneşten mahrum bir kış soğukluğunda yanıp kavrulacaklardır.

Öte yandan, kendilerine "cemaat" adını veren bir çok grup ortaya çıkmıştır ki, bunlar da Medeniyetimizin ne uzak geçmişinin, ne de yakın geçmişinin değerlerini kabul etmektedirler. Bunlar sadece bağlı oldukları bir kişiyi aşırı yücelterek, islâm için çalışmış tüm büyükleri silip süpürme boş gururu ve sevdasına kaptırmışlardır kendilerini. Elbette ki, bunların da sonu yoktur. Ancak belki genç nesilleri bir süre şaşırtıp hakiki bir formasyona ermelerini en-

gelleyebilir ve geciktirebilirler.

Oysa, islâm, bir tek millet, bir ümmet, bir cemaat kabul etmektedir: islâm milleti, Hz. Peygamberin ümmeti, ve denebilirse islâm cemaati. Bunun dışında iddiaları olanlar, bilerek bilmeyerek bir yozlaşmaya kapı aralamakta ve islâmın reddettiği, şahısları dizginsiz büyütme hastalığının yayılmasına sebep olmaktadırlar.

İslâm, Hakikat Medeniyeti olarak, Peygamber Efendimizin devrinden bugüne kadar, her alanda, sayısız yeteneği değerlendirmiştir. Bilginler, erenler, şairler, sanatçılar, yöneticiler, askerler ve eşsiz bir halk, tarihi, pırıl pırıl, islâmın mucizesiyle aydınlatmışlardır. Tüm bu değer hazinelerini bir kalemde çizip atmaları, islâmı yalnız kendilerinin anlayıp yorumlayabildiklerini sanmaları, güya bir şey getirebilecekmiş gibi durmaları sahte bir tavırdan başka bir şey değildir bu kişilerin. Gün gelir, bu sahte davranışların foyası meydana çıkar. Ama o güne kadar, aydınlar, uyanık olmazlarsa, bu tür kırık dökük cereyanlardan olumsuz yönde etkilenebilirler.

Yeni nesillere, geçmişi çok iyi öğretmeli, sevdirmeli, geçmişin bütün değerlerini can ve gönülden benimsetmeliyiz. Yakın geçmişimizin değerlerini de unutmamalıyız. Çağımızı da, adeta, her anını değerlendirircesine verimlendirmeliyiz. Tüm yeteneklere ve değerlere sahip çıkmalıyız. Ancak böylelikle bir diriliş, ruhların ve zihinlerin mutlu ve gerçek devrimi ufukta belirebilir.

Geçmişi ve çağı birlikte devreye sokmak: yeni çıkışın yolu budur. Ve yeni Altın Çağın zafer sesleri, ancak o zaman kulaklarımıza ulaşabilir.

GELECEK ZAMANA SAHİP ÇIKMAK

Geçmişi değerlendirmek kadar, geleceğe dönük olmak, yeni inşâlar niyet ve ruhunu taşımak, insanın, mükemmel insan olan müslümanın, göze çarpan bir özelliği olarak düşünülmelidir. Umutsuzluk ve yeis, müslümanın psikolojisinde yeri olmayan bir duygu. Müslüman opurtünizme ne kadar kapalıysa, karamsarlığa ve kötümserliğe de o kadar kapalıdır. Umutsuzluk geleceği, umursamazlık geçmişi unutturur. Oysa, insan, geçmiş ve gelecek zamanı, şimdiki zamanıyla birleştirdiği, kaynaştırdığı ölçüde yaşayan yaratıktır. Geçmiş zamanı şimdiki zamanla kararak çağdaşlaştırmak, şimdiki zamanı da gelecek zaman düşüncesiyle adeta kendini aşmaya götürmek, insanoğlunun zamana tasarruf dehasının verimlenmesi, zenginleşip serpilmesi anlamına gelir. Zamanı tek boyuttan kurtarmak: işte müslümanın zamanla ilişkisinin tılsımı ve anahtarı. Bu anahtarı taşıdığı sürece, müslüman, medeniyetin en üst seviyesindeydi. Bunu kaybettikten sonraysa, aşağılara yuvarlandı. Ve halâ kendine gelememesinin açıkla-

ması bu noktada gizli. Bu sırrı çözümlediği an, müslüman, yeniden dirilişini bütünleyecektir.

Zamandan hiç haberli değilmiş gibi görünürse de, aslında, "dem, bu demdir" derken, geçmiş ve gelecek zamanı şimdiki zamanın bir anında toplayan, yoğun zaman yaşam ve boyutları içinde olan, zamanı aşmış ve ona anlam katmış kişidir derviş islâmda. Yoksa, zamanın mahkûmu olmuş ya da zamanca dışlanmış, toplum ve çağ dışı kalmış insan demek değil. Müslüman, zamana öylesine hakimdir ki, onun gelecek sezgisiyle değme bilgisayarlar bile yarışamaz.

Müslüman, zamanın tazeliğini, yıpranmamışlığını, pürüzlenmemişliğini, bulutlanmamışlığını, gelecek zamana dönük oluşuyla tadan ve bu taddan bir lezzet çıkaran insandır. Bu sebepledir ki, islâmın ilk doğduğu anda, karamsarlık ve umutsuzluğa batmış olup adeta zamana küsmüş, gelecek zamandan hiç bir şey beklemez bir psikoloji içinde kavrulup duran insanlığa, aşk, sevinç, yaşama ve yeni, muhteşem bir medeniyet yapısı yükseltme tutkusu egemen oldu. Müslümanlara düşman olup kin duyan batılılarda da, bu yeni doğuş ve ilerleyişe bir özenme, imrenme belirdi. Son 1500 yılın tarihi, bu, birbirine kimi zaman paralel, kimi zaman zıt olan iki dinamikten doğdu, şekillendi. İslâm Medeniyetinin arka arkaya patlayan gelişme bombalarının ortaya saçtığı ışıkta tarihin bir mislini görmediği şehirler, maddî ve manevi kurumlar, oluşumlar gerçekleşti. İyi, doğru, güzel, doruklaştı her alanda. Mimarî, musiki, şiir, bin bir eşya yapımı, en yüksek sanat derecesine ulaştı. Huzur ve refah, incelik ve zerafet, manevi ve maddî

yüceliş, büyük bir ahenk ve bireşim içinde, bin yıl ve daha fazla bir zaman süresinde görülmemiş, adeta cennete mahsus yemişlerini sergiledi durdu.

Batı, rönesansı ve teknoloji devrimi ile bile, bu kalite uygarlığına ulaşabilmiş değil. Elle dokunan halıyla makine ile dokunan halı arasındaki farkı düşününüz, iki medeniyet arasındaki farkı bir parça anlamış olursunuz. Batı, bugün, islâm medeniyetinden kalan eski püskü eşyanın döküntülerini dahi antika değerinde görerek toplayıp götürüyor. Bunda da gerçekten haklıdır. Ne kadar eskimiş, yıpranmış, ezilmiş, erim çürüm olmuş olursa olsun, o türlü bir eşya, geçmiş zamanı, o eşsiz medeniyeti ve o örneksiz huzurlu hayatı hatırlatıyor. Sadece onu hatırlama bile insana bir katkıda bulunuyor. İçinde bulunulan, kaskatı, materyalist hayatı bir parça yumuşatıyor bu hatıralar. İnsanî bir esinti, bir boyut getiriyor hayallere en azından. Böylece, hayatı daha yaşanılır ve tahammül edilir kılıyor.

İşte kalan kırıntı ve kırpıntılarının bile böylesine tarihi bir görev yaptığı anlaşılan islâm medeniyetini, devir be devir, müslüman kuşaklar, hep yeni eserler ortaya koymak, böylece zamanı tekrarlamamak ve gelecek zamanı değerlendirmek bilinci ve sorumluluğuyla gerçekleştirdiler.

İki yüz yıldır Batının saldırısına direnen islâm dünyası, yeni bir açılıma çıkışı, ancak, zaman konusunda yeni bir atılım ve yorumlama yenilenişiyle, daha doğrusu zaman muhasebesi yapıp geçmişteki gibi ona hakim olmakla, mümkün kılacaktır. Gelecek zamanın bağrında saklı yeni oluşumları yakalama çabası onda filizlenmeli ve göğermelidir. Çiçek-

lenmeli ve güllerini açmalıdır zaman içindeki zaman islâmın çağdaş yenileniş toplumunda.

Bir diriliş gerekli insanlık için. Müslüman kendi dirilişini gerçekleştirdiği zaman, otomatik bir şekilde insanlığın dirilişini de gerçekleştirmiş olacaktır. Ölmeye yüz tutan, kaderi kilitlenen insanlığın dirilişi, kirlenen, yozlaştırılan tabiatın dirilişi, kötü için kullanılan, israf edilen zamanın dirilişi, hepsi hepsi, bu dirilişe bağlı.

İslâm aydını, batının getirip çıkmaza ve karanlığa sapladığı insan gönlünü bu karartıdan kurtarmak zorundadır. Mutluca yaşanabilir dünyalar tükenmemiştir, ama Batı insanı asla o yönlere iltifat bakışıyla dönmemektedir. Batının yönelişi, halâ, şeytanın iğfali cihetinedir. Her alanda saplanılan bataklıkları gördüğü halde, batılı insan, halâ ayni inat ve gurur içinde, o sakat yönde ısrar niyetindedir. Bu yüzdendir ki islâm aydını, bütün görevin kendi omuzlarında olduğunu bilmek durumundadır. Omuzlarını çökertecek kadar ağır olan problemlerin üstesinden gelecek tecrübe, duygu ve düşünce birikimine önem verdiği takdirde başarı muhakkaktır.

Gelecek zamana dönmelisin, onu yoklamalı ve kurcalamalısın, Tanrının tükenmez hazinelerinden bir çoğunun orda kıvamlandığını bilmeli ve unutmamalısın. Tanrının lütfundan ümitli olmalısın, müslüman aydın!

Sen, eskinin değerini bildiğin ölçüde yeninin sahibi de olacaksın.

Yeryüzünün ve gökyüzünün gelecek saltanatı yalnız sana ait bir mirastır.

RUH DÜNYASINA YENİDEN DÖNÜŞ

21. milâdî yüzyılın en büyük şansı, ruh dünyasına dönüş, yüzünü manevi aleme çeviriş olabilir.

Yeni Çağ denilen dönemin başlangıcında, manevi hayatın hakikatı kaybedilmiş bulunduğundan, aklın hakkının yenildiği ve o yöne doğrulmak gerektiği inancı doğdu. Batı entellektüelleri, tüm yeteneklerini, zihin ve akıl dünyasının gelişimi yönünde kullandılar. Bunun, pozitif bilimlerin gelişmesi, teknolojinin devrim denecek çapta ilerlemesi gibi büyük yararları oldu. Ancak, bugün bu yöneliş gelip bir noktada tıkandı kaldı. Tabiatın aşırı ve tek yönlü istismarı, aklın manevi âlem denen ruh dünyasının hakimiyetini de ele geçirmesi, insanoğlunu mahkûmun mahkûmu durumuna getirdi. Her alanda bir kilitlenme başgösterdi. Görünen odur ki, Tanrı, kendi zekâsının hayranı olarak gurura kapılan insanı uyarıyor. İnsanoğlunun sınırsız sandığı imkânların birden tükendiğini görmesini istiyor, ona bir panik yaşatıyor, bu krizde kendi kendini bulmasının gereğini hatırlatıyor. Hatta uyanıp zamanında önlem almazsa daha ağır bir şekilde cezalanacağını bir takım işaretlerle hissettiriyor. İnsanoğlunun kendini iyice aldattığı,

artık tam aydınlığı yakaladım dediği an, karşısına yeni yeni, kat kat, dalga dalga karanlıklar, maskeler ve sfenksler çıkıyor. Tanrıya karşı hileye başvuran insan, şimdi en büyük hileyle karşılaştığını anlamanın bunalımını yaşıyor. Bu da, hilesizlik hilesidir.

Oysa, insan bilmeliydi ki, bugün, bilgisayar, aklın önünde ne durumdaysa, akıl da ruhun önünde o durumdaydı geçmişte. Şimdi de. Nasıl bilgisayarın gelişimine bakıp aklı ortadan kaldıramazsak, bu türlü bir tutum yanlış olursa, aynı şekilde, aklın gelişimine güvenip ruhu ihmal edemeyiz. Bilgisayar, arkaplanında akıl var diye bir gelişim göstermektedir. Bu yüzden, bilgisayar yok, akıl var diyebiliriz. Aynı şekilde, aklın arkasında ruh dünyası oldukça aklın gelişimi insanlığın yararına olacaktır. Bilgisayarın arkasından aklı, aklın arkasından da, ruhu çekerseniz, insanoğlunu sonu bilinmeyen bir kaosun içine itmiş olursunuz. Zaten bugün insanlığın başlıca problemi, bu eğilimden kaynaklanmıyor mu?

Bilgisayar bir yandan teoride hatasız sayılabilir ama buna karşılık, yeni bir şey ortaya koymaktan mahrumdur. Aklın, ruh önündeki durumu da bundan farklı değildir. Bu yüzden artık insanoğlu kendini aşan gururdan kaynaklanmış iddiaları bir yana bırakmalı, mütevazi olmalı, akıl ve ruh ilişkisini yeniden sağlıklı bir yapıya kavuşturmalı ve gittikçe söndürülmek istenen manevi âlemi yeniden canlandırmalı ve diriltmelidir. Ruh dirildiğinde akıl da sarhoşluğundan uyanacak, teknoloji de değerler dünyasında hakiki yerine oturtulacaktır.

Geçmişten gerekli ders alınmıştır. Manevi âlemin yeniden yozlaşması düşünülemez. Çünkü: bu yozlaş-

manın tekrar edilmemesi için gerekli önlemleri alacak birikim oluşmuştur insanoğlunun hatıra dağarcığında. Ne rahipler hakimiyeti, ne de öteki âlemi bir takım kişilerin kendi inhisarında tutabilmeleridir insanlığın ihtiyacı. İnsanlık ruhun darlaşmasından, umutların tükenmesinden şikâyetçi ve mustariptir. Bunun çaresi, Ortaçağ hıristiyanlığının karanlık sultasına dönmek değil, Yeni Çağ islâmlığının aydınlık barışına yapışmaktır.

Evet, inancımız odur ki, insanlığın 21. milâdî yüzyıldan beklediği, ruhun yeniden doğuşudur. Yenidendoğuş, ruh dünyası için olağandır. Çünkü: ruh dünyası, sürekli yenidendoğuş, diriliş yaşantısı demektir özü gereği zaten. Ruh dünyasında, durmak, yokolma, bozulma anlamına gelir. Yunus Emre'nin dediği gibi: "Her gün yeniden doğarız/Bizden kim usanası." Peygamber Efendimizin meşhur bir hadisi de asıl bu anlamdadır: "İki günü aynı olan, ziyandadır". Tüm manevî âlem görüşü, sürekli ilerleme anlayışına bağlıdır. Bu yitirildiği için yeterliliği tartışmalı oldu ve aklın aşırı kullanımı yolu açıldı. Daha doğrusu, aklın ruh kanalından çıkıp kendi başına buyruk olma çığırı. Oysa, aklın mutlak bağımsızlığı söz konsu olamazdı ve olmamalıydı. İnsanlık, bu cüretinin cezasını çok ağır bir bedelle ödemekte bugün. Henüz hatadan gerçekten dönüş için ciddi bir işaret de vermiyor.

Hatadan dönüş için, bu hatayı, tüm genişliği ve derinliğiyle idrâk etmek gerekir. Sonra da samimi bir pişmanlık ve tövbe döneminin gelmesi ve ardından da büyük bir ihtiyatla gerçek yola yeniden girme hazırlığı ve atılımı safhası başlamalıdır. Ancak, o zaman bir umut görülür insanlık için ufuklarda.

BÜYÜK PENCERE

Çağımızda, manevi âleme açılan "büyük pencere", âdeta tuğlalarla örülüp kapatılmış durumda. Günümüzün idealist insanına düşen büyük görev, bu metafizik pencerenin yeniden açılmasının yolunu araştırmak ve bulmaktır.

Neden kapandı bu ilâhi pencere? Bunu düşünmeliyiz. Nasıl bir suç işledik ki, ruhumuza nefes aldıran bu pencere, içten dıştan, taşla tuğlayla, ya da demir ve çelikle örülüp kapandı?

Bu pencereyi açmak, güneşi ruhumuzun en iç odalarına davet etmek, küflenmiş ruh madenini parıldatmak, zamanımızın gerçek kahramanının işi.

Rahipler gibi bir köşeye çekilen, ruhunu kurtarma savaşı içinde olduğu iddiasıyla, hakikatta nefsanî bir rehavetin afyonsu bulutlarına dalan, gerçek ve sürekli organizasyonu kurma niyetini taşımadan sözde cemaatler teşkil eden, ya da kuru kalabalıklar toplamış olmanın gururu içinde gönenen kişiler, çağımız insanının ruhunun beklediği kurtarıcı olmak bir yana, o kurtarıcıların yolunu kesen, tıkayan kâzip şöhretlerdir.

Yalanın, gerçek kılığına, beceriksizliğin, başarı kıyafetine büründüğü bir başka çağ yok çağımız kadar. Aksiyonu süslenip püslenen, abartılan kişiler, aslında, ufak bir toplu iğnenin batırılışıyla sönen balonlar şişirmekten başka bir şey yapmamışlardır. Ve, bütün bir ömür, en teorik temelden başlayarak gerçek yapıyı yükseltmeğe çalışanları, halk tanımasın ve bilmesin diye, bu ruh kalpazanları şebekesi, adeta çevrelerine demir perdeler germişlerdir.

Evet, manevi bir Ergenekon destanını daha yaşamamız gerekiyor çağımızda. Demiri nefesimizin hararetiyle eritip aydınlığa ve ışığa çıkmamız ve bunalan insanlığı da çıkarmamız gerekiyor. Esir ruhların özgürlüğe kavuşmasından esir milletlerin zincirlerinin kırılışına kadar bir seri savaş, çağımıza anlam katacak yiğitlerin kaderidir. Bu kaderdir ki, onları büyütüyor, yüceltiyor; ve onların portrelerini kabartmalaştırıyor.

Dağı delen Ferhat, klasik edebiyatımızın bir başka çarpıcı misalidir. Şartlar ne kadar ağır olursa olsun, görevi üstlenecek, yüzyılın gerçek sahipleri zuhur edecektir. Onlar, her çağda ve yüzyılda, yeryüzünün, maddeten ve manen kendilerine miras kaldığını bilirler. Kim bu gerçeği unutup insan enerjisini boşa akıtırsa veya akıtılmasına sebep olursa, insanların yanlışa saplanıp kalmalarında az veya çok pay sahibi olacaktır zorunlu olarak. Allahın umut kapılarının her zaman açık olduğunu bilmek, muştu rüzgârlarını her an hissetmek, manevi âlemin kapanık penceresini açmak üzere çerçeveleri yoklayıp durmaksa, hakiki müminlerin işi.

"Bir gün sonra kıyamet kopacağını bilseniz bile,

yine de bir ağaç dikiniz" kutlu sözündeki anlam, hem ruhumuzu ışıldatan, huzura boğan yeşiliyle bildiğimiz ağaca, hem de manevi ekim dikimlere işarettir. Tüm umutsuzlukları bir kenara bırakarak, Allah'ın yardımına güvenerek, manevi âlemin çadır çivilerini her an çakmamızı istiyor bizden, bu buyruk, bu öğüt.

Diriliş, manevi pencerelerin örtüsünü kaldırmak demektir. Kişi ve toplum, materyalist bir havada bunalıp kalmasın diye, ruh âleminin tüm gizli definelerinin yeniden gündeme getirilip devreye sokulması amaç ve metodlarının bütününe Diriliş diyebiliriz. Kapitalizmin veya sosyalizmin hiç bir fizikötesi ümide yer vermeyen katı, dar ve karanlık dünyalarından, insanoğlunu, dirilişçi bir gençlik kurtaracaktır. O gençlik, peygamberlerin ve en büyük Peygamberin yolunda olarak, Allah'ın Birliğini varoluşunun asıl amacı ve hikmeti olarak görecektir.

Gün gelir, perdeler kalkar, çağın yeni çehresinde manevi âlemin sureti belirir. Tıpkı kıyamet koptuktan sonra her insanın karşısına hakiki çehresinin çıkması gibi. O gün, biliriz ki, çırılçıplak hakikat günü gelmiştir. Kim bu hesaptan kaçabilir?

Mutlak gerçek, güzel ve iyiliği anlamamız için bu dünyada da nisbî gerçeklik, iyilik ve güzellik örnekleriyle karşılaştırır bizi alınyazımız. Nisbîden mutlaka giden ruh dünyamızın önünde, birden, fizikötesi pencereler açılır. Biliriz ki, bunların örülmüşlüğü kıyamete kadar sürmeyecektir. Ve yine biliriz ki, ölmeden önce ölme, kıyametten ve ahiretten önce, o dünyanın esintisini bize getirecek güç ve niteliktedir.

VAR YA DA YOK OLMAK

İslâm ülkelerinde, islâmın düşmanları, büyük bir faaliyete geçmişler ve islâm aleyhine korkunç bir kampanya açmışlardır: Ortalıkta kötülük namına ne olup bitiyorsa onu islâma maletmek, islâma atfetmek. Nesillerdir islâmı bilmek ve tanımak imkânından mahrum bırakılmış kitleleri ondan büsbütün soğutmak planını yürürlüğe koydukları anlaşılıyor, gizli bir odaktan yönetildiği anlaşılan kültür ve medeniyet yıkıcılarının. Evet, bunlar medeniyet ve kültür yıkıcılarıdır. Öyle olmasalardı, tarafsız bilginlerin dünya medeniyetine katkılarını övüp bitiremedikleri islâm kültür ve medeniyetine karşı bu hainane girişime katılmazlar ya da alet olmazlardı.

Rusya'nın, Amerika'nın, Avrupa'nın, şuurunda olarak olmayarak, kendi medeniyet kültür ve maneviyatlarının tatminde yetersiz kaldığı bir ruh açlığına ve susuzluğuna yakalandıkları bir dönemde, yani islâma eğilmeleri için esaslı bir gereksinim doğduğu bir sırada, bu, dışa bağımlı islâmı yıpratma faaliyetinin mimarları, bizim gibi, hazinenin üstünde oturup da ondan habersiz olan ortadoğu ülkeleri insan-

larının islâmdan vazgeçmelerini hangi yüzle ve ne cesaretle istiyorlar?

İslâmdan vazgeçelim de, materyalizmin, boğucu, dar ve katı, geçmişsiz ve geleceksiz havasında eriyip gidelim mi?

İslâmdan vazgeçelim de, faşizmin ve komünizmin, insan özgürlüğünü ve onurunu sıfıra indiren esaret rejim ve sistemlerini mi seçelim? Bin yıl kimseye boyun eğmemiş ve eğmediği için de ölümlere ve ezilmelerin her türlüsüne uğramış müminlerin, despotların, diktatörlerin buyruğunda inlemelerine mi razı olalım?

İslamdan vazgeçelim de, kapitalizmin, çıkar için, insanların hayat ve huzurlarını, haysiyet ve şereflerini payimal eden tekelci sömürücülüklerinin kucağına mı düşelim?

İslâmdan vazgeçelim de, halâ ortaçağın karanlığında, ilkel ve batıl inançlarla ve hınçlarla dopdolu yaşamakta bir beis görmeyen hıristiyanlığın ve yahudiliğin oyuncağı ve kurbanı mı olalım?

Şunu biliniz ki, efendiler, müslümanların islâmdan vazgeçmelerine imkân yoktur. Çünkü: böyle bir vazgeçişin sonucunun, yokluk, ölüm, tarihten silinme ve öbür halkların en hakir kölesi olarak yaşamaktan başka bir şey olmayacağını çok iyi bilirler. Bunu bin tecrübeyle öğrenmişlerdir. Halâ aldanmaları için aptal olmaları gerekir.

"Şu ilkel ve taassuplu dininizden vazgeçin de sizi AT'a alalım" diyorlar, aldanıp da bu hatayı işlersek, kendi Birlik'lerinin yanına yaklaştırmayacakları gibi, hor bakışlarla, hizmetlerinde, hiç bir hakka sahip olmayan kullar gibi çalışmamızı isteyeceklerdir.

Hayır, efendiler! Boşuna uğraşmayınız, inanmış bir milletin çocukları, elbet, dinlerinden, medeniyetlerinden, kimlik ve benliklerinden, kişiliklerinden vazgeçmeyeceklerdir. Tam tersine, maddeten ve manen yenilenip, tazelenip dirilecekler, islâmı yenibaştan en saf ve temiz şekliyle benimseyecekler, ve onu insanlığa da yeniden kurtuluş yolu olarak sunmasını bileceklerdir. Bunu bilmiyorlarsa araştırıp bulup öğreneceklerdir. Tanrı da onlara ışığını gönderip yol gösterecektir. Onlar, peygamberlerinin, kitaplarının, imamlarının, düşünür ve erenlerinin, bilgin ve önderlerinin yolunu en yüksek seviyede yeniden yapılandırmanın sırrını çözüp 21. milâdî yüzyılın mutluluk çizgisini en kalın renklerle çizmeyi başaracaklardır.

ORUÇ ÜLKESİ

Oruç, metafizik âleme açılan pencerelerin ortamıdır mümin için. Fizik karartıların gönül ışığıyla silinişi. Öteleri görüş ve ötelere eriş, maddî perdelerin inceltile inceltile öteyi gösterir hale getirilişi.

Oruç, yaşadığımız günlük ve gündelik hayatı adeta bir rüyaya çeviren mutluluk anahtarı. Kanatlanan gün demek oruç ayının gündüzü. Yerçekiminin etkisinin kayboluşu sanki benliğimiz ve eşyamız üzerinde.

Namazla, duayla birleşince oruç, büsbütün renklenmiş ve güçlenmiş olarak bizi, fizikötesi donanımların yıldızlı harmanisine bürür.

Kalbimiz, islâmın kişi için tayin ettiği edimlerle mümin kalbi haline gelir. Oruçla, namazla, hac ve zekâtla, kalb, kalb olur. İnanç, kalbde bu tür tecrübelerin tekrarıyla kökleşir. İnançtan davranışa, davranıştan inanca sürekli bir akış, oruç, namaz ve hac gibi ibadetlerin sağladığı bir kan dolaşımıdır.

Sebepsiz değildir oruç, sebepsiz değildir namaz. Mümin kişiliğinin oluşması için temeltaşlarıdır. Bi-

na, ruh binası bunlarla kuruludur. Maneviyatın kalesi, bunlarla yıkılmaz olur, pekişir.

Zaman, insanı hep ölüme doğru götürürken, ramazan gelir, diriliş ayı başlar. Oruç ayı insanı ölüme değil, diriliş aydınlığına götürür. Ab-ı hayatta yıkanmaya, çiğ tanesinde göğü seyretmeğe ve gökkuşağının altından geçmeğe.

Oruçsuzluk ne büyük bir boşluk olurdu, oruç zorunlu olmasaydı mümin için. Tek kişiyle başlar ve biterdi o. Oysa, ramazanda tüm müslümanların bir ay oruç tutması, orucu toplum olayı haline getiriyor. Somut hale geliyor toplum ortasında oruç anıtı.

Tabiatı daha iyi hissetmek ve dinlemek, onun söylemek istediğini daha iyi anlamak için oruç mucizesine sahiptir müslüman. Kavramların yeniden yoklanması, tanımların yeniden yapılması için çıkarılmış bir davetiye gibidir oruç gündüzleri ve geceleri.

Ve her yıl zayıflayan toplumun din bağı, yeniden güçlenir onunla. Dinin kası ve damarları çalışır hale gelir.

Oruç, insanı, yeniden varolma, yeniden yapılanma, yoğrulma yolunda bir ay süren bir çileye tâbi tutar. Riyazetlerin en güzeli, en ilâhisi, en içlisidir o.

Oruç, ruhun, madde üzerindeki zaferini ilân için verdiği bir savaşın adıdır. Zorludur bu savaş. Sonunda, hasat derlenir bu iradenin savrulduğu harmandan.

Hırsla, ihtirasla dünyaya bağlanmanın, adeta ahireti unutmanın mevsimlerinin geçtiğini, din gününün geldiğini ilân eden bir sancaktır çekilmiş insanlık ufku burçlarına oruç.

Oruç, dereceler halinde, belli sürelerde dünyanın tatil edilmesi demektir insan için. Ve ahiretin örtülerinin kat kat açılması demek. Süreklice bir gidiş geliş, bir med ve cezir dünya ile ahiret arasında. İnsan, bu gidiş gelişledir ki en büyük ilerlemesini yapacaktır ruh ve maneviyat alanında.

Çağımız, sadece maddî sağlığa önem veren bir çağ. –Gerçi o da bugün hiçbir çağda olamayacak kadar tehlikeyle karşı karşıya.– Ruh sağlığı, beden sağlığından önce gelir. Çünkü: beden sağlığına dikkati de, ancak ruh sağlığı olanlar gösterecektir. Oruç, beden sağlığı için de tükenmez bir sıhhat hazinesi gibi etkide bulunmaktadır. Gıdaların tazelenen idraklerle alınması, herhalde vücudun dirilişinde birinci uyarı ve bilinç yerine geçecektir.

Ay gelip ramazanı getirdiğini müjdelediğinde ne kadar sevinsek azdır. Bize müslümanlığımızın daha bir güçlenip ilerideki yıllara geçeceğinin garantisini getirmiştir çünkü. Bize, gündüzü ve geceyi tüm anlamıyla getirmiştir. Namazları, sabırları ve şükürleri, hamdleri getirmiştir. Rızkı, rızk düşüncesini ve tevekkülü getirmiştir. Nimet fikrine erdirmiştir bizi.

Oruçla namaz arasında da büyük yakınlık vardır. Sanki namaz, orucun, insan uzuvlarına yerleşmiş bir ruh olarak, kımıldanış ve kanatlanışından meydana gelmektedir. Oruç da, namazın süzüle süzüle bir buğu olup ruh, beyin ve kalbi tutmasıyla oluşmakta. Bunun için adeta birbirine aşıktırlar. Birbirlerini çağırıp dururlar hep her bahaneyle.

Ruh, oruç ülkesinde büyümenin sırrını keşfeder.

DOĞUMA, ÖLÜME VE DİRİLİŞE SELÂM

"Doğduğum güne, öldüğüm güne, yeniden dirileceğim güne selâm, esenlik olsun" diyor İsa Peygamber. Yahya Peygamber hakkında da aynı dilek, ilâhî kelâm olarak zikredilmiştir. Kur'an-ı Kerim'de. Muhyiddin-i Arabî, iki peygamber hakkındaki aynı dileğin ifade edilişi açısından olan nüans üzerinde durarak kendi görüşü açısından yeni bir yorumla düşünce ufkuna katkılarda bulunuyor Füsus'ül Hikem'de. Bizim üstüne parmak basacağımız nokta ise, ayrılan değil, birleşen yanlar.

Peygamberin dileği, bir duadır. Görünüşte kendisi hakkındadır. Ama gerçekte, peygamber, nefsinden önce insanları düşüneceğine göre, dilek ve dua, inananlar içindir, hepimiz içindir. Hepimizin doğumu, ölümü ve yeniden dirilişi için, ilâhî dille ve peygamberler ağzından esenlikler dileği ifade edilmiştir.

Doğum, ölüm ve yeniden diriliş. İnsan hayatında fizikî ve ruhî açıdan, varoluş açısından önemli dönüm noktaları. Hatta üçüncüsü, metafizik hayatımı-

zın başlangıç noktası. Allah'ın selâm bahşettiği, güvenlik ve barışın üzerinde olmasını dilediği, peygamberin de güvenlik, esenlik ve barışına dua ettiği, doğum, ölüm ve yeniden dirilişi, önce bilinen anlamında, sonra da daha derunî anlamında yorumlamak ve değerlendirmek gerektir.

İnsanın doğumuna selâm olsun demek, ona iyi bir kader dilemek demektir. Ölümüne selâm olmasını dilemek de, bu dünyadan mes'ut gitmesini istemek demektir. İnsan, bu dünyadan nasıl mes'ut gider? İyilikleri kötülüklerini bastırıyorsa. İnsanın yeniden dirilişinin iyiliği de, öteki dünyada Allah'ın mükâfatına kavuşması demektir. Eğer sevabı günahını aşıyorsa, insan, geleceğine umutla bakabilir. Allah, o insana cenneti nasip kılar.

Öyleyse, doğumumuz, ölümümüz ve yeniden dirilişimizin iyi olmasını Tanrı'dan dileyebilmek için, iyiye yönelmek, kötülükten şiddetle kaçınmak zorundayız. Bu olmaksızın mücerret dilek ve temenni, bir çelişkiden başka bir şey olmaz.

Bir de, daha ledünni bir anlam vardır bu ayetlerin selâm hitabında. O da şudur: İnsanın asıl doğumu, fizik doğumu değil, Allah'ı bildiği, onun varlığına ve birliğine inandığı, Allah'la olduğu, ilâhî güzellikte yıkanıp gönülce tertemiz olduğu zamandır. İkinci doğum demişler bilgeler buna. Ama aslında bu doğum birinci doğumdur. Fizik doğum, bu doğum içindir. Fiziğimiz, ruhumuz için alet, imtihan aracıdır. Fizik doğumumuz da ruh doğumumuzun aracı ve dünyadaki dayanağıdır. İlahî kelâmda kendisine selâm verilen doğum, ruh doğumudur, Tanrı'yı bilmeye erdiğimiz doğumdur. Ve ölüm, asıl ölüm de fi-

zik ölümümüz değil, ölmeden önce ölme denen ilâhî sevgide yokluğa erme, kendi varlığını Allah'ın varlığı önünde silme demek olan ölümdür. Nefsin, bedenin, ruha hakim değil, mahkûm olduğu, heveslerin, kötü arzuların ölümüdür. Bu ölümünün iyiliği, insan için asıl idealdir. "Ölmeden önce ölüme eren" insan, hayatının asıl amacını bulmuş demektir. Manevi doğumuna, ruhunun doğumuna eren insan, umulur ki, ölmeden önce bu tür bir ölümle ölmüş olsun. Tanrı'nın kutladığı ölüm, asıl bu ölümdür. İlahî bağışların en güzeli olan selâmın üzerine serpildiği, üçüncü büyük gerçekliğimiz, yeniden dirilişimizdir. Kıyametten sonra olacak olan bu kalkıp hesap verişte de, asıl diriliş, Tanrı'nın güzelliğini müşahede talihine ermektir. Öbür dünya nimetlerinin en büyüğü, ilâhî güzelliği görme ve süreklice o güzellik bilinci ve zevki içinde olma, o seyirde kendini yitirircesine kaybolmadır.

Tanrı, insanın bu gerçek doğum, ölüm ve dirilişine selâm etmekte, esenlikler dilemektedir. Tanrı'nın dileğine uyma, mü'minin en büyük görevi. Bilinçlenerek, hep yeniden doğarak, hep yeniden ölerek ve hep yeniden dirilerek, bu ilâhî dileği gerçekleştirmek, varolmamızın temeli, hikmetidir.

Evet, dileriz, insanoğluna kutlu doğumlar, ölümler ve dirilişler olsun!

Ve dileriz ki, herkes, hem kendisi, hem tüm insanlık için, iyi, kutlu doğumlar, ölümler ve dirilişler dilesin.

ÇAĞ VE DERVİŞ

Dervişliğin gerçekte ne olduğu iyi bilinir ve anlaşılırsa, çağımızda da geçerli, hem belki her çağdan daha geçerli olduğu rahatlıkla söylenebilir.

Dervişlik, öyle sanıldığı gibi, dünyayla, insanlarla ilgiyi kesmek demek değildir. Dervişlik, rahiplik demek değildir. Dervişlik, kesin bir konum ve görünüm, belli bir biçim alış değil, bir ruh halidir. İçimizde bizim gibi yaşayan insanlar da hiç de kendini toplumdan soyutlamadan bu ruh halinde olabilir. Ve asıl dervişler bunlardır. Çünkü: topluma ve insanlara katkıda bulunacak olanlar bunlardır.

Derviş, ruhunun en derin noktasında bir sır saklar. Bu sır, onunla Tanrı arasındadır. O yüreğinin bütün gücüyle Allah'a ve yalnız O'na ait olduğunu fısıldar durur kendi ruhunun kulağına. Dünyayla ilgilenmez değil. Ama bu ilgileniş yine Tanrı içindir. İnsanların arasında yaşar ve gece gündüz onlara yararlı olmaya çalışır. Fakat amacı bunlardan bir çıkar sağlamak, alkış ve övüş almak değil, Tanrı'nın razılığını elde etmektir.

Toplumdan ve insanlardan kaçışta değildir Tanrı razılığı. Derviş kılığı diye bir kılığa girmekte de değil. Gösterişten azade, insanlara hizmet etmektedir Allah'ın razılığı. İnsanlara hizmet için çekilen çileler, katlanılan eziyetler, hakiki dervişlik riyazeti sayılsa yeridir.

Çağımız en muhtaç çağ aslında dervişlere. Çünkü: materyalizmin kökünü kazıyacak olan yine dervişlerdir. Kirlenmiş politikayı arıtacak ve gerçek devlet yönetimi ve halk hizmeti haline getirecek olanlar yine derviş gönüllü, yüce ruhlu idealistlerdir.

Derviş için de bu çağ kadar hizmete imkân verecek çağ olamaz. Gençliği kurtarmak, şüphe ve inkâr bataklığında bocalayan ve ahirete çok yaklaşmışken halâ imana bile kavuşamayan ihtiyarları bir şimşek ışığı gibi hızla aydınlatarak bataktan çekip almak, bu ruh pehlivanlarının ve kahramanlarının işi.

Derviş, çağ kaçkını değil, tam tersine, çağın ortasına dalan kişidir. İşler, niyetlere göredir. Dervişin niyeti, çağı Tanrı hakkından mahrum bırakmamaktır. O, ilk bakışta dünyaya dünya için çalışanla aynı görünümde olsa bile, buna önem vermez. Kendine güveni tamdır dervişin. Yolunu ve yordamını net olarak bilendir o. Geçmiş çağların kopyacısı değildir. Geçmiş çağların isterleriyle çağın isterlerini ayırabilendir.

Teknoloji, dervişi aşmamalı, onu dışta bırakmamalıdır. Teknoloji, dervişliği dışlayamamalıdır. Çağın mutluluğu ve mutsuzluğu bu noktada gizli. İşadamı, işadamı olmaktan çok işadamı olursa, politikacı, politikacı olmaktan çok politikacı olursa, yüreklerinde bir parçacık olsun dervişlikten eser kal-

mamışsa, insanlık, gelecek zamanı sağlıkla nasıl kucaklayacaktır? Güne, günlüğe, gündelik ve günübirliğe bu denli kapanan çağ insanı, miras olarak geriye ne bırakacaktır? Faniliğe bu kadar angaje olan çağdan, ateş, kül ve dumandan başka ne kalacaktır?

Derviş, gerçek kalıcılığın sırrını bulan, kendisine bu sır buldurulan insandır. Çağın paniğine kapılmayan, çağın rüzgârlarından etkilenmeyen, serinkanlı insandır günün gerçek dervişi. Anacaddelerde yürüyen o olduğu vakit, iki cihan savaşıyla insanoğlunun bahtını karartan çağda büyük değişimin başladığını anlamamızın vakti gelmiş demektir.

Geçmiş zamanın dervişleri bugün gelmiş olsalardı tüm çağdaş faaliyetler içinde kendi sırlarını arar ve gizler bulacaktınız onları. Dağbaşlarında veya kapalı cemaat halkalarında değil, toplumun tam ortasında, meydanda tüm sorumlulukları yüklenmiş, tüm risklere göğüs germiş, tüm sorunlara gülümseyerek cevap bulmaya çalışırken görecektiniz onları.

İslâm'ın, manevi yolunun eri, ereni olan derviş, çağımızda, onu, petek petek ören bir mimar gibi işleyecek ve yenibaştan medeniyetin cevheri gibi değerlendirecek olandır.

KARA BAYRAMI AKA ÇEVİRMEK

Mutlu çağları, mateminden de, bayramından da hemen görüp tesbit edebilirsiniz. Çünkü: bu çağların matemi tam matem, bayramı som bayramdır. Toplum, en büyük duyarlılıkla yaşar sevincini, üzüntüsünü. Belli etse de, etmese de, ölüm ve hayat karşısında coşku ve düşünceye dalışı, dolu dolu yudumlar. Ama, bu çağlar, toplumların medeniyet ilkbaharları gerilerde kalıp da sonbaharlarının yaprak dökümü günleri gözüktü mü, işler bir hayli karışır. Beyaz ipliği siyah iplikten ayırmak zorlaşır. Bayramlarda matem çizgileri, matemlerde irade çöküşünün sırıtışları belirir. Sfenks iskeleti, çürük dişlerinin arasından toplumun kara bahtına adeta korkunç bir görünüm içinde gülmektedir.

Bayram, iki yüzyıldır islâm dünyası için, içi acılıklarla dolu bir yemiş gibi sunulmakta kader tarafından bize. Ne kadar çelişkili bir psikolojiyi yaşıyoruz bayramlarda! Gereğince üzülemiyoruz, ne de olsa bayramdır diyoruz, gereğince sevinip neşelenemiyoruz, gözlerimizin önünde islâm âleminin her tarafındaki trajik levhalar canlanıyor. Filistin'de, Gaz-

ze'de esaretin en acı, en hor hakir kılıcı türü altında ezilen müslümanlar geliyor gözümüzün önüne. Beyrut geliyor, Afganistan'da on yılı aşan savaş ve savaşın yıkıntıları geliyor. Tütmez ocaklar, sahipsiz yetimler geliyor aklımıza. Haykırarak ağlamalı mı bayram gününde. Bu da olmaz. Çünkü: bayramın da bir hakkı var üstümüzde. Bayram şekerini zakkum meyvesi yapamazsınız. Gecenin gece, gündüzün gündüz olduğu gibi, bayramın da bayram olması lâzım, hiç olmazsa bir nisbet derecesinde.

On yıl İran'la Irak'ı çarpıştıran Batı, nice yıkımlara sebep oldu. Bu yaralar, her bayramda kanayıp duracaktır suçsuz insanların evlerinde. Azerbeycan'da tankların ezdiği gençler için nice ev, bu bayramlarda yas tutacaktır.

Evet islâm âlemi, nerdeyse yüzyıllar oldu, hep kara bayramları yaşıyor. Ak bayramları unutmuş gibi. Bayramlarımız üzerine sabahın gümüşsü beyazlığı, ışığı saçılmıyor. Bayram aydınlıklarında bile yer yer karanlığın çizgileri hakim.

Evet, bayramlar terkedilmez. Gerçek bayramlarımız gelinceye kadar, acı acı da olsa, buruk buruk da olsa, bayramlarımızı kutlayacağız. Bir hatıra gibi kutlayacağız.

Geleceğe bir hazırlık gibi kutlayacağız. Kara bayramları ak bayramlara çevirme umudu kaybolmasın diye kutlayacağız.

Sonra bir gün, bayramları gerçeğine dönüştürmenin sırrını aramaya başlayacağız ve mutlaka bulacağız.

Tabiatı yozlaştırılmaktan kurtarma gibi tarihi de hakikatına kavuşturma savaşı o gün başlayacaktır.

DİRİLİŞE DOĞRU

İslâm dünyası, iki yüz yıldır "yabancılaşma"yı yaşıyor. Bu yabancılaşma, Marx terminolojisindeki yabancılaşma değildir. Kültür ve medeniyet tarihinde genel bir kavram gibi kullanılabilecek olan yabancılaşmadır. Biz müslümanlar bu dönemde kendi kendimize yabancılaşmaya başlamışızdır, yabancılaşmaya çalışmışızdır. Batı karşısında aciz hale gelen toplumumuz, yine de sakin bir şekilde bunun sebeplerini araştırıp bulacağına ve buna göre tedbirler alacağına, paniğe kapılmış, kendi kendinden kopmada bir çare bulduğunu sanmıştır. Eleştiri, otokritik yerine, yakınma, aşağılık duygusuna kapılma v.b. olumsuz psikolojiler hakim olmuştur düşünce dünyamıza. Yine de, halk, aydından daha çok direnmiştir bu yabancılaşma rüzgârı karşısında. Ancak, halkın tutumu, her zaman için, pasif olmaya mahkûmdur. Halk, kendi kendine, hiç bir zaman, bir direnişi bir dirilişe çeviremez. Direnişin dirilişe dönüşümü ya da direnişten dirilişe sıçrayış, ancak aydın kadronun bilinçlenmesi ve devreye girmesiyle mümkün olur.

Bu yabancılaşma, aydını, kurtuluş adına, islâm dışında her yönü yoklamaya, her yolu denemeye itmiştir. Irkçılık, din düşmanlığı, komünizm, sosyalizm, kapitalizm v.b. materyalizmin ve dışa mahkûmluğun her çeşidi sergilendi derece derece islâm âleminde. Tek denenmeyen, kendine köklü bir şekilde dönüş fikridir. Hatta, bu türlü bir sağduyu çağrısı, hep boğulmak istenmiştir.

Ortadoğu denen islâm medeniyet dünyasının bundan sonraki gündemi, kim ne derse desin, bu, bataklığa, çıkmaza saplanış demek olan yabancılaşmadan kurtuluş, kendine dönüş, yeniden yerlileşme hareketi olacaktır. Yerlileşme demek, mahallîleşme demek değil, belki en derin kişilik özünden toplum dokusuna kadar, gerçek anlamda insanîleşmeyi kendi medeniyet toprağında yeşertmek demektir.

Yabancılaşma, kişide, en çok da aydında, umudu yok etmiştir. Karamsar ruh, bu kez ahlâkî dayanak ve ideallerini yitirmeğe başlamıştır. Aydındaki bu yıkılış, toplum ruhunun çöküşünün temel sebebi olmuştur.

Aydında iyimserliğin, umudun doğuşu, düşünce dünyasında yeni canlanışlarla mümkün olacaktır. Düşünce dünyasında bu değişim ve dönüşümü gerçekleştirmek için, şuurca uyanmış aydınların toplumda somut girişimine ihtiyaç vardır.

Bu girişim, elbet, legal çerçevede olmalıdır. Aydına çizilen özgürlük sınırlı da olsa bu hak sonuna kadar kullanılmalıdır. Siyasî oluşum, düşünce dünyasında bir devrim yapmalı, o da ruh dünyasında yankılanmalıdır. Bu şekilde gerçekleşecek bir dönüşüm, tarihî diriliş dönüşümünün başlangıcı olacaktır.

Evet, kaderimiz, tarihî dirilişe çağırmaktadır bizi. Bu yeni bir derleniş toparlanış, yeni bir med ve cezir, yeni bir fışkırış olacaktır. Kimse bundan kaçamayacak, kimse bu yeni ve büyük değişim karşısında tavır alma zorunluluğunu savsaklayamayacaktır.

Yeni bir tarihî hesaplaşma günü yaklaşmaktadır. Kimse, bu yargılanmada nötr kalamayacaktır. Kişilik, tavır alma zorunluluğuyla özdeş olacaktır.

Hz. Yakub'un oğullarına Mısır'a her kapıdan girmelerini öğütlediği gibi, millet ve ülkelerinin geleceği için, idealist aydınlara da hep aynı yolu izlememeleri, çoğulcu düşünmeleri, şimdiye kadar kullanmadıkları haklarını kullanmaları, denemedikleri imkânları yoklamaları salık verilebilir.

Kurtuluşun teorik ucundan pratik sonucuna doğru gidilirken bir de pratiğin en somutundan teorik ve metafizik plana doğru gitmeyi yaşamakta sonsuz umut gizlidir.

Tek kural, savunma değildir, savunmanın yanı sıra, hücuma varıncaya kadar bir seri zafer stratejisi izlenebilir.

BAĞLILIK

Batılılar, düşman oldukları biz müslümanları çökertmek için, yüzyıllar öncesinden başlayarak içimize sızmış ve ana hedef olarak kişi kişi bağlılık ipimizi kemirmeğe ve koparmağa çalışmışlar ve ne yazık ki bugün bunda büyük ölçüde de başarılı olmuşlardır. Artık müslüman, bağlı olması gerektiği merkezi bile bilememektedir. Allah'a, Kur'ana ve peygambere olan bağlılık, cevherinden vurulmak istenmiş ve genç nesillerde ideal olarak islâm medeniyetinden filizlenmeyen düşünceleri alma ve örnekler olarak batı tiplerinden modeller seçme eğilimi doğurulmuştur. Kendi medeniyetimizin önderleri, bilginleri, erenleri, şairleri, sanatçıları soluk birer resim gibi kitap sayfalarında kalmağa mahkûm olmuşlardır adeta. Heyhat ki, bu acıyı duyacak yönetici de kalmamıştır. Ya da.parmakla gösterilecek kadar az bir sayıdan yukarı çıkamamıştır sayıları.

Bugün öyle bir durum doğmuştur ki, kendisine islâmı getirmiş olan kişiden öteye gidemeyen topluluklar gözükmüştür. Bağlı oldukları kişiyi islâmın

tüm büyüklerine sımsıkı bağlamadan varacakları bir nokta olmayacağını bilmeyen bu gruplara ne kadar acınsa azdır. Çünkü: bunların bu gidişi durdurulmazsa, önce bağlı oldukları kişiyi islâmdan koparmaları, daha sonra da kendilerinin islâmdan kopmaları mukadder olacaktır. Bu da, islâm dünyasında büyük fesat ve fitnenin doğması anlamına gelecektir.

Onun içindir ki, bilhassa gençliği aydınlatıp en teorik ve metafizik plandan en pratik toplum alanına kadar bağlı olacakları kaynakları yeniden tüm görkemleriyle ortaya çıkarmak gerekmektedir. Sahabileri, imamları, hakimleri, bilginleri, erenleri, şairleriyle tüm geçmiş değerlerimizi bugün yaşıyorlarmışcasına güncelleştirmek ve gündemleştirmek zaruretiyle karşı karşıyayız. Bu, geçmişin bugünü boğması demek değildir. Bu, bugünün geçmişi gölgelemesini önlemek demek olacaktır.

Aslında ölçü, her zaman olduğu gibi altın oranda bir dengeleme işlemini gerçekleştirmede yatmaktadır. Ne bugünü inkâr etmeli, ne geçmişi küçümsemeli. Geçmişi hiç sayarak bugünü değerlendiremeyiz. Bugünü dünle birlikte düşünmek, hem zamanı, hem insanı gerçek anlamda değerlendirmek ve fonksiyonuna kavuşturmak demek olacaktır.

Çağımızda ortaya çıkmış ve islâm için savaşmış kişileri, asıl bağlı oldukları kaynaktan koparırsanız onları büyütmüş değil küçültmüş, hatta alçaltmış olursunuz. Onlar, hataları ve sevaplarıyla, açık ve kapalı söz ve davranışlarıyla islâma hizmet niyetini taşıyorlardı. Zikretseler de, etmeseler de geçmişteki tüm islâm büyüklerine elbet saygı ve sevgi duyuyor-

lardı. Onları geçmiştekilerin üstünde görmekte bir yarar yok, aksine, ayrılış ve hüsran vardır.

Çağ, bugünü, dünü ve yarını tüm cepheleri ve yoğunluklarıyla, sevgi ve bağlılıklarıyla somutlaştırma çağıdır.

TOPLUMUN BENLİĞİNİ YİTİRİŞ VE YENİDEN DİRİLTİŞİ

Kartacalılar gerçekte Romalılara yenilmediler. Hatta onları yenilgiden yenilgiye uğrattılar. Ama sonunda yine de yenilmiş olan Kartaca oldu. Çünkü: Kartaca, kaderi yenilgiye programlanmış gibi hareket etti. Tereddütleri ruhundan atamadı. Kartaca yenildi, çünkü: kendine inancını, kendine güvenini yitirmişti.

Medeniyet ve milletler için en büyük tehlike, benliği yitirmeden doğmaktadır. Önce, zaferlerin gururuna kapılan ve kendi gücünden sarhoş olan milletler, farkında olmadan, kendi benliğini putlaştırmakta ve yavaş yavaş ona kapanmaktadırlar. Uzun süre, sadece kendini yaşayan, başka benlikler yokmuşçasına dünyayı ve zamanı tasarruf eden tarihî birimler, günü gelince, dağılma ve yokolma trajedisiyle karşılaşmaktadır.

Bu, birdenbire olmuş gibi şaşkındır bu toplumlar. Oysa, bu bitiş ve tükeniş alarmı, ansızın doğmuş ve verilmiş değildir. Zaman içinde yavaş yavaş oluşan bir birikim söz konusudur. Kulağı en ufak sesleri

alan kişiler, düşünürler ve ideal yolcuları, tehlikeyi önceden haber vermişler ve toplumu uyarmışlardır. Fakat ne yazık ki, o toplumu yönetenler ve onları çevreleyen aydınlar bu uyarıları yeterince ve gereğince değerlendirememişlerdir. Mevlâna'nın anlattığı gibi, yıkılan evini "bana haber vermeden yıkıldın!" diye kınayan adama, ev dile gelerek: "Nasıl sana haber vermedim! Sana durmadan, beklemeden haber verdim. Duvardaki çatlaklardan hep konuşmak istediğimde, sen ağzımı bir topak çamurla sıvadın, bağırışımı duymadın" demiştir.

Benlik yitirilişi, aşırı benlikçiliğe bir tepkidir. Bu dünyada, insan ne kadar mükemmel olursa olsun kendini beğenmemeli, sürekli otokritik ve başkalarıyla karşılaştırma suretiyle benliğinin ani çöküş ve yıkılışına karşı uyanık bulunmalıdır. Rakibin, düşmanın ne kadar kötü ve güçsüz olursa olsun onu küçümsemen sana bir gün felâket getirebilir. Olabilir ki, onun gücü hakkında, onu küçümsemen, yeterince bilgi almanı engellemiştir.

Benliğin dağılışı, zamanında, bir toplumun kendi değerlerini ve kendi değerleri hakkındaki inancını tazelememenin eseridir. Zamanın gözle görünmez tahribatı, tarih tozunun demiri bile çürütüşü gibi etkili bir yokediştir. Sürekli bir yoklayış, değerlerin ömürlerini değilse bile anlamlılık sürelerini uzatacaktır.

Güneşte fırtınalar koptuğu gibi, tarih içinde de medeniyetler açısından fırtınalar, kasırgalar kopmaktadır. Nice sağlam görünen toplum benlikleri bu fırtınalara ve kasırgalara hazırlıksız yakalanmakta ve dağılıp gitmekte.

Tarih, bu sebepledir ki, medeniyetler mezarı, millet benlikleri kabristanı denilse yeri olacak kadar, korkulu bir karargâhtır.

— • —

Şüphesiz, ne İslâm Medeniyeti Kartaca, ne de Batı, Roma'dır. Roma'nın varisi olan Batı, Birinci Dünya Savaşında son hücumunu yapmış ve islâm âlemini yere sermiştir ama, bunu Kartaca Roma savaşı ve sonucuyla özdeşleştirmek bazı yanılgılara sebep olabilir. Bazı benzerliklerin olduğu doğrudur. Ancak, Kartaca'nın o çağ tüm benliği dağılıp yitip kaybolduğu halde islâm dünyasında belki derinlere kaçmış bir izlenim vermekte.

Evet, islâm medeniyet ve milleti, tüm benliğini henüz yitirmiş sayılmaz. Derinlere kaçmış ruhanî ve manevî, nuranî ve rahmanî benliği, bir sonda ile su yüzüne çıkartmak, talihi tersine çevirecek ve Batı'nın ilk zafer raunduna bir rövanş cevabı olacaktır.

Köklü ve güçlü bir sonda, ruhun derinliklerinde dağılmaya yüz tutan müsbet benliği uyandıracak, derleyip toparlayacak ve yeniden hayata döndürmüş olacaktır.

Bu sondaj ve bu sonda, Diriliş Hareketi'dir. Edebiyatta, fikirde, toplum hayatında, siyasette toplu bir atılım ifade eden Diriliş Akımı. Bir Akım ki, bugüne kadarki, tüm olumlu hareketleri benliğinde toplamakta ve milletimizin hakiki benliğini bulması için en büyük ve köklü ilerleyişi içermektedir.

Zaman gösterecektir Diriliş Akımının Milleti toplama ve Millet Benliğini uyandırma ve diriltme gücünü. Yaşayan görecektir.

ÖZ'DEN BİÇİM'E DOĞRU GİTMEK

Öz ve şekil, pratikte birbirinden ayrılması zor, aynı hakikatın iki yüzüdür. Kalbimiz, sadece öz veya şekil mükemmelliği peşinde olmaz, iki cihetten de tamlığı arzular. Şekilde bir eksiklik, özde de bir noksanlığın habercisidir. Özdeki bozukluğu ise şekil örtüsü ile kapatamazsınız.

Yine de, en azından, anlamca öze öncelik tanımak doğru bir davranış ve tutumdur diyebiliriz. Özle şekil arasında olan alışveriş, birinin öbüründen bir miktar daha ağırlıklı olmasını engellemez. Ruh-madde, nitelik-nicelik kavramlarında olduğu gibi, öz-biçim ilişkisinde de, birbirinden kopmaz oluşları, birinin öbürüne daha çok kaynaklık ettiği gerçeğiyle çelişmez.

Medeniyetlerde de önce özden bir yitiriş başlar. Bunun tersine, şekle bağlılık artmış gibidir. İnsanlar, bu düşüş çağlarında şekillere daha çok sarılırlar. Şekillerde de bir çöküş, bozuluş başlamışsa, toplumda kaygı adeta panik halini alır. Artık birtakım kişiler, adeta şekli korumak için seferber olmuşlardır. Oysa, insanoğlu, iş bu dereceye gelmeden uyanmalı

ve savunma hattını "öz"den başlatmalıydı. Hastalık biçime kadar uzamışsa, kökleşmiş demektir.

Diriliş başlayıp kimliği ve benliği kurtarma kavgası doğmuşsa, düzelme (öz)de aranmalıdır önce, "İç"in düzelişi, onarılışı, "dış"a vuracaktır. "Öz"ün sağlığına kavuşuşu, "biçim"in de yabancı etkilerden arınması için bir kapı açacaktır.

Ama, Tanzimat'tan bu yana, hep şekilciliğe kaymışız. Şekli öze tercih etmişiz. Ve halâ da toplumca duyarlığımızı bu yönde işletmeyi seviyoruz. Giderek soyuta, manevi olana kapatıyor kapısını zihin dünyamız. Oysa, medeniyet, somutu aşma, soyuta ulaşma ve ordan geri dönüp yeniden somut alanını fethetme demektir.

Onurumuz, sadece dış ve şekil planında değil, asıl "iç" planda, "öz"de zedelenmiştir. Batı, asıl ruhumuzu hedef almıştır, yoksa sadece, şeklimizi, kılık kıyafetimizi değil. Asıl yıktığı "iç"imiz, "öz"ümüzdür. Ve bu yıkım, o kadar şiddetli, temelli ve köktendir ki, tüm yitirilmiş, yasaklanmış şekillerimiz, biçim ve suret ifadelerimiz geri gelse, yine dirilişin gerçekleşeceğini kesin olarak söylemek mümkün olmaz.

O halde? O halde, tutum ve metodumuzu en kısa zamanda değiştirmekte yarar vardır. Parçacı değil, bütüncü olmalıyız. Biçimci değil, özcü olmalıyız. Yüzeyci değil, derinlikçi olmalıyız. Hep kısa vâdeli düşünmemeliyiz. Esasta uzun vâdeci olmalıyız. Şekillerin kurtuluşu da ancak özün kurtuluşu ile mümkün olur ve süreklilik kazanır.

Görünenden görünmeyene doğru değil, asıl görünmeyenden görünene doğru gidiş, şifa getiren bir yönleniş olacaktır.

İki yüz yıldır islâm âleminin ıstırabı, bu metot yanlışlığından kaynaklanıyor. Ve bu eğilim, dışa önem verip "iç"i küçümseme eğilimi gittikçe artıyor, eksilmiyor. Bu sebeptendir ki, taklitçilik ruhu, sadece batılılaşmış kitleler ve insanlarda değil, "islâm"ı halâ yaşayan kişi ve çevrelerde de gözüküyor. Çare, hep aynı yoldan, yani dıştan başlayarak bulunulacak sanılıyor. Şekilleri düzelte düzelte öze varamayız. Bu yol, en uzun yoldur. Ve asıl mücadele noktasına vardığımızda, kendimizi yorulmuş bulmamız mukadderdir bu yöntemde. Ama, "asl"ı arayıp "cevher"den hareket edersek, en büyük güçle donanmış olarak, şekilleri de düzeltmenin vaktine erebiliriz.

HAYATTAN ÖLÜME, ÖLÜMDEN HAYATA

Düşünen için, ölümün mahiyetini anlamayı, bizzat ölümü tadmaya ertelemek gerekmez. İnsan hayatı zaten her anında ölümle dirimin savaştığı bir harp alanıdır. Batılı, bunun sadece bir tarafını görmüş, hayatı, amansız bir maddî mücadele gibi tanımlamıştır. Ama asıl savaş, maddeyle ruh, şeytanî ruhla rahmanî ruh, melekî ruh, tabiatla fizikötesi, ölümle hayat arasındadır. Ve bu savaş gerçekten amansızdır. Ama bu sertlik, bu şiddet, en büyük yumuşaklığın, şefkat ve merhametin varoluşuna engel olamaz. Batı felsefesinin göremediği cihet burasıdır.

Hayatımızda ölümün karşısında doğum, ölüşün karşısında diriliş, zulmün karşısında rahmet ve merhamet bir antitez gibi durmaktadır. Daha doğrusu, tez bunlardır. Işık, doğum, diriliş ve merhamet, rahmet tezdir. Antitez de, karanlıklık, ölüm, ölüş ve zulümdür. Bir medeniyet, bu doğrultuda şekillenir, örgütlenir ve yönlenirse o medeniyet olumlu medeniyet, ak medeniyettir. Aksine, öfkenin, hıncın, kızgın-

lığın, ihtirasın, hırsın, kinin, karanlığın, zulüm ve merhametsizliğin esas olduğu medeniyet, olumsuz medeniyet, kara medeniyettir. Daha doğrusu buna medeniyet demek bile asıl medeniyete iftira ve haksızlıktır. Ama, teknolojide ve mücerret bilgide, bir gücü olunca, propaganda etkinliğini ele geçirip kendini medeniyet, hem de tek medeniyet göstermesini becerecektir. Son yüzyıllarda tarih bu tahilsizliğe şahit olmuştur: Batı medeniyeti, kendini tek medeniyet, gelip geçmiş tek medeniyetmiş gibi göstermiştir. Halâ bunda ısrar etmektedir. Oysa, kendi bilim adamları, eserleriyle bunu tekzip edip durmaktadır. Yerin altı ve yerin üstü, başka medeniyetlerin Batı medeniyetine olan üstünlüğünü gören gözlerin önüne serip durmaktadır. Ama yine de Batılılar bu gerçeği kabul etmek niyetinde görünmüyorlar. Ancak cihanşümul bir katastrof, trajik bir şekilde onlara bu gerçeği kabul ettirecektir. Yine de biz bu şekilde değil de mucizevi bir değişim, bir ruh devrimiyle insanların büyük kayıplara uğramadan "büyük ve yeni medeniyet birleşimi" dönemine geçmelerini diliyoruz.

Batı Medeniyetinin, hep "dış"çı, "madde"ci görüşü, bu "yeni ve büyük medeniyet birleşimi" devriminde öncülüğü yitirmesine sebep olacaktır. Ölümü ve ölüm ötesini önemsememesi, küçümsemesiyle, kıraldan ziyade kıralcı tutumuyla bizzat "dış"ı, "tabiatı" da ölüme mahkûm etti Batı. Bu sonuç, onun devreden çıkmasını gerektirir ama yine de mümkünse dışlanmamalı, mutlak şekilde disipline edilerek dünyanın tüm ahengine uyumu sağlanmalıdır.

Fazla hayata bağlılığın ölüme götürdüğü, Batının deneyimiyle sabittir. Öylese, yeniden, ölüm ger-

çeğinden hayata yönelmeliyiz. Bunu da, adeta, ölüme "gömülen", ölümde "boğulan" uzak doğu dinleriyle, Çin, Güney Doğu Asya ve Hint dinleriyle değil de, bir yüzü doğuya, bir yüzü batıya dönük islâm din ve medeniyetiyle gündeme getirmek imkânı vardır.

İslâm -ki henüz bütünüyle gitmemiş ve yitmemiştir-, geri getirilmelidir. Tüm İslâm dünyasında ve tüm dünyada. Ölüm ve hayat sırlarının tüm anahtarları Kur'an'dadır. Etrafta bulunan kırıntı hakikatler tek başlarına bir anlam ifade etmezler. Ancak Bütün'le birlikte bir yarar ve işlevleri olabilir. Bir çeşmenin gürül gürül akan suyu dururken, onun taşa çarpması sebebiyle etrafa sıçrayan damlacıklarının peşinden koşma ve onlardan medet umma akıl işi olamaz.

Evet, eğer insanlık için biçilmiş ömür bitmediyse, ufuklar ne kadar yıpranmış olursa olsun, güneş yine ayni tazelikte doğacak ve insanlığın hakiki inanç, ahlâk ve düşünce medeniyeti olan islâm, tekrar fışkıracaktır tüm umut oluklarından.

BUKALEMUNA KARŞI

Batı, İslâm Dünyasını yıkmak için, pozitif bilimler adını verdiği, tabiatla, maddeyle, fizik âlemle yakından ilgili bilimlerle bütün güç ve imkânını sarfederek büyük bir gelişme sağladı. Bunun sonucunda oluşan teknolojik devrim, onu gerçekten istediği üstünlüğe kavuşturdu. Ve bunun sonucu olarak da İslâm Âlemi, Batının tutsağı durumuna düştü.

Savaş sürüp gitmektedir. Müslümanlar, siyasî, ekonomik ve kültürel bağımsızlıklarını elde etmek için büyük çaba sarfediyorlar. Ne yazık ki, bu çaba, henüz gereğince şuurlu olamadı; birlik ve beraberlik idealine de ulaşamadı henüz. Bütün bunlara rağmen, kesin bir yenilgi, yok oluş, ortadan kalkış da söz konusu değil.

Müslümanlar, açık savaşı, tercih ediyorlar, karakter ve ahlâkları gereği. Ama batılılar, dolaylı, üstü örtük savaşı da en az açık savaş kadar kullanıyorlar. Onlar için amaca ulaşmakta, her araç meşrudur, mübahtır.

Müslümanların, ne yapıp yapıp Batının bu hileci karakterini keşfetmeleri ve bu yapıda olduklarını

hiç unutmamaları gerekiyor. Dolaylı yoldan gelecek hücumlara karşı hazırlıksız olmamak lâzım. Hazırlıksız yakalanılan durumlarda tahribatın daha şiddetli olacağı muhakkaktır.

Batının, bukalemun gibi, renkten renge, şekilden şekile girdiği asıl alan da, inanç alanı, din alanı. Batı her alanda, apaçık, bütün hıristiyanlığıyla gelmiyor. Kendini saklıyor. Sözde yeni mezhepler, yeni dinler kurmuş da onları getiriyor görünüşünde geliyor. Ya bir takım hizmetlerin gölgesine sığınır batılı, böylece dininin propagandasını insana hissettirmeden yapar, insanı gafil avlamak ister hep. Ya da kendini dinsiz gösterir. Ya da yeni bir din, yeni bir yol sahibi gösterir. Müslümanların hüsnüniyetini istismar eder. Oysa, yeni din, yeni mezhepler, yeni yollar diye ortaya attıkları fikirleri, biraz yakından incelediğinizde bunların hiç de yeni olmadığını, "eski"nin allanıp pullanarak, maskelenerek "yeni" diye yuttturulmak istendiğini fark edersiniz. Kendi ülkesinde etkinliğini yitirmeye başlayan hıristiyanlık, Doğuda sözde yeni dinler kılığı altında öğretisini kültür bunalımı geçiren insanlara sunmakta, onları kazanmağa çalışmaktadır. Belki bu uzak iklimlerden gelecek zafer haberiyle de bizzat kendi ülkesinde moral kazanmak istemektedir.

Bu inat ve ısrarıyla, hıristiyanlığın uzun vâdede kazanacağı bir şey yoktur. Çünkü: bizzat sığındığı pozitif bilim ve teknoloji, temeli hurafe olan bu dini, yeni görüntüleriyle birlikte de kurtaramayacaktır. Bilimdeki gelişme ve teknolojideki ilerleme, islâmın lehinedir düşünen insan için. Bilim ve düşünce biraz daha aydınlık getiriyorsa, aydınlık dini olan islâmı

daha çok ortaya çıkarıyor, haklılığını daha çok onaylıyor demektir. Hıristiyanlık, bilimden umudunu kesmiş, ancak sanatın, karanlık ve labirentli sanatın, sinemanın, fotoğraf gölgelerinin tefsir imkânlarına sığınmıştır. Gerçekle değil de mitle yaşamak. Son çaresi bu hıristiyanlığın.

İslâm idealistleri, bu çağ özelliğini gözönünde tutarak, direkt metot yanında endirekt metot için de kafa yormalıdırlar. Bilimin yanında, çağdaş sanatların tümünden yararlanmayı bilmeli, öğrenmelidirler. Tebliğin yanında telkini de önemsemelidirler. Daha doğrusu, tebliğ kavramını telkini de kapsayacak şekilde genişçe anlamalıdırlar. Görsel sanatlarda islâmın canlandırılışının yolunu bulmalıdırlar.

Yarasa ruh ve bukalemun tabiattan uzak olmakla birlikte psikolojinin derinliklerini kurcalamalı ve yeni tebliğ ve telkin imkânları bulmalıdırlar. Uzun vâde zaferinin gecikmemesini, orta ve kısa vâdede kazanılacak zaferle pekiştirmelidirler.

Batının silâhına aynı silâhla mukabele edip, islâmı, esastan ayrılmayan, esasa ters düşmeyen yeni görünümlerle Batı'ya, batı insanına götürmeli ve sunmalıyız.

Geçmiş kültürümüzde, bunun zengin bir kataloğu mevcuttur. Bir yandan geçmiş eserleri çağdaşlaştırırken bir yandan da orda bulunacak ipuçlarıyla yeni ve orijinal yapımlara ulaşmasını bilmeliyiz.

Israrlı çalışma ve sabır, önümüze yeni bir gelişme alanı çıkaracaktır.

Çağın çelik levhaları arasına sıkışıp kalmamak için geçmişe bakış atmayı ihmal etmemeli ve göğsümüzü geleceğe doğru şişirmesini bilmeliyiz.

Her bitti sanıldığı anda, İslâm Medeniyeti, adeta bir patlama ile yeni bir çağ ve dönem başlatmıştır. Tarihin bu şehadeti, gelecek zamanlar için küçümsenmeyecek bir teminattır.

MİLLET KAVRAMININ GERÇEĞİYLE DİRİLİŞİ

Dinimiz, ümanizmin gerçeğine sahip olarak, inanmışların kardeşliği esasına dayanan "millet" idealini, diğer ideallerinin yanısıra ve bir çok ideali de toplayacak şekilde, medeniyetinin toplum ve camia şuuru gibi ruhlara aşılamıştır. Peygamber Efendimiz devrinden bu yana 20. yüzyıla kadar müslümanlar kendilerini tek bir millet, İslâm milleti olarak görüyorlar, biliyorlardı. Bir insan, ırkı, dili, kılık kıyafeti, kıtası ve iklimiyle ülkesi ne olursa olsun, mümin olduktan sonra aynı milletin ferdi sayılıyordu. İnanç olarak bugün de böyledir. Ekvator çizgisinde güneşten yandığı için derisi kararmış olan Afrikalı zenci ile kutuptaki eskimo, İslâm inancıyla şereflenmişlerse, aynı milletin, İslâm milletinin birer kişisi olarak kardeş bilirler birbirlerini.

Batı bu millet anlayışına, üstün ve medenî anlayışa hiç bir zaman ulaşamadı. Hıristiyanlık, cemaat anlayışından öte gidemedi. Batılılar, kabileden ırk kökenli topluma, dinî inanç itişiyle değil, hatta biraz

ona aykırı olarak, siyasî-ekonomik-teknolojik ve tarihî sebeplerle, özetlersek tarihî-sosyolojik saikle geçtiler. Oysa, İslâmda, müslümanların tek millet oluşu, inançlarının bir buyruğuydu. Kimbilir belki de batılılar, devlet olarak derebeylikten krallığa, feodaliteden millî devlete, müslümanların millet ve devlet anlayış ve uygulamasına özendikleri veya ondan korkup çekindikleri için geçmişlerdir. Öyle de olsa, bugün de, batının "millet" anlayışı İslâmın millet anlayışının yanında çok geri, ilkel bir anlayıştır. Bu anlayışın zebunu oldukları için batılı ülkeler 20. yüzyılda yirmi yıl içinde iki kez savaşmışlar, iki dünya savaşına sebep olmuşlardır. Bugün de, birleşip tek devlet, tek toplum olmak isteyen Avrupa devletlerinin önünde en büyük engel, bu sakim millet anlayışıdır. Irk toplumuna "millet" demeleri insanlık anlayışıyla bağdaştırılması mümkün olmayan bir inat düşüncesinden başka bir şey değildir.

Müslümanlar kendi sağlıklı millet anlayışını bir tarafa bırakıp batının bu sakat görüşüne saplanma hatasını işlediler ne yazık ki çağımızda. Birinci Dünya Savaşındaki yenilgi, böyle bir yanılgıyı doğurdu. Görüşlerimizin yanlışlığı yüzünden böyle bir yenilgiye uğradığımız sanıldı. Bir bir klasik görüşlerimiz terk edilmeğe başlandı. Halbuki, yanlışlık görüşlerde ve sistemde değil, değişen şartlar sebebiyle iyice çetrefilleşen uygulamada oldu. Zamanında alınacak önlemler tereddütler sebebiyle alınamadı. Giderek teori ile pratiğin arası açıldı. İşte bu sebepledir ki, yeniden doğuş, diriliş gerekiyor.

Her kavramın yeniden dirilişi gerekiyor. "Millet" kavramı, bu kavramların en önemlilerinden biri.

Belli bir dil veya ırkın topluluğu anlamına kullanılıyor gibi batılı anlayış çerçevesinde. Oysa, buna eskiden millet denmez, kavim denirdi. Şimdiyse, millet denince kavim anlaşılıyor.

Bu kavramı düzeltip, milleti, en medenî ve insanî olan, ırk üstü, manevi kardeşlik, ideal kardeşliği anlamına geri döndürmek, bir çok acılar içinde kıvranan halklar için şifa denilecek tek çaredir. Komünizmin sözde ırk esasına dayanmayan, ama hakikatte insanları esir gibi bir arada tutan birliği yüzyıla bile dayanamadan parçalanmaya yüz tuttu. Komünizm beraberliği ırk ve dil gerçeğinin önünde bile dayanamadı, iflas bayrağını çekti. Zulüm esasına dayalı hiçbir sistem uzun ömürlü olamaz.

Hac yolculuğu, İslâm milletinin kişileri arasındaki bağı kuvvetlendiren bir din borcudur müminlerin. Mekke'de, bu evrensel milletin kalbi birlikte, bir arada çarpar her yıl.

Bayramlar, milleti, aynı psikolojide bir maden gibi birlik potasında eritip bütünler.

Her ırktan, her dilden insanlar, birbirlerine karışır, birbiriyle kaynaşır tek milleti meydana getirirler İslâm inançları çerçevesinde. Bu inanç ve düşünce, bu prensip, teoride kalmamış, gerçekten İslâmın ilk yıllarından itibaren uygulanmıştır. Peygamber Efendimiz, bir devlet oluşturduğu gibi bir millet de oluşturmuştur. O millet, 20. yüzyıla kadar geldi. Bugün de yok olmuş değil. Ama bölünmüş, parçalanmış. Onu yeniden kurmak gerekiyor.

Müslümanların medeniyetlerini, milletlerini yeniden oluşturmaları, kendileri için hayat memat meselesi, insanlık için de tek kurtuluş umududur.

Batının ırk esasına dayanan milliyetçiliği (nasyonalizm) çökmeğe mahkûmdur. İslâm ülkeleri için de, bu, zehirden farksız bir ideoloji olmuştur.

Asla dönüş: kurtuluş bu köklü atılımda gizli.

GERÇEK DEVLET

Osmanlı Devleti -ki İslâm Milletinin son gerçek devletidir- Yıkıldığında ardında irili ufaklı bir çok devletçik bıraktı. Bunlara, hele bugünün teknolojisi çerçevesinde devlet demek mümkün değildir. Zaten bunların çoğu, düşmanlarımızca, İngilizler, Fransızlar tarafından sözde coğrafi bir temele dayanarak hudutları çizilmiş, sun'i devletciklerdir. Sonraları bunlar görünüşte bağımsız olmuşlardır, gerçekteyse şu ya da bu devletin veya süper gücün boyunduruğunda can çekişmektedirler.

Arazi, devletin unsurlarından biridir, tek başına devlet kurmağa yetecek bir unsur olamaz. Kaldı ki, Ortadoğu ve Afrika'da yerden biter gibi ortaya çıkmış bu devletçiklerin bir çoğunda coğrafî anlamda tabii sınırlar bile yoktur. Bir kısmının sınırı, cetvelle çizilmiş gibi dümdüzdür.

İslâmın ilâhî, evrensel ve insancıl kardeşlik ilkesinden uzaklaşan araplar, müfrit ırkçılık bataklığına saplanmışlardır; fakat bu iddiaları da kendi aralarında bir birlik oluşturmaya, tek bir arap devleti kurmağa yetmemiştir. Anlaşılıyor ki, arap, serazatlı-

ğı seviyor. Bir araya gelmekten doğacak sorumluluğu üstlenmek, omuzlamak istemiyor. Bedevilik döneminden gelen bu aşırı özgürlük tutkusu, büyük bir disiplin isteyen büyük bir yapı oluşturmaya engel teşkil ediyor arap dünyasında. Arap, ruhça, islâm öncesi durumuna dönmüş gibi gözüküyor. İslâm dönemi ise, aşk, şevk, disiplin, düzen, sorumluluk, eser dönemidir. Şimdiki araplar, sanki o eşsiz dönemin sahipleri kendileri değil de başka bir halkmış gibi soğuk ve ilgisiz gözüküyorlar geçmişin ihtişam dönemine. Bugün ne büyük devlet fikri, ne de büyük millet fikri var arapta. Adeta paramparça oluştan hoşlanıyorlar. Oysa, böyle ufak ufak devletçiklerden örülü bir arap mozayık dünyasının sonu yoktur.

Acemler de dünyayı her zaman ikiye ayırarak tanımlamışlardır: İran ve dünya. İrancılık, acemin ruhuna işlemiştir. İranı çevreleyen dağları ufuk çizgisi olarak idrak etmişler, bunun dışındakileri düşman gibi görmüşlerdir. Bugün, propaganda olarak "İslâm Devrimi"nden bahsederken, aslında kendi yorumlarıyla sınırlı bir İran İslâmcılığını kasdetmektedirler. Evrensel İslâm hareketi onları pek ilgilendirmiyor. Hele, Ortadoğuyu kapsayacak bir İslâm devleti veya bir İslâm devleti federasyonu, onların düşünce, hatta hayal gündeminde bile değil.

Devlet, gerçek devlet, Ortadoğu denen İslâm ülkesinin ekmek gibi, su gibi ihtiyacı bugün. Sun'i devletçikler, geçmişten miras kalmış problemleri kökten tedbirlerle çözeceklerine, hep ertelemişler, bu problemlerin devleşmesine sebep olmuşlardır. Küçük küçük diktatörler, tüm ülke duvarlarını kendi posterleriyle donatarak, tanrı gibi geçiniyor, her tür-

lü zulmü yapıyor, halkı dışa kapatıp adeta memleketi hapishaneye çeviriyor. Zulüm ve adaletsizlik, haksızlık ve batılda ısrar edip durmaktadırlar. Halkı ezen bu zalim diktatörler, Ortadoğu'da hakiki millet ve devletin kurulmasına engel oluyorlar. Zihinlerde ve ruhlarda olacak bir devrimle böyle bir "büyük millet" ve "gerçek devlet" anlayışı doğacaktır. Ama bu şeyhlerin, bu kıralların, bu başkanların işine gelmez bu tür bir birlik. Tüm saltanatları yıkılır. Ama bu gerçek devlet ve büyük millet, bağımsızlık ve hürlük içinde kendini gerçekleştiremediği takdirde, uzun vâdede zaten yıkılış, çöküş ve yok oluş mukadderdir. Ama, bunu anlayıp da fedakârlık göstermez asla bu toplumun tepesine taht kurmuş zorbalar.

Bu yüzdendir ki, yabancı ruhlu, dıştan kaynaklı bir basın ve bir TV oluşmuştur, oluşturulmuştur bu ülkelerde. Bu vasıtalar, süreklice beyin yıkarlar ve o millet ve o devletin doğmasını önlemek için var güçleriyle çalışırlar. Gerçek oluşum ve diriliş, bu sebeple kolay değildir elbet. Ama, eğer ölümümüz ve tarihe gömülmemiz mukadder değilse, ne kadar güç olursa olsun, diriliş için çalışmamız, varolmamızın alternatifsiz tek şartıdır.

VE KARDEŞLİK

Modern çağda, batı medeniyeti, bütün iddiasına rağmen, insanlık kardeşliği idealinin ilerlemesine, hatırı sayılır bir katkıda bulunmadı. Ümanizm (insancılık) sözü, en çok kullanılan sempatik bir söz oldu. Ama uygulamada, soykırımlarının, acımasız savaşların sebep olduğu insanlık facialarının, medeniyet ve maneviyat yıkımlarının başsorumlusu yine Batı oldu. Kardeşlik ve ümanizmi kendi medeniyetleri çerçevesinde düşündüler, ama gerçekte onu da teorik plandan öteye götüremediler. Bu bakımdandır ki, Avrupa'da ümanist düşünür olarak ün kazanmış kişileri, Batı düşüncesinin ve yüreğinin ifadecileri gibi düşünmektense, onu eleştiren, ona karşıt olan, onu düzeltmek isteyen uyarıcılar gibi kabul etmek, daha doğru bir tarih yorumu ve saptaması olsa gerektir.

Hıristiyanlıkta bir cemaat kardeşliği, farklı kiliselerin kendi mensuplar arasında geliştirdiği bir kardeşlik düşüncesi vardır. Ama, bunu insan kardeşliği ya da tüm inananları kapsayan bir kardeşlik gibi düşünme, hıristiyanlık tarihinde asla görülme-

miş bir haldir. Zaten aynı dar kilise cemaati içinde bile "kardeş"ler eşit değildirler, aralarında bir hiyerarşi gözetirler. Herkes kiliseye ödediği aidat miktarıyla kilisedeki yerini, sandalyesinin ön veya arka sırada oluşunu belirler. Yani bu ölçüye göre, zengin hıristiyanlar, eğer kesenin ağzını açmışlarsa, Orwell'in Hayvan Çiftliğindeki hicvinden yararlanarak söylersek "daha kardeş"tirler.

İslâm ise, hem teoride, hem pratikte, kardeşliği, bütün genişliği ve derinliği, güzelliği ve etkinliğiyle gerçekleştirmiş, tek din, tek medeniyet, tek idealdir. Kur'an-ı Kerim, açıkça: "bütün mü'minler kardeştir" diye ilân etmiştir. Burda ne mezhep, ne tarikat, ne de cemaat ayrımı vardır. Hatta, müslim kelimesinden daha geniş "mü'min" kelimesi kullanılarak en büyük, mümkün en ihatalı çerçeve çizilmiştir. Allah'a inanan, O'na ortak koşmayan, O'nun yoluna bağlanan herkes kardeştir. Bir kardeşlik ki, kan kardeşliğinden, menfaat kardeşliğinden, sıhrî hısımlık kardeşliğinden çok üstündür. Bir kardeşlik ki, zamanla, mekânla, şartla, renkle, mâlik olunan veya olunmayan nesnelerle kayıtlı değil.

Aynı zamanda medeniyet olan İslâm, bu yönüyle de kardeşlik kavramını daha da genişletmiş, hakiki kardeşlik olan mü'min olmadan gelen kardeşliğin yanında, ona kapı kapanmasın diye şüphesiz, sırf insan olmaktan gelen bir kardeşliği de bir hâle gibi düşünmüştür. Büyük şair ve düşünürler: "hemme âlem, âza-yı yekdiğerend" demişlerdir. Bu, islâmın ötesine giden bir fikir değil, islâmın geniş sınırlarının, sonsuz merhamet ışığının ulaşamayacağı bir yer ve ufuk olmadığının ifadesi bir düşüncedir. Evet,

islâmın hedeflediği, dar cemaat kardeşliği değil, arınmış insanlığın geniş kardeşliğidir.

Bu dinin erenleri, hatta sıradan mü'minleri bile, hayvanata da büyük merhamet, acıma, sevgi ve adeta bir kardeş gözüyle bakmışlardır. Bugünün felsefesinin -ki o insanda hayvanı görmeğe eğilimlidir- zıddına, hayvanda insanı görmeğe eğilimlidir islâmın hikmet hazinesi. Dünyada büyük "ünsiyet"i yaşadı islâm erenleri. Ve mü'minlere bu ruhu aşıladılar. Bugünün "yabancılaşma"sının islâm âleminde zuhuruna fırsat vermediler kendi çağlarında.

Günümüz insanı, yalnızdır, tüm insanlara yabancıdır, çünkü "kardeş"sizdir. Kardeşlikten mahrumdur. Tabii ki, sözü çok edilen, fakat özü bulunmayan, hatta özünde başka insanları küçümseme, yadsıma ve ezme düşüncesi bulunan "kardeşlik"ten söz etmiyoruz burda.

Irkçılık v.b. kardeşlik bağı, sonunda ayrımcılığa yol açacak, insanlar arasında düşmanlığa yol açacaktır.

Çağımız, yeniden "kardeşlik" kavramına dönmek zorundadır. Ama lâfzına değil, özüne ve ruhuna.

Bu kardeşliği de ancak, islâm din-medeniyet ve idealinde bulacaktır.

ÖLÜMLE DİRİLİŞ ARASINDA

Budist dünyaya bakıyoruz da, kendine az çok bir güvenlik sağladığına şahit oluyoruz. Kimse, Japonya'nın, Çin'in ya da Hindistan'ın bir istilâ, hele hele, yakın bir istilâ tehlikesiyle karşı karşıya bulunduğunu söyleyemez. Hristiyanlık Dünyası ise, sadece güvenlik içinde olmakla kalmıyor, aynı zamanda İslâm Dünyasına saldırı düzenlemeye kalkışıyor, kendini bu derece, güçlü, yenilmez ve fatih buluyor.

İslâm Dünyası ise, batıdan doğuya tam bir istilâ ve esaret zinciri altında kıvranıyor. Çin'in esiri olan müslümanlar, sanki kıyamete kadar kurtulamayacaklarmış gibi bir yalnızlık, kimsesizlik, sahipsizlik içinde. Rusya'nın boyuduruğundaki müslümanlar da en ufak bir kımıldanışta en korkunç cezalarla eziliyor. Sanki onlar için de bağımsızlık erişilmez bir rüya, bir hülya, bir hayal.

Kimileri bu duruma bakıp da, İslâm Âleminin bu ezilmelerinin sebebini kutlu dinimizde bulmaya ve göstermeye cesaret ediyorlar. Oysa, eğer bu zilletin, bu alçalışımızın, bu yıkılışımızın sebebi din olsaydı, İslâm Dünyası, tarihinde hiç bir zaman parlak bir dönem görmez, bağımsızlık yaşamazdı. Oysa Pey-

gamber Efendimizin zamanından başlayarak büyük, eşsiz, hür ve mutlu devletler kurmuşlardır müslümanlar. Bu devletler dinimizin eseri değil de, sadece son yüzyıllardaki esaret ve yılgınlığımız, bozgunumuz mu dinimizin eseri?

Konu incelenirse görülecektir ki, islâm, insan kişilik ve özgürlüğüne, toplumun hürlük ve bağımsızlığına çok önem ve değer vermektedir. Böyle olmasa, dinin temeli olan, Allah'tan başkasına tapmamak, yalnız Allah'ın önünde eğilmek ilkesine gölge düşer. Dünyanın en büyük medeniyetini kurmuş olan müslümanlar, bunu müminlerin kişiliğine verdiği önem ve toplumunun bağımsızlığına gösterdiği titizlikle sağlamıştır. Batı, en parlak dönemlerinde bile, özde ve anlam itibariyle, bir Abbasi, Endülüs, Selçuk ve Osmanlı Medeniyetleriyle yani İslâm Medeniyetinin bu önemli basamaklarıyla boy ölçüşecek bir varlık gösterebilmiş değildir. Bundan sonra da gösterebileceğine dair en ufak bir emmare yoktur.

Dinimiz, kişi gururunu reddediyor, fakat toplum onurunu göklere yükseltiyor. Kur'an-ı Kerim'in, islâm toplumunu, hristiyan ve yahudi topluluklarına karşı onurlarını korumada nice teşvik ettiğini görmek için Kutlu Kitabımızı şöyle bir rasgele açmak bile yeterli olabilir.

Dinimiz, kölelik ve esarete düşmeyi islâm toplumu için yıkım ve felâketlerin en büyüğü gibi telkin ettiği halde, neden bugünkü yürekler acısı duruma düştü İslâm Âlemi? Ve şu anda belki de daha büyük bir esaret dalgasının tesiri altına girmek üzere.

Şüphesiz her zaman uyanık olma görevinde bir anlık savsaklama büyük yaralar açmıştır geçmişte

İslâm Âleminin psikolojisinde. Dinden, din ruhundan, din samimiyeti ve canlılığından uzaklaşma, müslümanları bugünkü duruma getiren psikolojik sebebtir.

Ekonomik, tarihî-sosyolojik, coğrafi ve Batının teknolojik gelişmesi gibi sebepleri, medeniyetlerin yorgunluk ve durgunluk dönemleri geçirmesi gibi tarih felsefesi yorumlarını da yabana atmamak gerekir.

Şüphesiz, düşmez kalkmaz olan Allah'tır. İnsanlar düşebilir. Kaderde bu da vardır. İslâm Âlemi gurura saplanmasın diye bu duruma düşmüş ve kaderin hikmet kılıcıyla, tevazuu yeniden bulsun, dini yeniden bulsun, Allah'ı yeniden bulsun da ölmüşken yeniden dirilmiş gibi olsun diye de geçici olarak bu uçuruma yuvarlanmış olabilir.

İslâmın, önümüzdeki üçüncü milâdî bin yılda yeni bir gelişimi ve yücelişi olsun diye, ona özlemle dönebilmemiz için, kaderin cilvesiyle Babil esareti gibi bir zillet çukuruna itilmiş olabiliriz. Bu, önemli değil. Yeter ki, ayağa kalkalım, üstümüzdeki toz toprağı silkeleyelim. Ölümden geri gelmiş, dirilmiş olduğumuzu, gün doğuşu tazeliğiyle bütün insanlığa ilân ve isbat edelim.

Batının yeni bir saldırısı karşısında, birbirine geçmiş duvar taşları gibi bir bütünlüğe gidelim. Batının hücumlarını kıralım, içimizdeki zulmü ve asıldan uzaklaşmaları bertaraf edelim, yepyeni bir İslâm Âlemi kuralım, İslâm Medeniyetinin yeni bir atılımını gerçekleştirelim.

Bu diriliş devrimi gerçekleştiğinde, diriliş erleri İslâm dünyasının her tarafında fevç fevç ortaya çık-

tığında, diriliş erenleri zuhur edip yol gösterdiğinde, artık, budist ve hıristiyanlık âlemi önümüzde övünemeyecek, kendi kabuklarına çekilme ve ancak öylece yaşama imkânını arayacak ve buna çoktan razı olacaklardır.

Ne mutlu, islâmın dirilişinden yüce dâva bilmeyenlere, ne yazık, müslümanken ondan uzaklaşmış olanlara!

ESARET VE MÜMİN

Dünyada insan için başa gelecek en kötü hallerden biri esirliktir. Vatanın istilâya uğraması ve insanın kendi yurdunda düşmanın esiri olması ne büyük felâkettir. Hatta, bu hal, esir edilip de başka bir memlekete götürülen insanın halinden de beterdir. Çünkü; öylesi esir, kurtulma umudunu hiç kaybetmez ve bir gün gelir kurtulur, memleketine döner. Çünkü; onun kendisi esir olsa bile, arkada hür bir ülkesi vardır. Ama yurduyla birlikte esarete düşen insanın alınyazısı, ne kara bir alınyazısı imiş!

Esaret! Biz şahsen hayvanların esirine bile tahammül edemeyiz, onlara sonsuz acırız. Kuşların, başka hayvanların kafese kapatılması insanlıkla bağdaştırılamaz. Ya insanın esirliği! İnsanın insana esirliği. Ve insanın yurduyla birlikte esirliği. Ne korkunç bir bahtsızlık!

İnsan her şeye katlanmalı. Her fedakârlığı göstermeli. İnsan olması bunu gerektirir. İnsanın yetenek genişliği gibi, sorumluluk yelpazesi de düşünülenin üstünde bir açılıma sahiptir. Bu yüzden, her türlü güçlükle karşılaşması olağandır. Ama, insan

aç da kalsa, yoksul da kalsa, hür olmayı hiç aklından çıkarmamalıdır. Çünkü bütün yeteneklerinin ve sorumluluklarının, dünyada iz ve eser bırakışlarının ortak şartı, özgürlüktür.

Özgürlük: İnsanın Tanrı'ya ulaşmasından, toplum içindeki en ufak bir görevini yerine getirmesine kadar her hareketinde ruhunun muhtaç olduğu enerji özü. Kimliğimizi ve kişiliğimizi taş taş örerken özgürlük harcına muhtacız. Metafizik plânda olduğu gibi toplum halinde yaşamada da, özgürlük, inanmış kişinin hayat şartıdır.

İslâm, Tanrı'ya teslim olmaktır. Ancak bu teslimiyet insanın özgürlüğüyle gerçekleşir. Her alandaki özgürlüğüyle. Toplumu, milleti, yurdu tutsak düşmüş bir kişinin kişisel özgürlüğü de tehlikeye girmiş demektir. Eğer o ruhunun en derin noktasında bu özgürlüğü yaşamıyor ve yaşatmıyorsa, bu özgürlüğü bir gün tüm derinliği ve genişliğiyle yeniden diriltme özlemini yitirmişse, onun son sığınağı olan inanç kalesi de düşmek üzeredir demektir.

Bu yüzdendir ki, müslümanlar geçmişte yurtlarını korumada, tarihte eşi görülmeyen bir dikkatin sahibi oldular. Şehitlik, insanın ulaşabileceği manevi derecelerin en yüksek derecesi kabul edilmiştir. Yurdunu, milletini, inancını korurken ölen insan, ölüm anında Tanrı'yı görmekle ödüllendirilir. Bu da insan ruhunun ulaşabileceği en yüce noktadır.

Cennet, şehitlerin yurdudur. Tanrı'yı görme, cennetin yapı taşlarıdır.

Bayrak ve sancak, mü'minler için bir yandan Tanrı'ya teslimiyetin işareti olurken, diğer yandan özgürlüğün sembolüdür. Hür olduğumuzu, esir ol-

madığımızı gösteren bu sembolü onun için sever, onun için kutlu sayarız.

Ve beş vakit minarelerden yükselen ezan, insanı Allah'a çağırdığı gibi, dolaylı olarak da o yurdun hür olduğunu, esir olmadığını bütün ufuklara ilân etmektedir. Çünkü; başka dinin mensupları, ya ezana hiç müsaade etmezler, ya da onun sesinin kısık olmasını şart koşarlar. Hiç bir yabancı sınır tanımadan kendi kanunları içinde okunan ezan, müslümanların yurdunda özgürce okunan ezandır.

Esir bir ülkede, düşman, önce, o ülkenin bayrağını yok eder, sancağını parçalar, ezanının sesini susturur ve boğar.

Batıl dinlerin mensupları, şuuraltlarındaki bir kompleksten ötürü olacak, en çok da, müslümanın özgürlüğüne düşmandırlar. Müslümanlar, onlara ne kadar taviz verirlerse versinler, yine yeterli bulmazlar. Onun inancının yeşerdiği toprak olan özgürlüğünü isterler. Yok etmek, kurutmak için. Bu yüzdendir ki, Kur'an-ı Kerim'de, müslüman olmayanlar için "siz onların dinine dönmedikçe sizden razı olmazlar" denmektedir.

— • —

Osmanlı Devletinin gerileme döneminde nice kardeşimiz esarete düştü. Nicelerini öldürdüler. Hepsi hakaret gördü, çiğnendi. Tarih onların çığlıklarıyla doludur. Rusya'dan hududumuza kadar nice şehirler ve kalelerde tekrar be tekrar facialar yaşandı. Plevne'de, ordumuz teslim olduğu gün, tahminen on bin kişi öldürüldü askerimiz ve halkımızdan.

Hem de teslim olduktan sonra. Balkanlar elimizden gittiğinde halkımızın başına gelen faciaları anlatmak mümkün değildir. Belki bunlar çok acı hatıralar olduğu için hatırlamak bile istemeyiz. Ama bir daha bu tür esaret ve felâketlere düşmemek için, dişimizi sıkıp onları hatırlamamız lâzım. Ya Rusya'ya esir düşen ülkeler: Azerbeycan, Türkistan, Kafkasya? Ya Çin'in esiri olan Doğu Türkistan? Ya Yunan'ın esiri kalan Batı Trakya? Bütün bunları unutacak mıyız?

Unutmamalıyız. Veyl geçmişi unutanlara! Endülüsü unutanlara! Esir düşen müslüman ülkeleri unutanlara! Öldürülen, kıyıma, soykırıma uğrayan müslümanların çığlığını duymayan sağır kulaklara!

Veyl uyanmayan halklara! Esarete düşmemek için birleşmekten başka çare olmadığını görmeyenlere!

— • —

Müslümanlar bugün de özgürlüklerini tümüyle kaybetme tehlikesiyle karşı karşıyadırlar. Kapitalist ve komünist bölümleriyle Batı, İslâmı yok etmek için harekete geçmiştir. Geçmişteki hınçları, kendilerince böyle bir hesaplaşmanın temelini oluşturmaktadır.

1. Cihan Savaşı'nda İslâm Âleminin yakılıp yıkılması bir başlangıçtı. Şimdi, Batı kendince İslâm'ın kökünü kazımak, onun canım şehirlerini hıristiyan şehirleri haline getirmek için bütün gücüyle saldırmıştır. Son müslüman evi yıkılıncaya ve son müslüman öldürülünceye kadar onlar bu sevdadan vazgeçmezler.

Belki de tarihin en büyük hesaplaşma günü gelip çattı. Esarete düşmemek, özgürlüğümüzü yitirmemek, insanların değil, Allah'ın önünde eğilme hakkımızı korumak için, biz müslümanlar, kişi ve toplum olarak, bütün genişliğiyle dirilişi gerçekleştirmek zorundayız.

Ya diriliş, ya ölüm!

MATERYALİZMLE SAVAŞ

Herşeyin başı, materyalizmle savaş!

Bu o kadar açık bir kesinlik kazanmıştır ki, söylendiğinde sanki çok bilinen bir şey söylenmiş olmakta. Ama, nice bilinen sanılan şeyler bilinmemekte, nice anlaşıldı sanılan şeyler anlaşılmamakta!

Materyalizm çağın ruhunu kemirdi. İnsan ruhunu, eti yenmiş, sadece kılçıkları kalmış bir balık iskeleti gibi çırçıplak, kupkuru hale getirdi. İnsanoğlunun uzanabildiği son âlem, beş duygusunun ve onları bir parça büyütüp güçlendiren aletlerin dünyasından ibaret hale geldi. Fiziği kaybedercesine manevi âlemlere dalış, bu sebeple sınırları ve ölçüleri yitiriş çağlarına tepki olarak doğan çağımızın materyalizmi, bu kez, insanı öbür uca götürüp, kaskatı, dar, zâlim, küçük bir dünyanın kahredici havasına mahkûm etti. Oysa, insan, bu dünyada çift kanatla uçması gereken bir kuş gibi, kâh yere doğru alçalma, kâh bir su kenarına konma, kâh gökyüzüne doğru süzülme suretiyle yaşantısını sağlıklı ve anlamlı kılabilir.

Materyalizm, öylesine yerleşmiş ve hakim olmuş ki, sanki o, artık reddedilemez, yenilmez, seçeneği ol-

mayan bir kader, tüm insanlığı kavramış kozmik bir veriler kompozisyonudur. Oysa, bu türlü düşünme, kendi içinde bir çelişmeyi, bir paradoksu gizlemektedir. Mutlak etkili bir hava, ancak Tanrı sitesi havası olabilir. Tanrı, neden, materyalizmi, artık ortadan kalkmayacak ve hep hakim olacak bir etkinlikte halk etmiş olsun ki, materyalizm, kendisinin inkârı demektir. Öyleyse, materyalizmin sonsuz gibi görünen, kıyamete kadar sürecekmiş izlenimini veren gücü aldatıcıdır. Aslında, geçmişte maddenin ve tabiatın, günün hakkının verilmemesine şiddetli bir reaksiyon olarak doğmuş olmaktan başka bir açıklamaya sahip olamaz varlığı. Meşhur kural gereği, manevi alanın sınırı maddî ve fizik dünyayı inkâra kadar giden bir genişlikte tutulunca, yani sınır aşılmış olunca, bugün, tersine dönüşmüş olması tabiidir. Ama, şimdi de, aynı sınırın aşılışı, materyalizm için kuralı çalıştıracaktır.

İnsan materyalizmden yüzyılımızda ne kazandı? İmardan çok harablık. İki Dünya Savaşı, dünyayı, bu materyalizm uğruna, tarihin kaydetmediği acılarla kıvrandırdı. Bu materyalizm yüzünden, denizler, karalar, tabiat can çekişiyor. Tabiatın ahı, yükseklere erip adeta gökyüzünü deldi.

İnsanlar, hiçbir çağda olmayacak şekilde, bir idealin bile gerçekleşmesini, bütünüyle maddeye, paraya bağlıyorlar. Bunu da son derece doğal gibi görüyorlar. Oysa, araç olma değeri inkâr edilmemekle beraber, maddeyi amacın üzerine çıkarma gayretkeşliğine, insanoğlunun ruh selâmeti bakımından ve insanlığın geleceği itibariyle, sağlıklı bir davranış demek mümkün değildir.

İnsanlık kimliğini yitirmemiş kişiler, ne bahasına olursa olsun, materyalizmle savaşmak zorunda-

dırlar. Bir araya gelerek, birleşerek, güçlerini birbirine katarak, materyalizmin dünya hakimiyetini kırmaya çalışmalıdırlar. Nasıl ki, bir zamanlar da, materyalistler azınlıkta iken, bu şekilde çalışarak bugünkü dünya hakimiyetine erdiler.

Tarihi, felsefesiyle birlikte muhakeme etmesi gereken bizler, bir senteze değilse de, bir dengeye kavuşmanın savaşımını verme zorunda olduğumuzu artık idrak etmiş olmalıyız. Bunca acı tecrübe, bunca insanlık trajedisi, bize öğretmiş olmalıdır ki, ne Ortaçağın, maneviyat adına en zaruri maddî ihtiyaçların karşılanmasını ihmali bir çıkar yoldur, ne de modern denilen yeni çağın, insanoğlunun tüm manevi dünyasını inkârı bir çıkar yol. Biz, Ortaçağın filozof taşı, iksiri aradığı gibi, maddeyle ruhun altın oranda birleşim sırrını aramak ve bulmak zorundayız. İnsanlık, iki aşırılıktan da yeterince ıstırap çekmiştir ve çekmektedir. Orta yolu tutmanın zamanı gelmiştir. Bu orta yol, Kur'an'ı Kerim'in de gösterdiği gibi, islâmın yoludur.

Teknoloji, askerî güç ve siyasî organizasyon olarak, materyalizm, bir kez daha bütün kuvvetlerini cepheye sürerek manevi âlemin son kalıntılarını da silip süpürmek için saldırıya geçmiştir. Ama, inancımız odur ki, bunu başaramayacak, tam tersine, yılgınlığa uğramış manevi âlemin uyanmasına sebep olacaktır. Ve bir rövanş başlayacaktır. Samimi inanç yeniden doğacak, ilahî yol bir kez daha ışıklanmış ve aydınlanmış olacaktır

— • —

Teknolojinin büyük ilerleyişi, eski dünyanın bir yerde kapanışını ve yeni bir dünyanın kuruluşunu

getirecektir dediler 20. yüzyıl düşünürleri. Ancak bıçak kesimi bir bitiş ve bir başlayış söz konusu olamayacağına göre, bu iki dünya arasındaki geçiş süreci hangi tarihe ve hangi olaya raslayacaktır? Bir çok düşünürce, Birinci Dünya Savaşı olduğu zaman, bu savaşın, eski dünyayı kapayıp yeni dünyayı başlattığı ileri sürülmüştü. Büyük bir değişim olmuştu. Bu bakımdan haklı gibi görünüyorlardı. Sonra, İkinci Dünya Savaşı olunca, bir çok düşünce adamı, bu kez, bu savaşı, eski ile yeni dünyayı ayıran gerçek bir değişim, devrim saymışlardı. Bize kalırsa, Üçüncü Dünya Savaşı başlamıştır ve asıl yeni bir dünyanın doğuşu bundan sonra olacaktır. Zaten İkinci Dünya Savaşının bitişinden bugüne, adeta o savaşın bitmediğini gösteren, dünyanın her tarafında, yerel gibi görünen savaşlar sürüp gitmiştir. Yani, bir bakıma, İkinci Dünya Savaşı sona ermemiş, yeryüzüne yayılarak içten içe devam etmiştir. Şimdi yeniden bir bölgede yoğunlaşarak büyük bir şiddetle patlayacak gibi görünüyor. İşte, biz buna Üçüncü Dünya Savaşı diyoruz. İlerde, tarihler bunun başlangıç noktası olarak Irak'ın Kuveyt'i işgali bahanesiyle Amerika'nın Körfez'e asker çıkarmasını göstereceklerdir. Yine de temenni ederiz ki, bu korkunç yoldan dönülsün. Ancak gözünü hırs bürümüş materyalizm, yine kendine denk bir güç tarafından durdurulmadıkça ya da içten çökmedikçe, sükûnet, barış, akıl ve erdem yoluna girileceğini düşünmek ham hayal olur.

Materyalizme topyekün savaş! Maddî ve manevi tüm güçlerle İslâm Dünyası, bilinçli ve örgütlü bir karşı koyuş savaşı başlatmadıkça insanlık için hiç bir ümit ışığı görülmemektedir.

KORKU

Korku, bir olay karşısında ani olarak hissedilen bir duygu olduğu zaman, insanı tedbir almaya iten bir ihtiyat ve tepki olarak düşünülebilir. Bu anlamda doğal ve yararlı, içgüdüsel bir uyarı mekanizmasıdır. Ancak insan, ilk işareti aldıktan sonra korkmakta ölçüyü korumasını bilmediği takdirde, ruhta bir panik doğar, olumsuz etkinin ne zamana ve nerelere kadar süreceği bilinmez. Korku, ürküntüye dönüşürse, koruyuculuk niteliğini yitirir. Adeta, insana, dışardan hücum eden, eli kolu bağlayıcı bir güç haline gelir.

Demek ki, korkuyu belli bir süre duyma olağan ve hatta önlem alma açısından gereklidir. Ama ona kapılıp gitme, adeta ona gark olma, felâket getirecektir.

Bir insanın hayatında olduğu gibi toplum hayatında da ölçüsüz korku ya da ölçüsüz korkusuzluğun yıkıcı etkisi vardır. Tarihte bunun örnekleri çoktur. Savaşlarda, sebebi bilinmeyen paniklerin temelinde, ani olarak kapılınılan korkular yatar. Nice ordular, bu yüzden gereksiz yere dağılıp gitmişlerdir.

Korkunun, adeta bir hastalık gibi insanı sarıp

sık sık tekrar etmesi, daha çok dünya sevgisinin fazlalığındandır. Ahiret ve ebedi hayat inancı olmayan kişi dünyaya sarılacak, ölümden korkacaktır. Hayatı ne kadar çok seviyor ve bağlanıyorsa, insan, o kadar çok ölümden korkar olacaktır.

Müminin korkusu, ölümden değil hayattandır. Hayatı, gerektirdiği anlam ve yüceliğine kavuşturmama korkusudur sürekli olarak müslümanın içini yakan. İnsan bir kere yaşayacaktır. Hayat anlarının tekrarı yoktur. Mümini asıl korkutan budur.

Tanrı'dan ve Tanrı'nın buyruklarını yerine getirememekten ve Tanrı yasaklarının esaretine düşmekten korkar mümin.

İslâmın güçlü zamanlarında, müslümanların korkusuzluğu, düşmanlarınca çok kez görülmüş, bilinen, meşhur bir hadisedir. Savaşlarda müslüman cengâverlerinin gösterdikleri yiğitlikler, sayısız destanın konusu olmuştur. Bu yüzdendir ki müslümanlar, hep özgür yaşamışlardır. Özgürlük sadece nefslerinin hoşlandığı bir hal değil, aynı zamanda inançlarının dünyasını gerçekleştirebildikleri ortam olduğu için gözlerinde son derece değerlidir müslümanların. Yani onların gözünde terazinin bir kefesinde özgürlük, öbür kefesinde varoluşlarının sebebi inanç sistemleri vardır. Birinden vazgeçme, öbüründen de vazgeçme anlamına gelir. Müslümanlar düşmandan, ölümden değil de, özgürlüklerini yitirmekten korkarlar. Çünkü bilirler ki özgürlüklerini kaybederlerse. dinlerini de kaybetmiş olacaklardır. Dinini kaybeden ise Allah'ı yitirmiştir. Bundan daha büyük ne mahrumiyet olabilir? Kur'an-ı Kerim: "sen onların dinine dönmedikçe onlar senden razı olmazlar" de-

mektedir. Bu sebepledir ki, esarete düşen müslümanın, en önce, dini saldırıya uğrayacak, tehlike karşısında olacaktır. İstilâcı, müslümanın tek özgürlük dayanağı olan dinini yok ederek ona kıyamete kadar esirlikte kalma ruhunu aşılamak isteyecektir. Hıristiyan boyunduruğunda kalan İslâm ülkelerinde, din, dıştan değilse de, ruhundan öylesine yaralanmıştır ki, bu ülkelerden biri özgürlüğüne kavuştuktan uzun süre geçtikten sonra bile, ona sağlıklı bir şekilde yaşama imkânı verememektedir.

En iyisi, ne yapıp yapıp özgürlüğü yitirmemek. Zamanında tehlikeyi görmek ve tüm tedbirleri almak ve asla korkuya kapılmaksızın her türlü saldırıya karşı ölünceye kadar savaşmayı göze almak.

Korkuyu yenmek için bilgilenmek, geçmişi ve şimdiki zamanı çok iyi değerlendirmek, korkunun faydasızlığını anlamak, delicesine değilse de cesurca savunmanın önemini kavramak, çağımız müslümanları için bir hayat memat meselesi olmuştur.

Haçlılar savaşı bitmemiştir, sürmektedir ve sürecektir. Şimdiki savaşlar, geçmiştekilerle kıyaslanamayacak derecede korkunçtur. Korku ve teslimiyet, yok olma ile birlikte onursuzluğu da getirecektir. Bu yüzden, müslüman kendi ruhunu yeniden yoklayarak, oradan dünya sevgisini ve ölüm korkusunu tard etmeli, onun yerine, kendi inanç ve özgürlüğüne sarılma irade, azim ve kararını yerleştirmesini bilmelidir.

Önce korkusuzluğu öğrenelim. Korkusuzluğu bir siper, bir kalkan gibi kullanmasını. Haçlılar önünde korkusuzca dimdik bir inanç ve merhamet heykeli gibi duran Selâhaddin, kıyamete kadar, müslümanlara ne güzel bir örnektir.

İNSANLIK VE DİN

Zaman zaman duyarız; Batıda ya da doğuda yeni bir din iddiası başgösterir. Kimileri de, insanlığın umutsuz gibi görünen bunalımına bir çare olacakmış gibi, inceleyip sormadan, onlara sarılır. Oysa, biraz bakıldığında, bu yeni din iddialarının maskeleri sıyrılıp atılınca, hiç de yeni sayılmayacakları, eski düşüncelerin boyanıp, allanıp, pullanıp yeniymiş gibi ileri sürülmelerinden başka bir şey olmadıkları ortaya çıkar. Hıristiyanlık, doğuda, yeni adlar altında tutunmaya çalışmaktadır demektir bu. Misyonerler kendilerini bu yeni isimlerin arkasına gizlemektedirler. Öte yandan, İslâm Âleminde görünen yeni din doğurma cereyanları da, yine bu misyonerlerin arkadan desteklediklerı, gelecekleri olmamakla birlikte, zaman kaybettirmeye ve zihin bulandırmaya yarayan, sun'i sapma hareketleridir. Nasıl, ilk çağların sonunda, Grek medeniyetinin etkisiyle, Hz. Musa'nın kurduğu vahdaniyet esasına dayanan devlet yıkılmış, Roma istilâsı altında ezilmiş ve din, helenistik kökenli din sapması hıristiyanlık tarafından boğulmuşsa, bugün de, batı etkisiyle, İslâm Dünyasında bir inanç soysuzlaşması doğurulmak isten-

mektedir. Bir yandan hıristiyanların, bir yandan da din adına yozlaşmaların cesaret bulması, islâm toplumunun temellerinin sarsılmış olmasından kaynaklanmaktadır.

Gerçi, şartlar, çok değişiktir. İlk çağların sonuyla günümüz arasında bazı benzerlikler bulunsa da, büyük farklılıklar da vardır. Bu bakımdan tarihi tekerrür ettirmek isteyenler aldanacaklardır. Bu gereksiz inat ve ısrarların bedelini pahalıya ödeyecekler ve bu yola sapmanın ağır cezasını çekeceklerdir.

Teknik gelişmeler dünyayı küçültmüştür. Kitle inançlarından çok, kişi yorumları ön plana çıkmıştır. O halde, yeni bir din icadı mümkün değildir. Yeni bir din doğması ve yayılması, eski çağlarda, çıkışı, bir kişiye bağlansa da, aslında, anonim, yığın hareketleri sonucunda oluşagelmiştir genellikle. Diyelim, Hindistan'da, öncelikle din olarak Budizm doğmuş, daha sonra bir Buda söylencesi icat edilerek ona eklenmiştir. Yüzyıllar içinde Buda portresi, işlene işlene, tam bir efsane kişiliğine bürünmüş, realiteyle ilgisini keserek tanrılaştırılmış bu tanrısız dinde. Aynı mitleştirme ve putlaştırma talihsizliği, Hz. İsa için de söz konusu olmuş; "ruhuyla tanrı, bedeniyle insandır" ya da "ruhuyla da, bedeniyle de tanrıdır" yahut, "ruhuyla da, bedeniyle de, insandır" gibi iddialar, en yüksek dini kurullarda uzun boylu tartışılmıştır bu peygamber hakkında. Hıristiyanlık, iki bin yıldır, Hz. İsa'nın Tanrı'nın oğlu olduğu iddiasını sürdürmektedir. Bugünün anlayışı içinde bile bu iddiadan vazgeçmemiştir.

Çağımızda geçirilen büyük değişiklikler göstermiştir ki, yeni bir din doğmayacak, hinduizm, bu-

dizm ve hıristiyanlığın batıl düşüncelerle dolu klasik yapıları pozitif anlayış gelişmesine dayanamayıp çökecek, buna karşılık, dinsizlik de bir çare olmayacak (komünizmin, Rusya'da iflâs etmesi ve halkın yetmiş yıllık Babil esaretine benzeyen dinsizlik baskısından kurtulduğunda tekrar dine sarılmak istemesi de bunu gösteriyor), son ve gerçek din olan islâm için, tüm dünyanın dini olma yolu açılmış olacaktır. Ancak, islâmın yeniden dirilişi, dar ve basit, tek boyutlu bir yorumla mümkün olmayacaktır. Bir yelpaze söz konusudur. Kişilerin yorumu ön plana çıkabilir. En azından yaşantılarda bir yorum elastikiyeti gözükebilir.

İslâmın geleceğini sezen batılılar büyük bir kıskançlıkla İslâm Dünyasını dejenere etmek için ellerinden geleni yapmaktadırlar. Gerçek islâm öğreti ve yaşantısından mahrum kalan kitlelere, tıpkı ilk çağın batıl din hareketlerinde olduğu gibi, bir takım yoz telkinler yapılmakta, efsaneleştirilmek istenen kişilerin etrafında cemaatler oluşturulmak istenmekte, böylece islâmın birlik ve bütünlüğü bir daha geri gelmeyecek şekilde parçalanıp bölünülmek amacı güdülmektedir. Oysa, bu, çağı, modası geçmiş, bugünkü iletişim vasıtalarının bulunmadığı ilkel çağlara mahsus efsaneleşmelerin, eninde sonunda, tutmayacağını bilmek lâzımdır. İslâmın aydınlığından öte bir ışık aramamak, boş hayal ve umutlara kapılmamak gerekir. İslâmın manevi cephesini inkâr eden, sözde arınmışlık iddialı bir takım kımıldanışlar, insanoğlunun psikolojisini gözönünde tutmayan dar ve kısır bir vâdiye mahkûm eder insanı. İslâm devrimi adını kullanıp da, belli bir mezhebin ge-

leneksel yorumunun dışına çıkmama ve üstelik içlem olarak Batının yıkıcı devrimlerinden bazı öç özlü etkiler alıntılama, insanlığın beklediği ve çağımıza uygun düşecek olan Büyük İslâmın Dirilişi Hareketine katkıda bulunamayacak kadar önemsiz bir tezahürdür.

İnsanlığın ihtiyacı olan büyük değişim ve ona denk düşen din kavrayışı, geniş ve taze, derin ve kapsamlı bir islâmın dirilişi değişimidir. Öyle bir değişim ki, İslâmın bin dört yüz yıllık geçmişi inkâr edilmemeli. Belki yer yer eleştirme olur, ama toptan inkâr ve sözde yeni bir çıkış, boş bir iddiadan başka bir şey değildir. Radikalizm ve devrim, sözde değil, ancak ruhta olan bir yenilenme, derinleşme ve kökleşme ile mümkündür. Ne geçmişi putlaştırma, ne de, her şeyi kendinin bildiğine inanıp toptan inkâr, müminin inanışı olabilir. Aynı şekilde, tüm manevi yolları ve oluşumları inkâr eden bir zahir kuralcılığı ya da sözde sırf maneviyatçılık iddialı tarikatçılık, çıkar yol olamaz. İslâmın yeniden dirilişi, geçmişten bu güne tüm olumlu değerleri koruyan ve günümüzün imkânlarını bütünüyle kullanan, bütün insanlığı hedef almış, ruha öncelik tanımakla birlikte maddeyi ihmal etmeyen, özcü, fakat şekil ve kuralları da küçümsemeyen, yeni bir aydın ve aydınlık hareketidir.

DİYALEKTİĞİ AŞAN

Tarihî olayların akışı, düşünürlerce çeşitli şekillerde yorumlanmıştır. Bu yorumlar, yorumlayıcıların dünya görüşlerinin etkisinde şu veya bu yöne doğru gelişme eğilimi göstermiştir. Kimileri de bu yorumlamaları soyut düzeye çıkararak bir metoda ya da bir mantığa kavuşturmak istemiştir. Belli bir metot çerçevesinde düşünmekle, gelecek hakkında hükümler çıkarma imkânı bulunması umut edilmiştir. Tarihî olaylarda geleceği tahmin etme, konunun karmaşıklığı sebebiyle şüphesiz kolay değildir. Ancak yine de genel havanın sezinlenmesi belki de mümkün olabilir. Bu da gelmekte olanı karşılamada insanoğluna bir kolaylık sağlayacak, bir güven verecektir. İnsanoğlu gerçeği bütünüyle ve tüm içeriğiyle göremese bile, yanlıştan korunmada, bu tür düşüncelerden yararlanacaktır. Yanlışa düşmeme, hakikat geldiğinde buna direnmeme ve zamanında benimseme şansını artıracaktır.

19. yüzyılın büyük filozoflarından olan Hegel'in insanlık tarihini yorumlamada ortaya koyduğu model, her türlü ideolojinin kendi tarih yorumlarında

aynen veya biraz değiştirerek kullandıkları modelin kaynağı olmuştur. Marx da, diğer akımların düşünürleri de hep aynı usulü kullanmakta bir sakınca görmemişlerdir. Tez-antitez-sentez çizgisi çerçevesinde olayları düşünüp değerlendirmek adeta moda haline gelmiştir.

Kendi öz adıyla söylersek "diyalektik metot" gerçekte olayların karmaşıklığını kavrayacak ve kapsayacak bir güçte değildir. Ancak bilimde ve düşüncede basitleştirme, genelleme, şematik hale getirme zarureti, bu metodu da geçerli kılmaktadır. Bu açıdan bakılınca, diyalektik metot, insanoğlunun psikolojisi açısından bir gerçeklik taşımaktadır. İnsanoğlu, gerileme, ilerleme, durup dinlenme gibi bir takım psikolojik değişimler sergileyen bir ruh kimliğine sahiptir. Kimi zaman elindekine aşırı bir şekilde bir ilgiyle, bir coşkuyla yapışır (tez), kimi zaman ondan ansızın, adeta bir sebep olmaksızın vazgeçip tam zıddına yönelmekten kendini alıkoyamaz (antitez), kimi zaman da bu ruh med ve cezirlerinin sukut-u hayali içinde kendince bir takım bireşimler, uzlaşımlar arayacaktır (sentez). Gerçi Hegel'in kasdettiği tez-antitez-sentez, tek kişilerin tutum ve davranışlarıyla ilgili kararlar ve sonuçların değil, tarihin kendi iç dinamizminin safhalarıdır. Ama, yine de, tarihi, insanlık, insanlığı da tek tek kişilerin psikolojileri ördüğüne göre, Hegel objektivitesi ile kişi ruhunun subjektivitesi arasında mantık gereği bir ilişki görmek zorunluluğu vardır.

İster doğrudan, ister ideolojiler aracılığıyla, dolaylı olarak, diyalektiğin etkisinde kalan, batıya açılmış ülkelerin yeni bir model arayan aydınları, psiko-

lojilerdeki birikimlerin itişiyle, bu şemayı devrimler halinde gerçekleştirmeye girişmişlerdir. Rusya'da böyle olmuştur. İslam ülkelerinde böyle olmuştur. Batı kökenli yapıya sahip olmalarına rağmen Latin-Amerika ülkelerinde de böyle olmuştur. Kendi memleketimizdeki huzursuzlukları yorumlarken, aydınlar, ülke değer yargılarından hareket etmeyip dıştan bir yargıyla diyalektiğin anaforu içine düşmüşlerdir. Tabiidir ki, bu düşünceler akademik ortamın sükûneti içinde doğmamıştır; savaşların, mağlubiyetlerin, yıkılış ve çürüyüşlerin, toplumun her tarafını sızım sızım sızlatan acı ve sancıların yazgısı içinde, çoğu kez bir panik havasında vücut bulmuştur. Bu bakımdan, genellikle keskin, dönüşsüz ve elektrikiyet yüklüdürler. Ayrıntıyı gözden kaçırırlar. İnsanın gözüne batacak kadar gelişse de belli bir takım problemleri gözardı ederler, ertelerler. Bir uyurgezer gibi, realiteler ne derse desin, hep aynı yöne doğru yönelirler. Tabii ilk çıkış noktası yanlışsa, giderek gerçekten uzaklaşmış olurlar. Öncelikle o güne kadar toplumu yönetmiş ve düzenlemiş olan kuralları, kurumları, gelenek ve deneyimleri inkâr eder, bir kenara iterler. Onlara göre, geçmişin "tezi" iflas etmiştir. Öyleyse "antitez"e geçmek gereklidir. Antitez, tezin karşılaştığı ve kendisine yenildiği sistemdir. Bizde, aydınlar, şuuraltlarından antitez olarak Batı Medeniyetini görmüşlerdir. Tez İslâm, Antitez, Batı medeniyetidir onlara göre. Bunu açıkça ifade etmezler. Bütün aksamalardan, olumsuzluklardan mevcut sistemi sorumlu tutarlar ve sistem toptan bırakılmadıkça ve karşıtı onun yerine konulmadıkça toplumun kurtulamayacağına inanırlar. Tanzimat, Meşrutiyet, Cumhuri-

yet, hatta Demokrasi dönemi hareketleri, hep bu mantık içinde oluşmuş, ve gelişmişlerdir. Farklılık görünüşlerinde, taktik ve stratejilerindedir. Tanzimat'ın, eskinin ve yeninin yanyana yaşadığı bir sistem gibi görünmesi aldatıcıdır. Hatta daha sonraki dönemin devrimcileri, bu yüzden, Tanzimat'ı ikiyüzlülükle, köktenci olmamakla suçlamışlardır. Tanzimatçıları, kafaları karışık, kimi zaman eskiyi, kimi zaman yeniyi yaşayan çelişkili kişilikler gibi görmüşlerdir. Tanzimatçılar, şüphesiz bilgin, düşünür ya da gençlikten beri kendilerini bir ideale adamış ihtilalci tipler olmadıklarından, böyle bir görünüş sergilemişlerdir. Kendileri dahi kendilerini çözümleyemeden, ikili ve çelişkili bir hayatı yaşadıklarını kimi zaman hissederek, halk üzerinde, dışta ve mevcut düzenin sembolü haline gelen hükümdarlık katında olduklarından başka bir izlenim bırakmışlardır. Aslında bu kişilerin kendileri hakkında kanaatleri ne olursa olsun, başkaları bunları nasıl bilirse bilsin, gerçekte adeta bir akıntıya kapılarak değişimi gerçekleştirmişlerdir. Mevcut düzeni yıkmışlar, ya da yıkılmasının ustaları, işçileri, alet ve malzemeleri olmuşlardır. Ama, bu aydınlar tabakasının devreye girmesiyle, yıkılış, görünüşte başka bir oluşa, hakikatte ise o toplumun en olmaması gereken bir olmuşluğa çevirilmiştir. Toplumun, onlara göre, tez diye benimsediği bir sistem, artık o görevi göremeyecek hale geldiğinden, onun yerine antitez'i geçirme zaruret haline gelmiştir. Hızlı veya yavaş, kararlı veya tereddütlü, dönüşlü veya dönüşsüz olarak, islâm yaşantısını götürme ve yerine tümüyle Batı hayat tarzını getirme şeklinde bir yol izlenmiştir.

Aradan yeterli bir süre geçince, antitez olarak getirilen sistem, asıl tez unutulduğundan, gerilerde kaldığından, ya da hayattan uzaklaştırıldığından, tez gibi kabul edilmeye başlanmıştır. Bu kez, o, hayatla bağdaşmadığından, bir çok yanıyla aksaklıklar göstermiş, ister istemez hakkında tereddütler uyanmıştır. İlk dönem, kritiksiz, romantik bir dönemdir. Geleni eleştirmek sanki büyük bir suçtur. Fakat, toplum ruhunda, geçmişin hiç hesaba katılmamasından ve halihazırın realistçe olmayan, köksüz önyargılara zorla uydurulmaya çalışılmasından dolayı büyük çatlaklar meydana gelip bunlar da dıştan basit sıvamalarla örtülmek istenince, bunalımlar başgöstermiş, ve düşünce özgürlüğü içinde çare aranmadığından, krizler giderek derinleşmiş ve sonunda patlak verecek hale gelmiştir. Çareyi hep dışta gören aydınlar, bu patlayışları yeni adlar altında yine kendi düşünceleri doğrultusunda yönlendirmişler, güya yeni devrimler yapmışlar, fakat gerçekte tarihsel problemi daha derinleştirip ertelemekten başka bir netice elde etmemişlerdir.

Bu noktaya gelince, bir parça özgürce düşünme kımıldanışı içinde olan aydınlarda, bu kez çare olarak bir "sentez" düşüncesi belirmektedir. Terkedilen "eski", büsbütün yakamızı bırakmadığına ve "yeni" dediğimiz sistem de hayatımızı sürdürmeye yetmediğine göre, acaba bu ikisi arasında bir sentez yapılamaz mı ve böylece aşırılıklardan korunulmuş olunmaz mı? Eski yenilenmiş, yeni de geleneğe bağlanarak köksüzlükten kurtulmuş bulunmaz mı? Bu düşüncelerle, kimi zaman yazın hayatında, kimi zaman da doğrudan toplum yaşantısında bir takım de-

ğişimler gözlemlenir. Devrimci geçinenler büyük bir panik içinde bunu geriye dönüş gibi düşünüp önlemeye çalışırlar. Oysa devleti yönetenler bir takım problemler karşısında bu tür girişimleri bir zaruret gibi görmüş olabilirler. Şüphesiz, politika da işin içine karışır. Sırf tepkide kalan ve hiç değişmemeyi ve yenilik aramamayı şiar edinen çevreler de her zaman bulunacaktır ve bunlar ortalığın biraz daha bulanmasına da sebep olacaklardır.

İşin gerçeği, bütün bu gidişin yanlış olmasıdır. Tarihin diyalektiğinde gerçekleşen bir tez-antitez-sentez çizgisi varsa, bu çok kesin ayrımlı safhalar şeklinde olmayıp çok genel bir eğilimi ve geçişler de, keskin virajlar şeklinde görülmeyip son derece yumuşak bir karakteri ifade ederler.

En büyük yanlışlık, tez, antitez ve sentez kavramlarını anlamakta görülmektedir. Aslında antitez, tezin karşıtı olmayıp başka bir tezdir. Sentez de, tez artı antitez bölü iki olmayıp o da ayrı bir tezdir. Hepsi tezdir aslında. İsimler aldatıcıdır. Toplumlar ancak tezlerle yaşarlar, antitezler ve sentezlerle değil. Ancak, bu tez, herhangi bir düşünürün tezinden yeşerse de, toplum düşüncelerinin kaynaştığı, antitez ve sentezlerin deneyimlerinden geçmiş, karşıtlarıyla savaşmış ya da diğer görüşlerin desteğiyle zenginleşmiş, bir medeniyet olma veya bir medeniyete ulaşma, kavuşma onuruna sahip bir tezdir. İslâm böyle bir tez olarak bin dört yüz yıl bizi yaşatmış ve gönendirmiştir. Batı medeniyeti İslâm medeniyetinin antitezi değildir. Belki ondan farklı bir medeniyettir. Medeniyetlerin antitezleri, realitede görülmez, ancak düşüncelerde ve hayallerde bulunur. Ta-

rihî-sosyolojik gerçeklerin simetrisi, yine aynı düzlem üzerinde olmaz. Ancak düşünce planında işlev görürler. Bu sebeple tezler yaşarken, antitezler de onlarla birlikte yaşar ve ona yardımcı olurlar. Yani antitezler, tezin otokritik aracıdırlar. Sentezler de, tezin realiteyle buluşmaları, atılım yapmalarıyla kazandığı yeni pozisyonların adlarıdır. Yoksa hiç bir zaman tez, gidip yerini antitez almaz. Sonra o da gidip ikisinin bir karması olan sentez gelmez. Eğer, tarih içinde, toplumlarının geri kaldığı inancıyla devrimler yapan kişiler, başkalarını taklit ederken, sahip oldukları sistemi bırakıp diğer bir sisteme geçmekten başka bir şey yapmadıklarını farketselerdi, o kadar coşku içinde, büyük yanlışlıklara düşmezlerdi. Daha sakin düşünüp, kendi ülkelerinin sistemini terkedeceğine, diğer sistemlerden de faydalanıp onu kökten yenilemeyi tercih ederlerdi. Bu tarihî yanılgı, insanlığa ve hele İslâm Âlemine çok pahalıya mal olmuştur. Ve halen de aynı yanlışlık sürüp gitmekte ve daha nice yıkılışlara sebep olacağa benzemektedir.

Gelmesini istediğimiz ve beklediğimiz Diriliş Nesli, bu yanlışlığı farkedecek ve kördüğüm haline gelmiş bağlanışları çözecek, yeni bir çıkışla kendimizi ortaya koyacak bir kurtuluş nesli olacaktır.

MODEL

Biz islâm medeniyetinin çocukları, bir "model" çizmek, yeni bir model üretmek zorundayız. Böyle bir model üretmek suç değil, tam tersine bir görevdir. Yeni bir model ortaya koymak, bir zaruret, bir ödev, bir hayat memat meselesidir.

İslâm Medeniyeti kıyamete kadar açılacak bir yelpaze elastikiyetine sahiptir. Nasıl tohumun, çekirdeğin ağaca dönüşmesi en doğal olaysa, medeniyetin giderek gelişip serpilmesi, dalbudak salması, bin bir renk ve sesle zenginleşmesi de, onun sağlıklı hayat sürmesinin tabii bir işaretidir.

Batı Medeniyetinde, antik çağ-orta çağ-yeni çağ (modern çağ) ya da putperest çağ-hristiyanlık çağı, bir başka şekilde de feodalite çağı -milliyet çağı- uluslararası çağ, diğer bir ayrımla ziraat çağı-sanayi çağı- ağır sanayi çağı, v.b., modern çağda da liberalizm-sosyalizm ya da kapitalizm-komünizm gibi, yanyana, karşı karşıya sıralanmış farklılıklar, bir bütünü oluşturuyorlar. İslâm Medeniyeti, Batı Medeniyetinden çok daha zengin, derin, yüksek, kap-

samlı ve açılımlı olduğuna göre, onun da kendine göre bir nüanslar yelpazesi vardır.

Temel model, peygamberin oluşturduğu modeldir. Daha sonraki modeller, temel modeli başka şartlarda ve zamanlarda aramaktan dolayı bir çeşitlenme göstermişlerdir. Yenilik, değişiklik, farklılık olsun diye bir tasa yoktur. Tam tersine tasa, gözler önündeki ilk ve ideal olan modele aykırı olmak tasası ya da aykırı olmamak için çekilen tasadır. Peygamber sitesi, ebedî modeldir. Ama, değişik zamanlarda ve mekânlarda, iklimler ve çağlarda, ülkeler ve şartlarda ister istemez, model, başka bir görünüm altında ortaya çıkacaktır. Buna razı olmaz da, görünüşün en ayrıntılı durumuna kadar tıpı tıpına geçmişi canlandırmaya kalkışırsanız, asıl amacı kavramıyorsunuz, bizzat sistemin ruhunda mevcut olan ilâhî rahmeti görmüyorsunuz demek olacaktır. İnsan, zamana bağışlanmış genişlik ve kımıldama özgürlüğünden, kaskatı kesilip kalmama kimyasından habersiz olmalı ki, sistemin içindeki, kendi kendini ebedî olarak tazeleme mucizesini bir bid'at ya da yâd sistemden etkileniş sansın.

Her yüzyılda bir yenileyicinin geleceği müjdesi, bu model stilizasyonuna, yeni bir üslûb sergilemesine izin ve işarettir.

İşte bu sebepledir ki, ana modelden sonra, ona bağımlı olarak, dört halife devri modeli, emevi modeli, abbasi modeli, endülüs modeli, maveraünnehir modelleri, selçuk modeli, hint-islâm modeli, osmanlı modeli (Fatih rönesansı ve Babür rönesansı, bu modellerin görüntüleridir), tarih ve iklim şartları, rakip medeniyetlerle karşılaşma zaruretleri gibi belirleyi-

ciler ve sınırlayıcılar sebebiyle, değişik görünümlerle var olmuşlardır. Ama özde bir değişiklik yoktur. Eğer özden temelli bir sapma olsaydı, bunların başarılı olmaları mümkün değildi. Belki özden sapma ya da özü tam bir güçle yaşatamama, onların son devirlerinde görülen çöküş alâmetleri sayılabilir.

Şartların büyük değişimiyle birlikte trajik boyutlara varan uzun süreli fetret dönemlerinin ardından, islâm toplumu, yeni bir model oluşturmasını bilmiştir her zaman. Modelin yumuşak gelişimiyle zamana adapte oluşunu da başarmıştır. Osmanlı toplumunun ilk döneminden olgunluk dönemine geçişinde bu tür mutlu, sessiz, fakat büyük değişim görülebilir. Bir "Yunus Emre" toplumundan bir "Baki" toplumuna geçiş, zamanımız medeniyet tarihçilerince yeterince incelenmiş değildir. Geleceğin müslüman tarihçileri ve tarih filozofları, bu gelişmedeki özgünlüğü ortaya koymasını bileceklerdir.

İslam Medeniyet tarihinde güçlük, kanaatimizce, batıştan kurtulmada değil, olgunlaşan modelin değişen dış şartlar karşısında yenilenmesinde olmuştur. Bir model kolay oluşmamaktadır. Bin bir çile ve sıkıntıdan sonra oluşan model, mükemmel bir modeldir. Yüzlerce yıl, bu model milletimizi yüzakıyla yaşatmıştır. Fakat, ne kadar mükemmel olursa olsun, vahyin, netice itibariyle zamanın, (temporel) olanın çemberinden geçmiş olan bir yorumunun biçimlenmesinden doğduğu için, bir kaç yüzyıl sonra bir yenilenme gereği başgösterecektir. Bu da, başlangıçtaki gelişme gibi, adeta belirsizce ve yavaş bir süreç içinde cereyan etmelidir. Ama toplumun, binbir güçlük ve zahmet karşılığında kazandığı ve içten özdeşleşti-

ği modelin ufak bir ayrıntısını bile değiştirmeğe gönlü razı olmuyor. Problem burada doğuyor. Toplumsal psikoloji açısından ideolojik yapı incelenince, toplumun, modeli konusunda çok duyarlı olduğu anlaşılacaktır. Ancak, yapılmayan yenileşmeler kaybolmuyor, toplum şuuraltında bir birikmeye neden oluyor. Osmanlı deneyiminde de, daha sonra Tanzimat ve süreği dönemlerin doğmasına ve Batıda model aramaya sebeb olan ilk motif, zamanla gelmiş ve gidecek kılıf ve zarfların dahi özler gibi titizlikle korunma isteği olarak görülebilir. Sınır aşıldığı için tersine dönüşmüş istek. Bu kez, yeni bir aşırılıkla dışta model aranmış. Siyaset ve devlet adamları, model arama ve bulma işini fikir ve bilim adamlarına bırakmamışlar. Onları böyle bir arayış içinde görmediklerinden kendileri aramış ve aşırı pratiklikle büyük bir yanlışlığa, Batıdan iktibas yanlışlığına düşmüşler. Oysa bilim ve düşünce adamlarını bu yönde uyarmalı, örgütlemeli ve işi onlara bırakmalıydılar. Fakat, ne yazık ki, bu yola gitmemişler, alelacele formüllerle, reformlar yapmaya girişmişler. Netice, büyük bir hüsran oldu. Büyük İslâm Devleti yıkıldı. İslâm ülkesi paramparça oldu. Esarete düştü bir çok ülkemiz. Ekonomik yıkılış ve sefalet, müslüman dünyasını çökertti. İkinci Dünya Savaşıyla bir fırsatı yakalayan bazı islâm ülkeleri siyasî bağımsızlıklarını şekil olarak elde ettiler. Ama ekonomik ve kültürel bağımsızlık elde edilemedi. Çünkü; bunu elde edebilmek için gerekli modeli geliştiremediler.

Günümüzde, islâma dayalı düzenleri olduklarını ileri süren ülkelerin modelleri de kendi sınırlarını aşacak güçte görünmüyor. Suudi Arabistan modeli,

İran modeli gibi modeller, ancak kendi coğrafya ve geleneklerinin çizgileriyle sınırlı kalmaya mahkûmdurlar. Irk ve coğrafyayı aşacak yeni bir model oluşturma, ancak, bundan sonra, tüm islâm aydınlarının katılacağı yeni bir diriliş atılımıyla mümkün olabilecektir. Geçmişte, Osmanlıların başardığı büyük oluşumun taklidi veya benzeri değil de, anımsattığı yepyeni bir birlik modelidir gerekli olan, beklenen ve gerçekleşme umudu olan.

Bir model ki, türkü, arabı, acemi, zenciyi ve diğer ırk ve ülkelerden olanları toplayabilsin.

Bir model ki, tüm islâm âleminin askerî, ekonomik ve siyasî gücünü bir araya getirebilsin.

Bir model ki, sosyalizm ve kapitalizm dışında da güçlü bir dünya oluşturulabileceğini gözler önüne sersin.

Bir model ki, yeryüzünde üzerinde güneş batmayan hakiki devleti gerçekleştirebilsin.

Bir model ki, tüm haçlı ruhu ve gücüyle islâm âlemini istilâya gelen Batı'nın karşısına çıkabilecek devleti, federal yapıyı veya bloku kursun.

Bir model ki, bunalan insanlığın da tek umudu olsun. Yeni bir çağ açsın. Zulüm çağı kapansın.

BAĞDAT İÇİN AĞIT

Sen ey şehirler şehri! Azraille burun buruna mı geldin? Yazgını bu yakıcı ateş noktasına getiren nedir?

Ey Darüsselâm, ey Evliyalar Burcu! Nasıl oldu da zamanında uyanmadın? Tepene, gökten cehennemler, yanardağlar, ateş sağnakları boşanıyor. Gecen gündüze dönerken, gündüzün geceye dönüyor. Korkunç ışıklar seni karanlığa boğuyor.

Yanık bir horoz sesiyle kaderin gecesine gömüldün, ey Barış Kenti, Güvenlik Kenti!

Acaba, İslâm dışında, hangi medeniyet, senin gibi bir şehri, adeta Cennetten yeryüzüne indirmiştir? Sana ancak, yine eşsiz İslâm başkentleri eş olabilir. Elhamra Kurtuba'sı, Şam ve İstanbul, sana göz göze bakabilirler. Ne Paris, ne Newyork, ne Londra, senden, senin o sonsuz yeşil ruhundan bir esinti, bir fragman taşıyabilir! Bir kaç islâm başşehri gibi dünyaya eşsiz geldin ve burda eşsiz yaşadın. Ve eşsiz kalmalısın.

Gökyüzüne, uzaya hakim olan batılı, şuuraltındaki aşağılık duygusu sebebiyle, ilk fırsatta seni yok

etmeye yöneldi. Bu bir tesadüf değildir. Bu, tarihî hıncın, sana eş olamama kıskançlığının cehennemî ruhlardan fışkırmasıdır. Lavlar saçarak fışkırması.

Şimdi seni kim koruyacak? Ucuna ebedî hilâllerin takıldığı, ruhları sakinleştiren, ezelî huzur işareti hurmalarının dallarını hangi kurtarıcı rüzgâr, hangi sabah rüzgârı titretecek?

Yiğit padişahın:

Hâfız'a, Bağdat'a imdad etmeğe er yok mudur? mısraına lâyık bir muhafızın olsaydı bari. Ama ne gezer? Seni kırk haramiler çetesine rahmet okutan köksüz ideoloji saplantılılar, despotlar bastı sık sık. Son anda islâma sarıldılar. Ama, bade harab-ül Basra. Can boğaza geldikten, ölüm hırıltısı işitildikten sonra, iman, hidayet ne derece geçerli olabilir?

Ey İmam-ı Azam, Abdülkadir Geylâni, Cüneyd-i Bağdadî, Hallac-ı Mansur ve Halid-i Bağdadî şehri! Fuzuli-i Bağdadî şehri! Ne yaman talihin varmış!

Moğol istilasını gördün. Yüz binlerce insanın kılıçtan geçirildi. Halifen atların nalları altında ezildi. Bilginlerin, zarif ve lâtif halkın kıyamet günlerini yaşadı. İlimlerin ve edebiyatların en yücesini bağrında barındıran yüz binlerce eşsiz kitap, Dicle sularına atıldı. Dicle, haftalarca kan ve mürekkep aktı.

O gün bugün gerçek dirilişine eremedin. Ama yine de kendine mahsus, sessiz, fakat tantanalı, mütevazi, fakat muhteşem hayatını sürdürdün ve yirmi birinci milâdî yüzyıla yaklaştığımız şu güne kadar geldin. Fakat şimdi yakılıp yıkılıyorsun. Gördüğün kanlı ihtilâller, katliamlı istilâlar, işgaller, bugün uğradığın felaketin yanında bir hiç mesabesindedir.

Bir mucize olsa da, Tanrı seni korusa diye dua etmekten başka ne yapabiliriz? Seni koruyacak olan, tüm İslâm Âlemiydi. Yıllarca haykırdık. Ama ne yazık ki, kulaklara sesimizi duyuramadık.

Ey kutlu şehir! Alınyazın, Kerbelâ'ya komşu olman yüzünden mi bu kadar yanıktır? Ciğerin kavrulmuş gibi, birden, ateşin içine, bu acı hatıra yüzünden mi düştün yoksa?

Ağlamaktan pınarları kurumuş gözlerimiz, yine de senin için yaş döküyor. Senin için ağlıyoruz sevgili Bağdadımız.

Sen ki, bin bir gece masallarının şehrisin. Haydutların bile sevimli hale gelmiş masallarında. Sen ki, ipekten çarşıların, mermerden medreselerin, nurdan ilimlerin, gönül ışığından kerametlerin unutulmaz, tarihin altın sayfalarından silinmez şehrisin, hangi zalim düşünce, şimdi seni yerle bir etmek ve yerin altına geçirmek istiyor?

Senin arkandan bir anıt dikilemez. Çünkü: sen o anıt şehirsin ki, hiç bir anıt, özünde ve anlamında seni bütünüyle sembolleştirip ifadelendiremez.

Senin için bir ağıt söyleyebilmesi için, senin en uzun ve en yürek yakıcı bir ağıt olan tarihini kalbinde hissetmesi gerekir şairin. Ey Dicle şehri! O Dicle'nin şehri ki, ruhumuzdan çıkar, dolunaylarda yıkanır ve hurmaları selâmlayarak denizlerin sonsuzluğunda birlik şarkısını söyleyerek faniliğe karışır.

Biliyoruz, bu acıları çekmen mukadderdir, aziz şehir!

Daha, Birinci Dünya Savaşı'nda, seni ingilizlere karşı korumak için canlarını veren mehmetçiklerin kanları sıcak, şehitliğin nurlandırdığı vücutları cap-

canlı, garında, toprak altında taptaze duruyor. Bir Diriliş gününü bekliyorlar. Bir gün, er veya geç, Büyük Diriliş gerçekleştiğinde, Tanrı'ya en samimi yönelişin yolunu açma görevi sana düşecektir. Taşın üstünde taş kalmasa ve çocukların, kadınların, yaşlı genç insanların bitmez tükenmez bombardımanlar yüzünden havaya savrulsa da, yine, kader, bir gün, senin bu görevini tamamlaman için ömrünü sürdürmene izin verecektir. Kıyamet kopsa da, kıyamet öncesinin namaz atlısını sen çıkaracaksın. Yüz kez aynı şartlar zuhur etse, yüz kez sen çıkaracaksın o eşsiz atlıyı.

İçinde çıkan veya dıştan gelen zulümle savaşman, seni pırıl pırıl bir ruha kavuşturacak eninde sonunda. İslâm Âlemi için, diriliş için, kıvılcım olacak bir ruha kavuşturacaktır bu çile seni.

Sana ağıt değil, bu korkunç şartlarda dahi, diriliş destanı, ilâhisi ve marşını söylemek istiyoruz.

Ruhumuza geçmiş olan ulu şehir! Maneviyat şehri! Kutsallığı en derinden hisseden şehir! Sana atılan her bomba, inan ki kalbimizi en can alıcı yerinden yaralıyor. Seninle beraber yaralanıyoruz ey Bağdat! Seninle beraber ölüyoruz.

Ama seninle beraber dirileceğiz.

BATI MEDENİYETİ'NİN İNTİHARI MI?

Körfez Savaşı denilen, gerçekteyse Irakla Amerika ve yandaşları arasında olan savaşı tarih bazında düşündüğümüzde, Rönesansla yükselmeye başlayıp yirminci milâdî yüzyıl başında zirveye çıkan, fakat ardından hemen inişe geçen Batı Medeniyetinin adeta intihara niyetlendiğini sezinlemiş gibi oluruz. Batılıların, Irak'ı Kuveyt'ten çıkartmak için kansız ve çok daha etkili imkânlara sahip oldukları halde, yüz binlerce insanı öldürme, evlerini yıkma, Bağdat gibi, Basra gibi bir daha eşi meydana getirilemeyecek şehirleri yerle bir etme, İslâm Medeniyeti'nin benzersiz eserlerini yeryüzünden silme ve zamana beş, altı, yedi bin yıl dayanmış Mezopatamya Medeniyeti kalıntılarını koruyan müzeyi bile bombalama yoluna gitmeleri, yaşamak veya varolmak için "şiddet"ten başka bir güce sahip olmadıklarına inandıklarını göstermiyor mu? Ama, bu, bir inanç mıdır, yoksa inançsızlık mı? Bu, kendine güvenin en yüksek derecesinde olduğunun ifadesi içinde, kendine hiç güvenmemenin lisan-ı hal ile dillenişi değil midir?

İngiltere'nin Birinci Dünya Savaşı'nda Ortadoğu islâm ülkelerini kana ve gözyaşına boğması, tüten ocakları söndürüp dikili duran her taşı devirmesi kendisine bir şey kazandırmadı. İki dünya savaşından da galip çıkan İngiltere, sonunda, dev imparatorluğunu yitirdiği gibi bugün de hızla büyük devlet olma çizgisinden aşağıya inmektedir. Kendini belki aslan sanıyor halâ. Ama bu aslan, ihtiyar bir aslandır. Dişleri kesmeyen, pençesi tutmayan, takattan düşmüş bir aslan. Belki yelesi de, takma bir yele. Genç bir pençe uzansa, bu yelenin sahteliği ortaya çıkacak.

Ortadoğu'dan koğulan İngiltere, bu kez, Amerika'yı, devreye girmesi için tahrik etti. Maksadı Amerika'nın kuvvetinden yararlanıp, elden kaçırdığı sömürgeleri yeniden ele geçirmekti. Akıl kendisinden, kuvvet Amerika'dan olacaktı. Öyle anlaşılıyor ki, İngilizler kendi akıllarını çok beğeniyorlar, Amerika'yı da beyinsiz bir manda gücü gibi görüyorlarmış. Amerika'yı önüne geleni yakıp yıkan, deviren bir güç gibi kullanacaklar, sonra parsayı o üstün akıllarıyla kendileri toplayacaklardı. Fakat zaman gösterdi ki, Amerika, sadece bir kuvvet değil, siyaset ve diplomasinin tüm inceliklerini öğrenmiş yeni bir dev güçtür. Hilede de İngilizleri geride bırakmıştır bu anglosaksonların amcaoğulları. Saf veya aptal görünümlerine kananlar yalnız kendilerini aldatmış olacaklardır. İhtiyar arslan, artık bu genç kaplanın arkasında kös kös yürümekten başka çare olmadığını anlamıştır. Artık, İngiltere, Fransa ya da başka bir Avrupa ülkesi, tek başlarına Ortadoğu'ya saldırmayı düşünmenin akıllılık olmayacağını anlamışlardır. Hepsi, Amerika'nın kuyruğuna takılıp geleceklerdir.

Nitekim bu son savaşta öyle oldu.

Avrupalılar geçmişten yarım yamalak da olsa bir şeyler öğrendiler ama, Amerika'nın, gücünün sarhoşu ve öfkesinin tutsağı olmakta devam etmesi yüzünden olsa gerek, yakın tarihteki İngiltere misalinden ibret almadığı görülüyor. Evet, üstünde güneş batmayan imparatorluğun yerinde yeller esiyor. Hem de arka arkaya iki dünya savaşının zaferiyle taçlandığı halde. 1900 yıllarında zirve halini, altın çağını yaşayan bu imparatorluk, aradan elli yıl geçmeden tuzla buz olmuştur. Ne kadar zengin ve taze bir güç olursa olsun Amerika'yı bu örneğin kara kara düşündürmesi beklenirdi. Ama ne gezer! Kendine aşırı güvenen Amerika, aynı yolu izleyerek, kuvvet ve hile yoluyla tüm Ortadoğu yeraltı servetlerini ele geçirmek için savaşın en korkuncunu başlatmıştır.

Bugün için bir ara verilmiş olsa bile uzun vâdeli düşünülürse bu savaşın sürüp gideceğini söylemek bir kehanet olmaz. Yüzbinlerce ölü olan bu savaşın kapanıp gideceğini, bu kadarla kalacağını sanmak büyük bir aldanış olur. Arkası gelecektir savaşın. Yıllarla, hatta onyıllarla ifade edilebilecek zaman boyutlarınca sürüp gidecektir. Sonunda, Afrika ve uzak Asya da savaşa kendilerini bulaştırmaktan kurtaramayacaktır. Kimse söylemese de, bu, adıyla sanıyla Üçüncü Dünya Savaşı'nın ta kendisidir.

— • —

Batı Medeniyeti, yaşayabilmek için kuvvetten başka imkâna sahip değil miydi?

Bizce sahipti. Teknoloji ona her an yeni imkânlar bağışlamaktadır. Bu imkânı silâhları geliştirme yö-

nünde değil de, ekonomileri geliştirme, hizmetleri kalitelendirme yönünde kullansa, sulh ve sükûn içinde yaşamını sürdürürdü. Ancak, sanayiinin büyük ölçüde petrole bağlı oluşu, petrolün de daha çok Ortadoğu'da bulunuşu, tüm dünya sanayiinin bu bölgeyi ele geçirme hırsını kamçılamıştır. Unutmayalım ki, Amerika için, en büyük rakip sanayiler, Alman ve Japon sanayileri, petrole yüzde yüz bağımlılık içindedirler. Amerikan ekonomisi petrolü tekeline alabilirse, bu iki rakip sanayii avucunun içine alır, onları kıskıvrak kuşatmış olur. Bütün bunlar doğrudur. Ama bunları sağlamak için kuvvete başvurma, hele hele bunlar için şehirleri yok etmeğe, evleri yıkmağa, insanları kitle halinde öldürmeğe değer mi? Amerika amacına o kadar kapanmış ki, yan etkiyi düşünmüyor.

Bize kalırsa, bu etki, yan etkiden daha fazla olarak büyük bir tepki doğuracak ve ümit olunur ki islâm dünyasının uyanmasına sebep olacaktır. (İslâm Dünyası bu korkunç saldırıdan da etkilenip uyanmazsa, uyanmak için daha büyük bir saldırı mı bekleyecektir?) Batı dünyası, bu davranışıyla islâm ülkelerini ya tam kölelik, ya tam bağımsızlık yollarından, bu iki yoldan birini seçmeğe zorlamıştır. Oysa, zaten onurun istediği bu çözümü, müslümanlar erteleyip duruyorlardı. Çünkü: çözüm, ancak büyük fedakârlıkla sağlanacaktı. Şimdi, Batı, islâm dünyasını harekete geçmeye zorlamış bulunuyor. İslâm dünyası, artık, ya ölüm ya varoluş, ya kölelik, ya efendilik, ya esaret, ya özgürlük diyerek ayağa kalkmak, dirilmek ve düşmanlarına ölümcül darbeyi indirmek zorunda.

Evet, bizce uzun vâdede Batı Medeniyeti intiharı seçti. Ekonomi yoluyla, kültür yoluyla, erdem yoluyla üstün ve hakim olma yolunu değil, kuvvet yoluyla, korkunç silâhların gücüne dayanarak müslümanları ezme ve servetlerini ellerinden alma yolunu seçti. Tıpkı, bir zamanlar kızılderilileri yok edip ülkelerini zaptettikleri gibi şimdi de islâm ülkelerine, aynı şekilde, katliamlarla sahip olmaya çalışıyorlar.

— • —

İntihar psikolojisinin zemini, darlık, karanlık ve ruhça fakirliktir. Tanrı'ya inanma ve güvenme, sıkışıp çaresiz kalan insana yeni ufuklar açar. İnsanları sevme, tevekkül, feragat ve fedakârlık gibi duygular, insana ölümü seçmenin dışında imkânlar bulunduğunu gösterir. Batı, aslında, şu anda dünyanın en zengin ve imkânlı bölgesi olduğu halde, sanki başka çaresi kalmamış gibi başka bölgelere intihar saldırıları düzenlemekle, dindar görünmesinin sahteliğini, gösterişten ibaret olduğunu lisan-ı hal ile ifşa ve itiraf etmiş olmuyor mu?

Asya ve Afrika'da tam milliyet, kültür ve din yönünde uyanmalar olup da Batı etkisi silineceği anda televizyonu keşfedip bu ülkelere süreklice dizi ihraç ederek yeniden onları ruhça yozlaştırıp boyunduruk altına almasını bilen Batı, her sıkıştığında bu tür teknolojik patlamalarla üste çıkmasını beceren Batı'ya ne oldu ki, bu kez böyle dolaylı ve uzun vâdeli bir etkileme aracı veya sistemi arayışını bir kenara bıraktı da, doğrudan doğruya bu ülke insanlarının tepesine bomba yağdırmaktan başka çare bulamadı? Sosyalizm, komünizm gibi milletleri uyutan afyonla-

rın etkisinin geçtiğine inanmasını tabii bulsak bile, yeni düşünce dizileriyle şansını denememesi, artık büsbütün karamsarlığa, dipsiz bir umutsuzluğa gömüldüğüne mi işaret ediyor?

— • —

Ah, insanoğlu ne kadar da gururludur! Allaha teslim olmamak için cinayetlerin her türlüsünü, hatta nerdeyse astronomik, kozmik boyutlara varanını bile göze almakta, intihardan önce çevresine verebileceği en büyük zararı vermeye çalışmakta. Saldırıyı bir intihar biçimi gibi seçmekte.

Batı Medeniyetinin varabileceği son nokta bu. Tevekkül ve tevazudan bihaber ve binasip bir medeniyet. Oysa, sözde dinlerinde tevazu güya büyük bir yer tutuyor. Anlaşılıyor ki, gösterişten ibaret bu tevazu iddiası. Zaten, tevazu iddia edilirse, tevazu olmaktan çıkar. Tevazu yaşanır. Kimselerin farkında olmadığı şekilde yaşanır.

— • —

Batı için bu durumda bir tek şans kaldı. O da, teknolojinin gelişmesi ve iletişim araçlarının ilerlemesi sebebiyle islâmın Avrupa'da, Amerika'da ve Rusya'da yayılması. Bu olursa ve bundan önce Batı bu delice saldırıları cinsinden hareketleriyle intihar etmezse, tüm dünyayla birlikte ona da bir kurtuluş kapısı açılır.

Yeter ki, doğuda olsun, batıda olsun, insanlar geçmişin korkunç deneyiminden ders alıp pişman olsunlar, tövbe etsinler.

KİMLİĞİN YENİDEN KAZANILMASI

Müslümanların yüzyıllardır süren bunalımlarının temelinde kimlik problemi yatıyor. Kimliği yitirip yitirmeme, yenileyip yenilememe, yeniden kazanıp kazanamama problemi. Bir diğer deyişle "kişilik" problemi. İnsan ve toplum olarak en kişilikli öz ve görünüm sahibi olan müslümanlar, ilkin haçlılar ve moğolların, daha sonra da modern denilen çağda, batılıların sürekli hücumları sonucunda maruz kaldıkları şokun etkisiyle kimliklerini yitirme ya da en azından ondan kuşku duyma durumuyla karşı karşıya geldiler.

Tasavvufta söz konusu olan "ölümden önce ölme" ya da Tanrı önünde yokolma, kimliksizleşme ya da kişiliksizleşme anlamına gelmez. Tam tersine, kendi benliğini Allah'ın varlığı karşısında yok eden mümin, en kalıcı kimliğe kavuşmuş ve en kişilikli durumalışı kazanmış demektir. Bu dünyayı, öteki dünyanın niteliklerini belirleyici kabul eden inanç, insana her an için kişilikli bir kimlik sahibi olma borcunu yüklüyor. Tanrı önünde kendi benliğini yokeden

müslüman, bu "yok oluş"un ucunda yepyeni bir varlıkla, en büyük ve güçlü bir varoluşla varolmaktadır.

Batılının varlık iddiası, benlikçilik, gurur psikolojisine dayanmaktadır. Müslümanın varoluşu ise, tevazu ahlâkına. Düşünce, metafiziğe uzatıyor bu ahlâkı. Oysa, batılının davranışı psikoloji alanında mahpus kalıyor. Mahkûm kalıyor da diyebiliriz; olumsuz kalıyor da...

Saldırgan Batı, doğulunun bu mütevazi içe dönüklüğünü bir zaaf gibi gördü. Bu yüzden doğuyu, islâm ülkelerini istila cesaretini buldu kendinde.

Yeniden dirilişin gündeme geldiği çağımızda, islâm düşünürleri, müslümanın kimliğini ve kişiliğini yeniden saptama zorundadırlar. Bu tanımlama, yeniden doğuşun ilk şartıdır.

"Kâfirlere karşı sert, birbirlerine karşı yumuşaktırlar.." kutlu ölçüsüne göre, mutlaka, düşmanların gururunu kırıcı bir kimlik ve kişilik gösterme, müslümanın, topluma karşı, Allah'a karşı birinci görevidir. Fenafillah denilen tasavvuf makamı, islâm düşmanlarına, o ilâhî celâli göstermeyi gerekli kılmaktadır. Yoksa, inançsızlar ya da kara inançlılar önünde kendini yoketme, tevazu demek olmaz. Tevazu ile zilleti birbirine karıştırmamak gerekir.

Muhammed İkbalin "hudi-bihudi" kavramlarıyla anlatmak istediği "benlik", kişilik ve kimlik anlamındadır. Müslümanın kimlik ve kişilik sahibi olmasını vurgulamaktadır düşünür. Yoksa "egoizm" anlamına bir benlikçiliği öneriyor değil. "Büyüklenenlere karşı büyüklenme sadaka gibidir." hadisi de bu gerçeğin temelini oluşturur.

Toplumun dertlerine ilgisiz kalan kişi, tasavvu-

fun istediği faniliğe ermiş kişi değildir. Tanrı yolunda çileler çekip ermişliğe varan kişi, kendisini topluma adayacaktır. Toplum hizmeti onun gözünde yaşama şeklini belirler. Toplumun meseleleriyle ilgilenmeyen kişi, asıl kendi miskin benliğinin kurbanı olmuştur. Nefsi için korkuya kapılanları, ya da dâva uğruna katlanılması gereken çilelere katlanamayanları, üstün kimlikli müslüman saymağa imkân yoktur.

Müslüman, islâm toplumundan kendini soyutlayamaz. Müslümanlar, sadece aynı inancı taşıyan bir cemaatin mensupları değildirler, bir milletin mensuplarıdırlar da. Birbirlerine sımsıkı kenetlenmiş, birbirlerinin dertlerini dert edinmiş kardeşlerdir. Bir medeniyetin mimarlarıdır, bir vatanın örücüsüdürler. Savaşta ve barışta, gece ve gündüz toplumu gözetme, koruma ve o uğurda gerekirse hayatını feda etme müslüman kişiliğinin ayrılmaz bir özelliğidir. Şehitlik, gazilik manevi mertebeleri de, fizikötesi yanlarıyla birlikte, islâm milletinin mensubu olmanın toplumsal mevkiidir de.

Müslüman kimlik ve kişiliğinin özünü, Tanrı önünde benliğin yokluğunu ve hiçliğini hissetme, Ezelî ve Ebedî varlığı müşahede etmenin sevinç, güven ve gücüyle donanma, toplumla haşir neşir olma, toplumun menfaatini kişisel çıkardan önde görme, medeniyeti, milleti, yurdu, toplumu düşmanlara karşı koruma ve olumsuz etkilerden arındırma gibi duyuşlar ve fiiller meydana getirir. Görüldüğü gibi bu öz, metafizik, psikolojik, sosyolojik boyutlar taşımaktadır. Toplumsal sorumluluk ve bilinç, bu özün yarısını ifade eder.

— • —

Çağımızda müslümanın ihya etmesi gereken unutulmuş önemli sünnetlerin başında, düşünce ile birlikte, işte, bu, toplum konularıyla yakından ve içten ilgilenme vazifesi de gelmektedir. Kaybolmuş içtimaî dayanışma ve sorumluluk, direnç ve direniş vasıflarımız bu bilincin ortadan kalkması sebebiyle etkisizleşmişlerdir. Şimdi, bu duygunun yeniden doğuşu, öncelikle ele alınması gerekli bir davranış gibi bizden bir atılım beklemektedir.

— • —

Tüm savaş, kimliğin yeniden kazanılması içindir, kişi olarak da, toplum olarak da.

Diriliş hareketi, kimliğin yeniden kazanılmasının sistemi olarak çağımız İslâm hareketinin çekirdeğini teşkil edecektir.

— • —

Ve diriliş gerçekleştiği gün, müslüman ve toplumunun kimliği ve kişiliğinin güneş gibi parladığını, Japonya'dan Amerika'ya, tüm doğu ve batı insanları görmüş olacaklardır.

VAHŞET MEDENİYETİ

İnsanlığın, belki de, önümüzdeki yüzyılda en önemli meselesi, vahşetin geri gelmesini önleme olacaktır. Bin yılların öncesinin vahşetini. Çünkü: adeta motorize kuvvetler halinde, nükleer güçle donanmış vahşet, ilk çağların, tarih öncesinin vahşeti geri geliyor. Sanki, önlenemez bir kuvvetle geri geliyor.

Bu vahşet, eski vahşetten de aslında çok farklı. Yani sadece tabiat halinde oluş vahşeti değil. Tabiat ötesi vahşet. Mekanik vahşet. Aklın soyutlanmasıyla gelen vahşet. Kalbin, gönlün tasfiye edilmesi, devre dışı bırakılmasıyla elde edilen anti-tabiat, anti-medeniyet. Kızılötesi vahşet, morötesi vahşet.

Evet! Çırpınan medeniyetin çığlıklarını kulaklar işitmez olmuştur. Ne yazık ki, gelen vahşetin gürültüsü, insanî feryadı bastırmaktadır.

Sadece tabiat ölmemekte, aynı zamanda, ölümün içinden yeni bir vahşet fışkırmaktadır. Yeni bir merhametsizlik, yeni bir tür yılan soğukluğu.

Sistemleşmiş bir vahşet medeniyeti, yeryüzünü, henüz gözle görünmeyen güçleriyle adım adım fethetmekte.

Bir vahşet ki, adeta yerden göklere ağmaya başlamıştır. Göklerden yere yağmaya. Üstten, aşağıdan, önden, arkadan, yandan vahşet kuşatması içinde insan.

Bir vahşet ki, bunu sadece bir "çevre" problemi saymak, insanın en büyük aldatmacası. Çevre izciliği, çevre korumacılığı, işin göz boyaması ve daha kötüsü, insanın kendi kendini aldatması. Oysa, bu vahşet, insanın içinden fışkırıyor. Bu vahşet, insan ruhunun kanseridir. Bu kanser, ruha dal budak salmış. İnsanın, Tanrı'ya ve ötedeki âleme, hesaba inanmamasının karşılığı, cezası. Bu vahşet, cehennemden bir yaprak, bir pencere. Bu vahşet, ilâhî bir ceza insanoğluna.

Bu vahşet, öncelikle insanın tabiata olmaktan çok, insanın insana vahşeti. Bu vahşet, durmadan ve durdurulmadan, insanın tabiata ve eşyaya yönelttiği vahşet ve zulüm durmaz. Sadece onunla uğraşmak ateşi dış yüzünden söndürmeye çalışmak demektir. Oysa, içte gürül gürül vahşet ocağı yanmakta ve bu ateşi insanoğlu en yanıcı maddelerle beslemekte, sonra da dıştan, alevlendirmekten, daha da kızıştırmaktan öte bir etki yapmayacak olan bir su serpimiyle söndürülmesini ummaktadır.

Ey insan, kendi kendini kandırıyorsun. Sen, gerçekten ateşin sönmesini istiyorsan, neden, ona, odun üstüne odun taşıyorsun? Önce, gerçek bir niyetle niyet et. Sonra, işe kendinden başla. Tanrısızlık vahşetini önce kendi içinde söndür. Sonra diğer insanlara geç. Eşya ve tabiat, insan zulmünden kurtulduğu gün, kendi kendilerini arıtmasını bilirler. Tanrı'nın, kanun ve kuralları, saptırılmadan işlediğinde, insa-

noğlu da, tabiat ve eşya da, hakiki medeniyetin huzur ve sükûnuna, gerçek gelişim mutluluğuna kavuşmuş olacaktır.

— • —

Betonarme, mimari vahşeti, pop, müzikal vahşeti simgelemekte. Ağaç ve taşın, armonik yumuşaklığın hakkı unutulmuş. Edebiyat, bir münzevi. Öksüz ve sahipsiz. Siyaset dolambaçlı vahşetin yarış arenası halinde.

— • —

Vahşet, dini köşeye sıkıştırdığını sandığı her zaman, sevinç çığlıkları atıyor. Bu tek gözlü canavar, hakikat kaderinin harbisinin göğsüne saplandığını gördüğü zaman, bedelini ödeyecektir bunun.

Dinin, samimiyetsiz, çıkarcı kişilerce sömürülmesi de, vahşeti cesaretlendiren bir başka talihsizlik olgusu.

Din, yalın kılıç, saf ateş, erimiş maden kıvamını tekrar kazandığında, vahşetin her türlüsü, kaçacak delik arayacaktır.

— • —

Zulme, kötülüğe, inkârcılığa karşı savaş, savaşın bu türlüsü, insanoğlu için, bir vahşet değil, rahmettir. Bir nevi, savaşa karşı savaş, vahşete karşı savaştır bu. Vahşeti ortadan kaldırma, bizâtihi merhamettir. Kısastır bu ve "kısasta hayat vardır" der kutlu kitap.

— • —

Dünya kaç kez kararmış olursa olsun, bir kez daha güneş doğacak ve ufuklar yeşilliklerle donanıp canlanacak ve gönül medeniyeti yeniden çiçeklenecektir. Vahşet, bu dünyanın mirasçısı olamaz. Mezar kazıcı, mirascı olamaz. Bahusus ki, gömülecek ölü yoksa, kalmamışsa.

— • —

Reklâm ve propaganda, vahşetin ateşten dilleri. Yılan dili, ejderhanın dili gibi çatallı. Reklâm, olanı, olduğu gibi değil, yalancı bir vaad sisi içinde allanmış pullanmış gösterir. Yozlaşmanın birincil vahşetidir reklâm. Gözü sömürür ve adeta onu dibine kadar kazır. Reklâm ve propagandalar, Çin Seddi'ni aşıp İnsanlar Ülkesini basan vahşetin yecüc ve mecüçleridir.

Hakikat erleri, diriliş erenleri lâzım ki, bu vahşi gidişi durdursun, sulh ve sükûn dünyasını geri getirsin.

İslâm, halktaki kalıntı izi olarak değil, tüm aydınları saran en yüce ideal heyecanı olarak geri gelmeli ki, vahşetin, şehrin göbeğine gelip yerleşmiş olan yerinden kımıldamaz tankı, paramparça olsun, tuzla buz olup havaya savrulsun.

— • —

Evet, kılık ve görünüm ne olursa olsun, dünyanın yaradılışından kıyamete kadar bir savaş sürüp gidecektir: Medeniyetle vahşetin savaşı. Kimi zaman vahşet, kendini medeniyet diye kabul ettirse bile, gerçek değişmez. Savaş sürüp gider. İnsanlar da, hangi taraftan iseler, onun rengiyle renklenirler.

Kendilerini böylece yorumlamış ve değerlendirmiş olurlar. Kendilerini yargılamış olurlar. Belki de kendi kendilerini mahkûm etmiş veya aklamış olurlar. Kimi zaman bunun farkında olurlar, kimi zaman da bunun farkında bile olmazlar.

— • —

İnsanoğlunun günahları birike birike kalın bir kir tabakasına dönüştü adeta ruh üzerinde. Vahşetin besini olan bir kir tabakası. İnsanı, görülme ötesi gerçeklerine karşı duyarsızlaştıran, inceliklere, gerçek güzelliğe karşı körleştiren bir tabaka. Güneşin ışınlarına geçit yok diyen kapkara bir bulut gibi. Ruhu esir tutan bir sansür gibi. Onu konuşturtmayan, adeta ambara kilitleyen.

Haram, günah ve kötülük, hiç bir çağda bu derece hükümran olmadı. Hiç bir yüzyılda, bu denli donanık çıkmadı insanoğlunun karşısına. Örgütleniş ve araçlarla donanmışlık, bu üçlünün gücünü oluşturuyor. Bir sacayağı ki, idam sehpasını canlandırıyor. Bir sacayağı ki, ucunda insan sallandırılıyor. Bu yüzdendir ki, insanoğlunun trajedisi hiç bir yüzyılda bu denli koyu ve acınası olmadı. Manen, Hz. İsâ'nın asıl çarmıha çekilişi, bu asırda ve onun dinine mensup olduğunu iddia edenler tarafından... Ama aldanıyorlar. Hz. İsâ'nın dini, onların sandığı, gördüğü din değil. Hz. İsâ, öbür peygamberlerden, onların yolundan, dininden ayrılacak değil. Onlar ne kadar anarşizm ve şiddet açısından Hz. İsâ'ya yeni bir yorum getirmek ve onu yumuşak bir şekilde de olsa onların yanında göstermek isteseler de, gerçeği de-

ğiştiremeyeceklerdir. İncil'de Hz. İsâ'ya atfedilen "ey engerek nesli!" seslenişi doğruysa, bu sesleniş, böylelerine sesleniştir; vahşetin medeniyet kılığındaki gladyatörlüğünü yapan o şiddetin, dehşetin, anarşinin ruhlarını bürüdüğü çağımız taş devri insanlarına hitaptır.

Hz. İbrahim de, Hz. Mûsa da, Hz. İsâ da, Hz. Peygamber'in yanında günümüzde yeniden hatırlanacaklardır. Çağ böyle dirilecektir. Bu hatırlanış yeni bir yorumlanış gibi gözükse de, gerçekte, bu yorum asıl yorumun yenilenişi, yeniden göğerişi, çağın, şartları sebebiyle yeni görünümler kazanışı olacaktır. Diriliş, hep diriliş. Bu anlamda diriliş.

Hayat bir savaştır ama Batı'nın felsefesinde olduğu gibi kuvvetlinin zayıfı ezdiği, vahşet medeniyetinin rahmet medeniyetini ezdiği bir savaş değil. Hayat, hak için yapılan savaştır. Hayat, vahşete karşı açılmış sürekli savaştır. Ama sanıldığı gibi, sadece tabii vahşete karşı değil, asıl, şeytanın, insanın sebeb olduğu vahşete karşı açılmış bir savaştır hayat. İslâm'ın anladığı hayat savaşının anlamı budur. Bu savaşta islâm'ın kılıcı, rahmet kılıcı, merhamet kılıcıdır.

— • —

Ey yeni nesil, Diriliş Nesli! Aslan Nesil! Diriliş Erleri ve Erenleri Nesli! Derlen, toparlan, bir araya gelip örgütlen. Sana verilen haklar bu kanunî örgütleniş için yeterlidir. Allah'ın verdiği haklar açısından bakıldığında ise, bu senin için bir görevdir de. Bir araya gelmeniz farzdır sizin için.

Vahşet medeniyetinin açtığı tüm yaralar, senin tedavini, şifa veren merhametini bekliyor. Tüm çözümsüz gibi görünen sorunların, Allah'ın izniyle ve yardımıyla, hakkından sen geleceksin. Adeta harika kabilinden çözümlerle, kördüğümü kesen İskender'in kılıcı gibi keskin müdahelelerinle, kangrenleşen uzuvları sıhhatine kavuşturacaksın.

İçimize sokulmaya ve yerleşmeye çalışan vahşeti, senin manevi seddin durduracaktır. Bu yecüc mecüclere karşı Hakkın Çin Seddi'ni, sen yeniden öreceksin Diriliş Nesli! İmkânsızlıklar içinde olman, seni ürkütmesin. İmkânlarının gururuna kapılanların âkibetini tarih bize göstermiştir. Gurura kapılanların düşmanı Allah'tır. Çünkü: onlar Allah'la yarışa girmişlerdir. Allah'la yarışa girenin vay haline!

Kuvvetlerin vardır, kudretin vardır, korkma Diriliş Nesli! Vahşete karşı silâhsız değilsin. Allah'ın sana verdiği melek güçleri vardır. Tank gücünün de, nükleer gücün de ötesine geçen melek güçleriyle donanmış durumdasın. İnsan güçleriyle donanmış durumdasın. Yeter ki, bunun farkına varıp bilincine eresin. Yeter ki, yeniden doğmasını bilesin yeni şafakta. Fecirlerin değerini idrak et. Diriliş Nesli! Oruçtaki, namazdaki, Tanrı'yı anmadaki gün doğumlarına ve dirilişlere er. Yeter ki, Kur'ân'la birlik ol. Kur'an'ı ruhuna geçir ve onun yeryüzündeki gerçekleşimi ol. Haccın, zekâtın ve cihadın özünü kavra, öz anlamına er. Neye öncelik vereceksin, neye sonralık, bunu ayırdığın, farkettiğin gün büyük bir sırrı keşfetmiş olacaksın. Başarının sırrına ermiş olacaksın. Bugün, büyük bir gün olacaktır. Ne mutlu o günlere erenlere!

İnsanlar! Gelin, Tanrı'nın yoluna dönelim. Gerçek medeniyet yolu, Tanrı'nın yoludur. Çağ dışı olan, vahşet medeniyetidir. Hakikat medeniyeti değil. Tanrı yasakları ilk anda insana acı gibi gelse de, sonradan, şeker tatlılığındaki şifasını gösterecektir, ilaç gibi. Vahşetin tatlı gibi gelen hapları ise, zehirdir. Uyuşturucudur, yozlaştırıcıdır, yıkıcıdır, çökertici-dir.

İnsanlar! Gelin Allah'ın yoluna dönelim. Bu dönüş, olan günahlarımızı da ilâhî bir ışık süpürgesi gibi süpürüp silsin.

Ey insanlar, mitolojik değil, arkeolojik değil, yaşanan bir destanın, kahramanları olmak istiyorsanız, hakikat medeniyetini -ki o Allah'a aittir- yeniden yürürlüğe koyma şerefi kendisine bağışlanan diriliş erlerinden olun, diriliş erenlerinden olmayı dileyin.

DOĞUM IŞIĞI

Peygamber Efendimiz'in doğumunu anıp kutlarız. Bu anış, kutlu gecelerimizden birini, Mevlid Kandilini oluşturur. Kandiller, dinimizin esası değil, süsüdür. Camide kandil nasıl tapınağın içini aydınlatarak Allah önünde eğilmemizi hakkıyle yerine getirmemize imkân sağlıyorsa, kandiller, kandil geceleri de ruhumuzun tam bir mânevi diriliş ve bütünleniş içinde aydınlanmalarını hazırlar ve ifade eder. Kandiller, uhrevî âleme miraç için bir nevi ruh pisti ve platformlarıdırlar.

Kandillerde tüm manevi ve uhrevî yakınlaşmalarımızı toplu halde yaşarız. Oruç tutar, nafile namazlar kılar, büyük camilerimizi ziyaret eder, ölmüş büyüklerimizin türbe veya mezarlarına uğrar, fatihalar okur, dualar ederiz. Bir nevi, olduğumuz yerde hac yapıyormuşuz gibidir bu maneviyat demetine dalışımız.

Kandillerin Osmanlılarda ve bilhassa İstanbul'da o kadar zengin, dolu ve dallı budaklı kutlanışının ardında şüphesiz Hz. İsa'nın doğumunu dinin esaslarından yapıp büyük gürültüler ve gösterişlerle kut-

layan Hıristiyan dünyasıyla yarışma duygusu da gizli. Nasıl top tüfeğin karşısına topla tüfekle çıkmak gerekli ise, toplum kurumlarının karşısına da yine toplum kurumlarıyla çıkmak zarurettir. Ancak hıristiyanların noeli kutlamalarıyla bizim kandillerimiz arasında gören gözler için ne kadar büyük fark var. Onların kutlaması, geceyi içki, kumar, çam katliamı ve zaman boğazlaması yapmakta iken, bizim kutlamalarımız, namazlar, tekbirler, selâvatlar, nâtlar, ilâhilerle, tüm ruhun lâmbalarıyla donanır, aydınlanır. Onların neşesi, sarhoş neşesi, bizim sevincimiz, şölenimiz Allah'a yaklaşma sevinç, neşe ve şölenidir.

Geçmiş zamanlarda, tarikat, tekke ve zaviyeleri, camilerle birlikte kandilleri nasıl bir ermiş halesiyle kuşatmıştı, bir düşünsek, bulur, bir araştırsak, hatırlarız. Toplum olarak hatırlarız. Şiir ve ilâhî musikinin sarıp sarmaladığı, mevlid ahenginin alıp uzak yolculuklara çıkardığı, semanın döne döne göğe yükselttiği gönüllerin şöleni olmuştur hep kandil geceleri.

Ve dedelerimizden kalan bir mirastır bize. En değerli bir mücevher gibi.

İslâm Dünyasının orta yerine düşen bölgelerde, belki bu anışlar, hatırlayışlar, sessiz, şekilsiz ve görüntüsüz, toplumdan çok tek kişi ruhunda kutlanmıştır, kutlanmaktadır, kutlanacaktır. Ama serhatlarda, düşmanın islâmı yok etmek için maddî ve manevi tüm gücüyle yüklendiği sınır bölgelerinde daha çok sese, ışığa, görüntüye ve harekete ihtiyaç var. Bu yüzden atalarımız tarikat kurumlarını ve kandil törenlerini, islâm kaynaklarının sağlam uçlarına

bağlı bir biçimde tesis ettiler. Aranırsa fazla kurumlaşmış olmamakla birlikte ilk çekirdekler, tohumlar, Peygamber Efendimiz ve Sahabileri döneminde bulunur. Kur'an ışığından demetler alındığını görür aydınlık akıl, gönül ve göz.

Kandiller, sevap demetleri, desteleri, başaklarıdır. İslâm baharında sütle dolmuştur içleri.

— • —

Mevlid kandili, noeldeki gibi şarapla, içkiyle değil, gül şerbetleri, namazlar, dualar, salâvatlarla bir gül ağacının açılmış güllerle donanması gibi donanır. Süleyman Çelebi'nin saf gönlü mısralar halinde kristalleştirdiği bir şiir akışının içinde yeniden yaşanır doğum. Peygamberimizin dünyaya gelişi, bir karşılama töreniyle kutlanır. O gece bütün mü'minler, insanlık ve hakikat tarihini bir anda, Peygamber Efendimizin doğum anında yaşarlar.

Hele İstanbul'da, Doğu'yla Batı'nın karşılaştığı İstanbul'da, tarih boyunca Doğu'yla Batı'nın karşılaştığı ve karşılaşacağı İstanbul'da, ışıl ışıl camilerin iç ve dış aydınlığında, Eyüp Sultan'da, Süleymaniye'de, Bayazıt'ta, Sultanahmet'te, şehrin her yerinde ve her köşesinde, ruhun yanan kandillerinin aydınlığında, mü'min ruhu ve gönlü, Peygamberinin doğumunu yaşar, anar ve kutlar. Bütün peygamberleri, Peygamber Efendimiz'de bulur. Onların hayatının O'nun hayatında birer bölüm, birer fragman olduğunu görür. Peygamber doğdu. İslâm da onda yeniden tüm kemâliyle doğdu. Ve biz onda doğduk. Mümin gönül, bu sevinci kana kana yaşar kandil gecelerin-

de. Kendi doğumumuzu, bütün büyüklerimizin doğumunu da yaşarız, kutlarız Peygamberimizin doğum günü kutlamasında. Fizik doğumumuzu değil, gerçek doğumumuzu, ruh doğumumuzu.

Mevlid kandili gecesinde, gören gözler için, tüm putlar devrilir, tuzla buz olur.

Peygamberin doğuşu, islâmın doğuşu, hakikatın ve hakikat medeniyetinin doğuşu bir kez daha yaşanır mü'min cemaatlerinde kandil gecesinde.

Dört halifenin, sahabenin, imamların, İmam-ı Gazali'nin, Muhyiddin-i Arabî'nin, Mevlâna'nın, İmam-ı Rabbani'nin, tüm tarikat kurucularının ve büyüklerinin doğumlarını, gerçek doğumlarını kutlamış oluruz mevlit gecesinde. Ne büyük ve toplayıcı kutlamadır bu.

Kandil gecesinde, atalarımızın ruhları, serin, esintili bir gecede açılan, dirilen güller gibi canlı ve diridirler. Onlar bize yaklaşır; biz onlara yaklaşırız. Adeta aynı zamanı, aynı havayı, aynı solukları paylaşırız. Onlarla kaynaşırız; bütünleşiriz. Bir oluruz.

Kandil, kıyamete kadar, Peygamber ışığının yanacağını muştular. Bu doğumun, mü'minin ter ü taze doğumu olduğunu söyler. Kandiller, camilerimizi, manevi doğum sevinciyle doldurup taşırır. O geceler, biraz da tekkedir, zaviyedir onlar.

— • —

Kandil, ruhun tabiatüstü diriliş gecesidir. Metafizik bir diriliş gecesidir kandil. Gündüzün maddî ilişkileriyle katılaşan, kireçleşen ruhlar, Peygamber Doğumu'nun aydınlığında Mevlid kandilinde yeni-

den eski canlılık ve diriliklerini kazanırlar. Her türlü katılaşma, kireçleşme ve kirlenmeden arınırlar. Yeniden doğuşlarını yapar mü'minler bu geceler.

Kandil geceleri kazandığımız sönmez ışıklar, ömür boyu yanımızı yöremizi, önümüzü ardımızı aydınlattığı gibi, ölümden sonra da ölüm ötesi manzaraları seçmemizde en sağlıklı yollar, çerçeveler, araçlar ve ifadeler olacaktır.

GÖK YOLCULUĞU

Mi'raç, mü'minlere örnek olması için Peygamberimize lütfedilen fizikötesi bir manevi rütbe, nimet ve armağandır. Miraç, Peygambere verilen bir mucize kılıcı ve kalkanıdır ki, O, o kılıçla tanrıtanımazlığı, faniye taparlığı iki parça eder ve o kalkanla ruhumuzu alelâdeliğin tekdüzeliğinden, materyalizmin darlığından korur. Hilkatin tümü, bir gülün açılışından, bir çeşme şırıltısından, bir kuş ötüşünden, bir rüzgârın uğultusu ve bir dağın yerinde duruşuna, ayın, güneşin dolaşması ve dolaşır görünmesine kadar bütün oluşlar mucizedir. Ama, din, o yüce hakikattır ki, mucizenin mucizesine sahiptir. Kur'an mucizeler mucizesidir. Gülün çiçekler çiçeği oluşu gibi, mucizeler de, alışık olduğumuz hilkat harikalarını da aşan, fiziği de aşan olağanüstü erişlerdir.

Velinin ilhamı, kerameti vardır. Elbet, nebinin daha öteye geçmesi ve ötelere ulaşması gerekir. Nebi için de, vahiy ve mucize vardır. Peygamber, kimselerin ermediği böylesi bir fizikötesi âlemdedir. O âlemin dili vahiy, yürüyüşü miraç, gündelik yaşantısı mucizedir.

İslâm, sırf fizikötesine dönük bir din değildir. Öyle olsa, içinde yaşadığımız fizik âlemin inkârı ile bir yere varamazdık. Göğdemiz, aklımız ve ruhumuzla tüm güç ve varlığımıza hitap eder islâm. İnsanı bütünüyle kucaklar. Bu sebepledir ki, islâmî yaşantının çiçeklenişi, yüzüğe kaş işlenmesi gibi, sedef kutuya mücevher yerleştirilişi gibi, gören gözler için baştan aşağı mucize olan din yaşantısına som mucizeler eklenmiştir. Hayat, mucizelerle taçlanmıştır. Brüt mucizeler de, net mucizeyle.

Biz, namazımızla fizikötesi yolculuğumuzu, gök yolculuğumuzu yaparız. Peygamberin namazını düşünelim; başlı başına, ilâhî cemali, tecelliyi temaşa değil midir? Bir de, Peygamberin namazının namazı olan "mirac"ı düşünelim. Artık burada aklın, fiziğin, insanı sınırlayan, durduran hiç bir engelin etkisi kalır mı? Mekân, mesafe, zamanın direnişi gibi engeller kalır mı? Allah'ın meleği Cebrail'i yanına almış, fizikötesi taşıt Burak'a binmiş ve Refrefin hizmetiyle hızlanmış Peygamber için, iç âlem, dış âlem, gökler ve öteleri bir anda bir araya gelmiş değil midir?

Ağaç, yemişinden belli olmaz mı? Peygamber, Mi'raç yolculuğundan sonra bize namazı hediye olarak getirdi. Yemişi namaz olan miracı düşününüz. Onun nasıl gökleri tutan ulu bir tûba olduğunu anlarsınız. Peygamber, fiziğin perdelerini yırtmasaydı, her gün, beş defa, kendi çapımızda, vasıtasıyla miraca erdiğimiz namaza kavuşabilir miydik? Miraç, namaz çeliğini üreten fizikötesi bir yüksek fırındır. Elbet o hararette demir, bakır erir, su gibi akar. Fizik kanunlarının hükmü kalmaz.

Peygamberin Allah sevgisi, Tanrı'yı görme özle-

mi, mir'acın altın çekirdeği ve tohumuydu. O tohumdan, mucize doğdu. Namaz geldi. Bu yüzdendir ki, gönülleri coşkun mü'minler kendi gece yolculuklarından sonra, gök yolculuğuna çıkarlar.

Zaten, tarih ve zaman içinde, tüm müslümanlar, bir miraç yolcusu ve konuğu değil midirler?

İÇİNDEKİLER

7 Kardeşlik
10 Seçkin An, Kader Şoku
12 Geceden Gündüze
15 Yandaşlık
18 Yirmi Birinci Milâdî Yüzyıla Girerken
21 Değişim ve İslâm Dünyası
25 Geçmişi İnkâr Felâketi
28 Gelecek Zamana Sahip Çıkmak
32 Ruh Dünyasına Yeniden Dönüş
35 Büyük Pencere
38 Var ya da Yok Olmak
41 Oruç Ülkesi
44 Doğuma, Ölüme ve Dirilişe Selâm
47 Çağ ve Derviş
50 Kara Bayramı Aka Çevirmek
52 Dirilişe Doğru
55 Bağlılık
58 Toplumun Benliğini Yitiriş ve Yeniden Diriltişi
61 Öz'den Biçim'e Doğru Gitmek
64 Hayattan Ölüme, Ölümden Hayata
67 Bukalemuna Karşı
71 Millet Kavramının Gerçeği İle Dirilişi
75 Gerçek Devlet
78 Ve Kardeşlik
81 Ölümle Diriliş Arasında
85 Esaret ve Mümin
90 Materyalizmle Savaş
94 Korku
97 İnsanlık ve Din
101 Diyalektiği Aşan

108 Model
113 Bağdat İçin Ağıt
117 Batı Medeniyeti'nin İntiharı mı?
123 Kimliğin Yeniden Kazanılması
127 Vahşet Medeniyeti
135 Doğum Işığı
140 Gök Yolculuğu